Täysistunto

Tiistai 7.10.2025 klo 14.01—20.15

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 20.15.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (14.01—16.01 ja 18.00—20.15) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (16.01—18.00).

Islannin presidentti Halla Tómasdóttir seurueineen oli seuraamassa täysistuntoa.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Arvoisat kansanedustajat! Ilmoitan, että Islannin presidentti Halla Tómasdóttir seurueineen on saapunut seuraamaan täysistuntoa. Eduskunnan puolesta toivotan arvoisat vieraat tervetulleiksi eduskuntaan. [Suosionosoituksia]

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 41-43/2025 vp.

3. Välikysymys suurtyöttömyydestä

Välikysymys VK 5/2025 vp

Välikysymyksen esittäminen

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Välikysymyksen esittämistä varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Edustaja Antti Kaikkonen ja 22 muuta edustajaa ovat tehneet välikysymyksen VK 5/2025 vp suurtyöttömyydestä. Välikysymyksen ensimmäisen allekirjoittajan ollessa estyneenä annan puheenvuoron edustaja Markku Siposelle. — Olkaa hyvä, edustaja Siponen.

Markku Siponen esitti välikysymyksen.

Työjärjestyksen mukaisesti välikysymys lähetettiin keskustelutta valtioneuvostolle vastattavaksi.

4. Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Valtioneuvoston selonteko VNS 6/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa lausunnon viimeistään 5.11.2025.

Sisäministeri Mari Rantasen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään kaksi tuntia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä, kymmenen minuuttia.

Keskustelu

14.20 **Sisäministeri Mari Rantanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle selonteon sisäisestä turvallisuudesta. Kyseessä on järjestyksessään kolmas selonteko sisäisestä turvallisuudesta, ja se muodostaa yhdessä ulko- ja turvallisuuspoliittisen ja puolustusselonteon kanssa kolmen turvallisuusselonteon kokonaisuuden.

Kuten tiedämme, turvallisuusympäristömme on radikaalisti ja erittäin pitkäaikaisesti muuttunut viimeisen neljän vuoden aikana. Venäjän aloittama laiton hyökkäyssota Ukrainaan, hybridivaikuttaminen Euroopassa ja uudenlaiset kansainväliset jännitteet ovat laajasti tämän taustalla. Selonteko tuo selkeästi esiin sen, että sisäinen ja ulkoinen turvallisuus ovat erottamaton kokonaisuus. Ulkoiset uhat ovat vasta äärimmäisessä tilanteessa sotilaallisia, ja vastuu muiden uhkien tehokkaasta torjunnasta kuuluu nimenomaan sisäisen turvallisuuden toimijoille. Sisäisen turvallisuuden toimijat kohtaavat näitä uhkia jo nyt. Kyseessä ei ole enää pelkkä varautuminen. Ukrainan oppien mukaisesti samalla kun vahvennamme puolustustamme, on meidän pidettävä huolta sisäisen turvallisuuden viranomaisten suorituskyvyistä ja siviiliväestön suojaamisesta. On tärkeää, että samalla kun rajamme ja katumme ovat suojassa, on meillä iskukykyinen pelastustoimi ja väestönsuojelu, oman tiedustelun kyvykkyyksistä puhumattakaan.

Hallitus on todennut, että selonteon painopisteen tulee olla turvallisuusympäristön muutoksen hallitsemisessa siten, että Suomi säilyy turvallisena maana maailman murroksista ja jännitteistä huolimatta. Tämä edellyttää määrätietoisia toimia muun muassa lainsäädännön kehittämisessä sekä ennen kaikkea viranomaisten resurssien turvaamisessa. Tämä hallitus on vaikeasta taloustilanteesta huolimatta kerta toisensa jälkeen päättänyt olla tinkimättä Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta, ja selonteko viitoittaa toimia, joita täytyy tämän osalta jatkaa.

Suomella tulee olla kyky vastata niin kasvaviin tavanomaisempiin uhkiin kuin myös varautua erityisen vakaviin uhkiin. Nämä uhkat on tunnistettu yhdessä viranomaistemme kanssa, ja niistä on muodostettu selonteon kahdeksan painopistettä. Niitä ovat muun muassa nuoriso-, jengi- ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunta, laittoman ja laajamittaisen maahantulon sekä laittoman maassaolon ehkäisy, kriittisen infrastruktuurin suojaaminen sekä vieraan valtion vakoilutoiminnan torjunta. Selonteossa korostuu kyky ymmärtää ja seurata kansainvälisiä kehityskulkuja sekä ennakoida niiden vaikutuksia ja muun muassa teknologista kehitystä.

Ulkoisten uhkien kasvusta huolimatta on tärkeää muistaa vahvuutemme. Suomen sisäisen turvallisuuden tilanne on yleisesti ottaen vakaa. Suomi on oikeusvaltio, jota turvaavat vahva demokratia, riippumaton oikeuslaitos ja korkea yhteiskunnallinen luottamus. Selonteon painopisteissä tunnistettuja sisäisiä uhkia lukuun ottamatta arki on Suomessa verrattain turvallista. Meidän on kuitenkin syytä olla valppaina ja tunnistaa vaaralliset kehityskulut. Näistä haluan tässä nostaa esiin yhdeksi painopisteeksi nostetun jengi- ja järjestäytyneen rikollisuuden, joka kasvaa, kovenee ja kansainvälistyy. Meille on myös naapurimaastamme Ruotsista kerrottu hyvin selkeästi, että toimikaa nyt, kun teillä on siihen vielä mahdollisuus. Tätä viisasta neuvoa on syytä noudattaa.

Jengirikollisuudessa ja uusissa järjestäytyneen rikollisuuden toimijoissa korostuvat maahanmuuttajataustaiset henkilöt. Selonteko toteaakin, että sisäisen turvallisuuden kannalta maahanmuuttoon liittyviä riskitekijöitä ovat etenkin vaarallisten henkilöiden maahanpääsy oleskeluluvan hakemusvaiheessa, esteet tällaisten henkilöiden maasta poistamiselle sekä laajamittainen maahantulo. Venäjän käynnistämän välineellistetyn maahantulon vuoksi itärajamme on ollut suljettuna jo lähes kaksi vuotta. Hallitsemattoman maahantulon ongelmat eivät kuitenkaan synny vain ulkorajojemme kautta. Laiton maahantulo EU:n eteläisillä ulkorajoilla ylläpitää Suomen sisärajojen kautta suuntautuvan laittoman maahantulon uhkaa ja tulijoiden henkilöllisyyden todentamisen vaativuutta. Sisäministeriön johdolla onkin käynnissä kehitystyö, jolla parannetaan tilannekuvaa ja Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia myös sisärajoilla.

Arvoisa puhemies! Vaikka monen rikoslajin ilmenemismäärissä on tapahtunut myönteistä kehitystä viime vuosikymmeninä, ovat monet uudet ilmiöt nostaneet päätään ja viranomaisten toiminta turvallisuusuhkien torjumiseksi on vaativampaa kuin aiemmin. Rikoksia tehdään anonyymisti tietoverkoissa, erilaiset verkostot toimivat yli maarajojen, ja viranomaisten velvoitteet ovat kasvaneet merkittävästi. Tämän vuoksi sisäisen turvallisuuden viranomaisten resurssit on turvattava ja niiden määrästä on pidettävä hyvää huolta myös jatkossa.

Selonteossa linjataan, että Suomen sisäisen turvallisuuden politiikan tärkeimpänä päämääränä on, että Suomi on luottamuksen yhteiskunta, jossa toteutuvat turvallisuus ja oikeudenmukaisuus, ja että ihmisten tulee saada jatkossakin hätätilanteissa apua ja asiansa hoidettua viranomaisessa ilman tarpeetonta viivytystä. Turvallisuusympäristön heikentyminen aiheuttaa väestössä huolta ja korostaa koko yhteiskunnan henkisen kriisinkestävyyden merkitystä. Viranomaistoiminnan ohella korostuu myös yksilöiden ja erilaisten yhteisöjen vastuu oman ja lähiympäristön turvallisuuden ja varautumisen edistämisestä. On myös hyvä huomata se, että viranomaistemme nauttima korkea luottamus on seurausta jokapäiväisestä työstä, joka on sitä arkista perustyötä. Sen lisäksi, että luottamus ansaitaan joka päivä, on hyvin tehty perustyöpohja myös vaikeammille ja haastavammille tilanteille ja ajoille.

Arvoisa puhemies! Selonteon johtopäätöksissä todetaan ne konkreettiset askeleet, jotka tulee ottaa turvallisemman Suomen saavuttamiseksi. Eduskunta on aiemmin edellyttänyt, että hallitus huolehtii sisäisen turvallisuuden keskeisten viranomaisten toimintaedellytyksistä ja turvaa niiden rahoituspohjan vaalikaudet ylittävällä, kestävällä ja pitkäjänteisellä tavalla. Tämä hallitus on osaltaan tehnyt eduskunnan edellyttämiä toimia, ja ne kuvataan selonteon lopussa. On kuitenkin hyvä huomata, että sisäinen turvallisuus tarvitsee myös jatkossa ajantasaisia toimivaltuuksia mutta myös tekijänsä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ryhmäpuheenvuorokierros, ja siellä ensimmäisenä kokoomuksen ryhmästä edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

14.28 **Pihla Keto-Huovinen kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies ja ministerit! Helmikuun 24. päivänä vuonna 2022 ukrainalaiset palomiehet Kiovassa, Harkovassa ja Dniprossa joutuivat sodan etulinjaan. He olivat ensimmäisten joukossa vastaamassa Venäjän brutaaliin hyökkäykseen pelastaessaan ihmishenkiä ilma- ja ohjusiskujen raunioittamista kohteista. Tämä kertoo paljon paitsi siitä uudesta, ennalta-arvaamattomasta turvallisuusympäristöstä, johon koko Eurooppa on joutunut, myös sisäisen turvallisuuden viranomaisten korvaamattomuudesta.

Arvoisa puhemies! Uusi aika haastaa meidän suomalaisten turvallisuudentunnetta. Hybridivaikuttaminen saa uusia muotoja miltei joka viikko, ja kuten selonteossakin todetaan, on muutos perustavanlaatuinen ja pitkäkestoinen. On kuitenkin hyvä muistaa, että hybridivaikuttamisen nimenomainen tarkoitus on horjuttaa turvallisuudentunnettamme ja henkistä kriisinkestävyyttä. Tähän horjuttamisyritykseen vastaamme parhaiten pitämällä huolta paitsi viranomaisten valmiuksista myös omasta ja läheistemme toimintakyvystä ja varautumisesta.

Selonteossa tunnistetaan toimenpiteitä ja linjauksia, joilla muuttuneeseen turvallisuusympäristöön ja turvallisuudentunteen vahvistamiseen vastataan. Esimerkiksi disinformaatiovaikuttamisen torjunta, turvallisuusviestinnän parantaminen ja droonien torjunta ovat erittäin kannatettavia.

Sisäisen turvallisuuden viranomaiset ovat ensivaste monissa uhissa aina arkipäivän onnettomuuksista vakaviin turvallisuusuhkiin ja poikkeusoloihin. Sisäisen turvallisuuden viranomaisten riittävistä resursseista huolehtiminen saakin selonteossa ansaitsemansa huomion. Taloudesta huolehtiminen ei ole vain budjettiasia. Se on yhteiskuntamme tärkein turvallisuustoimi.

Arvoisa puhemies! Sisäisestä turvallisuudesta huolehtiminen ei saa olla vain reaktiivista. Esimerkiksi rikosvastuun toteutumisen ohella on puututtava rikollisuuden juurisyihin, kuten osattomuuteen ja nuorten pahoinvointiin. Paras keino ehkäistä rikollisuutta on huolehtia laadukkaasta koulutuksesta, perheiden ja vanhemmuuden tuesta ja nuorten tulevaisuudenuskosta. Nämä seikat tunnistetaan myös selonteossa.

Myös rikostentekijöiden kohdalla yhteiskunnan vastauksen on oltava selvä: rikolliset joutuvat kantamaan vastuun tekojensa seurauksista. Esimerkiksi jengirikollisuudessa Ruotsi tarjoaa esimerkin, jota tässä tapauksessa emme halua seurata. Tältä osin selonteossa tunnistetut linjaukset rikostiedustelusääntelystä sekä nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisystä ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumisesta ovat tervetulleita ja luottamusta herättäviä. Viranomaisten ohella turvallisuutta luovat myös yhteiskunnan arvot. Perus- ja ih-

misoikeudet, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus sekä riippumaton oikeuslaitos ovat turvallisuutemme ja kestävän hyvinvointimme perusta.

Arvoisa puhemies! Selonteossa todetaan, että Suomi on luottamuksen yhteiskunta. Me luotamme toisiimme ja viranomaisten riippumattomuuteen. Suomessa lapset uskaltavat kävellä yksin kouluun eikä korruptio ohjaa viranomaispäätöksiä. Luottamus vahvistaa sosiaalista yhtenäisyyttä ja luo perustan turvallisuudelle sekä hyvin toimivalle yhteiskunnalle. Sisäinen turvallisuus on myös merkittävä kilpailutekijä, kun yritykset päättävät maantieteellisestä sijoittumisestaan.

Luottamusta ei tule kuitenkaan ottaa itsestäänselvyytenä, vaan sitä tulee alati vaalia. Tämä tarkoittaa muun muassa varautumista, turvallisuusviranomaisten riittävää resursointia ja lainsäädännön ja viranomaisten toimivaltuuksien ajantasaisuudesta ja riittävyydestä huolehtimista. Tähän työhön selonteko tarjoaa erinomaisen näkymän ja suuntaviivat. Luottamus rakentaa yhteenkuuluvuutta, joka tekee yhteiskunnastamme paitsi vahvan myös kriisinkestävän. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi perussuomalaisten eduskuntaryhmä, edustaja Lehtinen.

14.32 **Rami Lehtinen ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun sisäinen turvallisuus murtuu, koko yhteiskunnan perusta murenee. Ilman sisäistä turvallisuutta ei ole kansalla luottamusta, ei vapautta eikä toimivaa oikeusvaltiota. Tämän sisäisen turvallisuuden selonteon painopisteet ovat seurausta siitä politiikasta, jota tämä hallitus on aktiivisesti ja pitkäjänteisesti toteuttanut koko hallituskauden ajan.

Meidän on edelleen huolehdittava siitä, että vakavalle nuoriso- ja jengirikollisuudelle ei anneta kasvusijaa, järjestäytyneen ja vakavan rikollisuuden torjuntaan panostetaan, väkivaltaisten ääriliikkeiden ja terrorismin uhka hallitaan, laitonta sekä haitallista maahantuloa torjutaan tehokkaasti ja varaudutaan laajamittaisen maahantulon uhkaan sekä hybridivaikuttamiseen koko maan alueella. Lisäksi suojaamme suomalaista luottamusyhteiskuntaa vihamieliseltä informaatiovaikuttamiselta, torjumme vieraan vallan vakoilutoiminnan uhat, turvaamme kriittisen infrastruktuurin ja suojaamme tehokkaasti siviiliväestöä laajoissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Arvoisa puhemies! Me olemme nähneet, mitä tapahtuu, kun turvallisuutta uhkaavalta todellisuudelta suljetaan silmät. Ruotsi tarjosi tästä vuosia varoittavan esimerkin. Vaadimme toimenpiteitä, mutta perussuomalaisia ei haluttu kuunnella. Ehkä totuus oli silloin liian epämukava tai todellisuus ei sopinut aikansa trendeihin ja iskulauseisiin.

Nyt tuo todellisuus on saapunut myös Suomeen. Turvallisuutta uhkaavat ilmiöt ovat moninaistuneet, osa kansainvälisen myllerryksen seurauksena, mutta aivan liian monet niistä ovat myös itse aiheutettuja. Tulos on sinisilmäisen maahanmuuttopolitiikan perintöä, jota me nyt hallituksessa joudumme korjaamaan tosiasioiden ehdoilla.

Arvoisa puhemies! Edelliset hallitukset ovat sallineet maahamme syntyä alueita, joissa suomalainen arki ei enää näytä suomalaiselta — ei siltä hyvinvointivaltiolta, jonka me yhdessä rakensimme. Maahamme on juurtunut vakavaa nuoriso- ja katujengirikollisuutta sekä kansainvälistä järjestäytynyttä rikollisuutta.

Rajoillamme nähdään hybridivaikuttamista, jossa välineellistettyjä siirtolaismassoja käytetään yhteiskuntarauhamme horjuttamiseksi. Ja kuten tiedämme, osa tässä salissa on edelleen valmis katsomaan kaikkea tätä hyväuskoisesti laput silmillään.

Arvoisa puhemies! Tarvitaan rohkeutta kyseenalaistaa, korjata ja toimia tosiasioiden ehdoilla. Meidän tehtävämme ei ole vaalia hyveitä vain sanoissa. Meidän tehtävämme on toimia. Siksi me perussuomalaiset olemme tässä hallituksessa tekemässä muutoksia, aina suomalaisten etu edellä.

Me perussuomalaiset emme vain puhu turvallisuudesta. Me pidämme siitä huolta. Me pidämme huolta kodeista ja kaduista, kouluista ja kaupungeista, rajoista ja rannikosta, poliiseista ja pelastajista, järjestyksestä ja oikeudesta. Me pidämme huolta maasta, joka on meille uskottu, ja sen kansasta, jonka puolesta tämä maa seisoo. Tämä ei ole vain turvallisuuspolitiikkaa, tämä on oikeusvaltiopolitiikkaa.Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset turvaavat kansalaistemme arkea ja vapautta. Turvaamme isänmaata, jonka veteraanit verellä lunastivat ja suuret ikäluokat työtä pelkäämättä rakensivat. Meidän velvollisuutemme on huolehtia siitä, että turvallinen yhteiskunta on myös tulevien sukupolvien oikeus, ja sen varmistamiseksi me teemme jatkossakin hartiavoimin töitä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Werning.

14.37 **Paula Werning sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut pysyvästi. Niin ulkoiseen kuin sisäiseen turvallisuuteemme kohdistuu uudenlaisia ja monimuotoisia uhkia. Sisäisen turvallisuuden selonteossa määritellään kahdeksan painopistettä nuorisorikollisuuden ehkäisystä aina kriittisen infrastruktuurin suojaamiseen. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä pitää näitä painopisteitä pääasiassa oikeina. Mutta yhtä tärkeää kuin tunnistaa uhat, on tunnistaa myös ratkaisut. Turvallisuus ei synny yksin rajoituksista, rangaistuksista tai viranomaisten kovasta työstä. Se syntyy siitä, että yhteiskunta pitää huolta jokaisesta ja jokainen voi kokea Suomessa osallisuutta.

Arvoisa puhemies! Nuoriso- ja katujengirikollisuuden ehkäisy on noussut vahvasti keskusteluun. Emme saa antaa katujengirikollisuuden juurtua Suomeen. Tätä ilmiötä ei kuitenkaan pystytä torjumaan yksin rangaistuksia kiristämällä, vaan tarvitsemme niin kovia kuin pehmeitä keinoja. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy alkaa varhaiskasvatuksesta, koulusta, harrastusmahdollisuuksista ja mielenterveyspalveluista. Varhainen puuttuminen ja ongelmien ennaltaehkäisy on arvovalinta, joka maksaa itsensä takaisin moninkertaisesti.

Samalla katujengit ovat vain yksi ja varsin pieni osa järjestäytyneen rikollisuuden kokonaisuudesta. Järjestäytyneen ja ammattimaisen rikollisuuden torjunta vaatii, että poliisilla, Rajavartiolaitoksella ja oikeuslaitoksella on riittävät resurssit. On hyvä, että selonteossa tämä tunnistetaan, mutta hallituksen on myös huolehdittava, että sanat muuttuvat teoiksi ja viranomaisten riittävät resurssit tähän työhön taataan.

Arvoisa puhemies! Selonteossa nostetaan esiin myös hybridivaikuttaminen ja vihamielinen informaatiovaikuttaminen. Näihin uhkiin pitää varautua. Mutta jälleen kerran: Paras suoja tällaista vastaan on vahva, yhtenäinen ja luottamukseen perustuva yhteiskunta. Suomi, jossa ihmiset luottavat toisiinsa, viranomaisiin ja demokratiaan, kykenee tehokkaasti torjumaan vihamielisen vaikuttamisen. Toivon meistä jokaisen muistavan, että polarisaation ja vastakkainasettelujen lietsominen hyödyttää vain niitä, jotka Suomea haluavat horjuttaa ja heikentää.

Turvallisuus on kykyä suojata siviiliväestöä kriisin tai poikkeusolojen keskellä, samoin kuin kykyä huolehtia ihmisten arjen turvallisuudesta normaalioloissa. Oli kyse sitten luon-

nonkatastrofeista, kyberhyökkäyksistä tai arjen onnettomuuksista, tarvitsemme alueellisten pelastuslaitosten ja sopimuspalokuntien varaan rakentuvan vahvan pelastustoimen, jossa hyvinvointialueiden lisäksi kunnilla ja järjestöillä on tärkeä rooli. Näin voidaan turvata kansalaisten mahdollisuus saada hädän hetkellä apua luotettavasti ja ajallaan, asuinpaikasta riippumatta.

Rouva puhemies! Jos hallituksen selontekoa on kiitettävä monesta asiasta, on velvollisuutemme nostaa esiin myös selonteossa vähemmälle huomiolle jääviä kysymyksiä. Huumetilanteen nopea vaikeutuminen erityisesti alfa-PVP:n leviämisen myötä on karu tosiasia, ja huolestuttava kehitys on ollut meneillään jo useamman vuoden. Näiltä osin viestimme hallitukselle on selkeä: Toimikaa. On tärkeää, että turvallisuusviranomaiset saavat tähän riittävät resurssit, mutta poliisi yksin ei voi tilannetta korjata, vaan tarvitaan myös nopeaa hoitoonpääsyä. Alfa-PVP konkretisoi hyvin sen, miten useimmissa sisäisen turvallisuuden kysymyksissä tarvitaan sekä kovia että pehmeitä keinoja, jotta tilanne saataisiin kestävällä tavalla hallintaan.

Arvoisa puhemies! Me sosiaalidemokraatit pidämme käsiteltävän selonteon suurimpana vahvuutena sen perusajatusta: Suomi on luottamuksen yhteiskunta, ja tästä on pidettävä kiinni. Turvallisuus ei ole vain turvallisuusviranomaisten toimintaa. Se on myös oikeudenmukaisuutta, koulutusta, työtä ja toimivia sosiaali- ja terveyspalveluita. SDP:n eduskuntaryhmä tukee selonteon painopisteitä ja muistuttaa, että turvallisuuspolitiikkaa tehdään turvallisuusviranomaisten lisäksi arjessa. Kun lapsi saa apua ajoissa, kun nuori löytää paikkansa yhteiskunnassa ja kun jokainen voi luottaa siihen, että hätätilanteessa apu tulee, silloin Suomi on aidosti turvallinen maa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Honkonen.

14.42 **Petri Honkonen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta luo kattavan ja ajankohtaisen tilannekuvan Suomen turvallisuusympäristön muutoksista. Se tunnistaa monipuolisesti ne ilmiöt, jotka vaikuttavat kansalaisten arjen turvallisuuteen, olipa kyse nuoriso- ja jengirikollisuudesta, hybridivaikuttamisesta, kriittisen infran haavoittuvuudesta tai vihamielisestä informaatiovaikuttamisesta.

Tässä selonteossa asetetaan tavoitteeksi, että Suomi on edelleen yksi maailman turvallisimmista maista, ja se on tärkeä lähtökohta. Samalla pitää kuitenkin muistaa, että turvallisuus ei ole vain poliisin, Puolustusvoimain, Rajavartioston ja muiden viranomaisten suorituskykyä, vaan se on myöskin yhteiskunnan eheyttä, kriisinkestävyyttä ja kansalaisten luottamusta yhteiseen yhteiskuntaamme.

Arvoisa puhemies! Geopolitiikan tuomien jännitteiden lisäksi myös Suomen eri alueilla on omat kasvavat turvallisuushaasteensa. Täällä pääkaupunkiseudulla esimerkiksi kasvava huumeongelma, nuorten väkivaltarikollisuus, jengirikollisuus ja segregaatio ovat heikentäneet turvallisuuden tunnetta. Harvaan asutuilla alueilla huolta herättävät pitkät etäisyydet viranomaispalveluihin ja viivästyneet vasteajat. Lisäksi muun muassa nettihuijarit ja -kiristäjät sekä muu informaatiovaikuttaminen aiheuttavat kaikkialla turvattomuutta.

Arvoisa puhemies! Turvallisuudesta ei saa tehdä alueellista etuoikeutta. Keskustan eduskuntaryhmä onkin huolissaan selonteossa esitetystä viranomaistoiminnan periaatteesta ”samankaltaiset palvelut samankaltaisilla alueilla”. Se on mielestämme kirjoitettu epä-

selvästi, mutta joku tarkoitus sille halutaan antaa. Tarkoittaako se sitä, että harvaan asutuilla alueilla palvelut voivat olla heikommat, koska ne eivät ole samankaltaisia kuin kaupunkikeskukset? Tällainen ajattelu olisi vakavassa ristiriidassa kokonaisturvallisuuden perusperiaatteiden kanssa. Tähän toivomme selvyyttä. Luoko hallitus sivistyserämaiden lisäksi nyt myös turvallisuuserämaita?

Toisena ja liian vähän puhuttuna esimerkkinä nostan esiin pelastustoimen ja erityisesti sopimuspalokunnat. Noin 90 prosenttia Suomen pinta-alasta on sopimuspalokuntien vastuulla ja hoidossa. Ne ovat erityisesti harvaan asuttujen alueiden turvallisuuden takaajia ja toimivat osana kansallista kriisivalmiutta. Saamiemme tietojen mukaan sisäministeriö olisi tiukentamassa näitä vaatimuksia, muun muassa kuntovaatimuksia, sopimuspalokuntalaisille syitä kertomatta. Kysymys kuuluukin: kuinka tämä istuu selonteossa kirjattuun lupaukseen huolehtia sopimuspalokuntien toimintaedellytyksistä, jotta pelastuspalvelut voitaisiin turvata tasapuolisesti koko maassa?

Arvoisa rouva puhemies! Keskustan eduskuntaryhmän mielestä Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko, puolustuspoliittinen selonteko ja sisäisen turvallisuuden selonteko olisi syytä yhdistää yhdeksi kokonaisuudeksi, kokonaisturvallisuuden selonteoksi. Useissa Euroopan maissa, keskeisissä turvallisuuden kumppanimaissamme näin jo toimitaan.

Tämä yhdistetty selonteko mahdollistaisi sen, että turvallisuuden kehittämisen ja ylläpitämisen määrärahat määriteltäisiin ja suunniteltaisiin yhtenäisesti. Tässä vallitsevassa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa puolustus saa usein pyytämänsä ja toden totta tarvitsemansa rahoituksen, ja hyvä niin, kun taas sisäisen turvallisuuden viranomaiset joutuvat lähes poikkeuksetta tyytymään siihen, mitä niille annetaan. Tämä ei pidemmän päälle ole kestävää. Kriisitilanteissa niin rajaturvallisuuden suorituskyky, poliisin, pelastustoimen, hätäkeskuksien kuin myös terveydenhuollon suorituskyvyt ovat aivan keskeisessä roolissa ja yhtä tärkeitä kuin Puolustusvoimat. Sen lisäksi tietenkin nämä turvallisuusuhat menevät yhä enemmän lomittain niin ulkoisen kuin sisäisen turvallisuuden osalta.

Siksi esitän, että eduskunta ottaisi kantaa tämän selonteon käsittelyn yhteydessä tämän yhteisen, yhtenäisen kokonaisturvallisuuden selonteon tarpeeseen ja edellyttäisi, että turvallisuutta kehitetään tulevaisuudessa Suomessa kokonaisuutena, ei pistemäisesti eikä alueellisesti eriytyen vaan koko Suomen yhteisenä tehtävänä ja vahvistamalla jokaisen suomalaisen turvallisuuden tunnetta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Elo.

14.47 **Tiina Elo vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhumme sisäisestä turvallisuudesta tai turvallisuudesta ylipäätään, puhumme siitä, miten pystymme takaamaan arvokkaan ja hyvän elämän jokaiselle täällä asuvalle. Puhumme siitä, että jokainen voi luottaa saavansa apua viranomaisilta, kun sitä tarvitsee. Puhumme siitä, että jokainen voi kävellä ulkona pelkäämättä väkivaltaa, häirintää tai solvauksia. Puhumme siitä, että jokainen voi kokea olevansa arvokas ja tärkeä osa tätä yhteiskuntaa.

Turvallisuusympäristömme on muuttunut, ja se haastaa uudella tavalla myös sisäisen turvallisuuden viranomaisia. Erityisesti tällaisena aikana mitataan kykymme nähdä turvallisuus laajasti. Turvallisuusympäristön koventuessa puhe on kuitenkin keskittynyt vain kovaan turvallisuuteen. Vihreät pitävät huolestuttavana sitä, että sisäisen turvallisuuden se-

lonteko on kokonaisuudessaan lähtökohdiltaan varsin uhkakeskeinen, suorastaan alarmistinen. Hallitus käyttää selontekoa uhkakuvien maalaamiseen, ja turvallisuuden juurisyyt uhkaavat jäädä vallalla olevan uhkiin keskittyvän turvallisuuspuheen alle. Liian ohuelle huomiolle jää, että syrjäytyminen, sosiaalinen pahoinvointi ja moniongelmaisuus ovat yhä sisäisen turvallisuuden suurimpia uhkia. Vihreiden mielestä Suomen sisäisen turvallisuuden politiikan tulee perustua ennen kaikkea ongelmien ennalta ehkäisyyn. Mahdollisimman moni tapaturma, onnettomuus, rikos tai muu häiriö on kyettävä estämään ennalta. Se on paitsi taloudellisesti järkevää ennen kaikkea inhimillisesti kestävää.

Fokuset bör ligga på att ta itu med de bakomliggande orsakerna, såsom bekämpning av fattigdom och ojämlikhet, höjning av sysselsättnings- och utbildningsnivån samt säkerställning av välfärd och människors delaktighet. Att komma åt de bakomliggande orsakerna till säkerhetsproblem kräver insatser från hela samhället.

Leikkaamalla perusturvasta, lastensuojelun jälkihuollosta, nuorisotyöstä, sosiaali- ja terveyspalveluista, kotoutumisesta ja ennalta ehkäisevää työtä tekeviltä järjestöiltä Orpon hallitus syventää ongelmia niiden ennalta ehkäisyn sijaan. Mikään määrä poliiseja ei riitä, jos annamme osattomuuden kasvaa.

Arvoisa puhemies! Kuten sisäisen turvallisuuden selonteossa todetaan, Suomen sisäisen turvallisuuden politiikan tärkeimpänä päämääränä on varmistaa, että Suomi on luottamuksen yhteiskunta, jossa toteutuvat turvallisuus ja oikeudenmukaisuus kaikissa oloissa.

Sisäistä turvallisuutta tuottavat ihmiset: rajavartijat, hätäkeskuspäivystäjät, pelastajat, poliisit, sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset. Heille on turvattava riittävät resurssit, jotta he jaksavat tehdä tärkeää työtään. Yhtä lailla sisäistä turvallisuutta tuottavat varhaiskasvattajat, opettajat, koulukuraattorit ja nuorisotyöntekijät, jotka joka päivä työssään pyrkivät huolehtimaan siitä, että kukaan ei joudu syrjään.

Vaikka sisäisen turvallisuuden selonteossa nostetaan esiin keskeisen tärkeitä turvallisuusteemoja, siinä ei riittävästi tunnisteta, millaista peruuttamatonta vahinkoa Orpon hallituksen kylmä leikkauspolitiikka sisäiselle turvallisuudelle aiheuttaa. Hallitus, joka peräänkuuluttaa vahvaa varautumista ja kokonaisturvallisuutta, leikkaa juuri niistä perusasioista, joilla vahvaa yhteiskuntaa rakennetaan — sosiaaliturvasta, terveydenhuollosta, koulutuksesta ja kotoutumisesta.

Sisäistä turvallisuutta lisätään puuttumalla ylisukupolviseen huono-osaisuuteen ja ongelmien juurisyihin — ei luomalla lisää pahoinvointia ja näköalattomuutta. Sisäistä turvallisuutta lisätään rakentamalla luottamusta — ei kylvämällä eripuraa ja lisäämällä polarisaatiota. Vihreät haluavat, että Suomi on jatkossakin maailman turvallisin maa kaikille ihmisille ja ihmisryhmille. Siksi tulemme jatkossakin korostamaan, että sisäisen turvallisuuden keskeinen perusta on, että pidämme kaikki mukana ja rakennamme yhteiskuntaa, johon jokainen voi kokea kuuluvansa ja jota jokainen pitää vaalimisen ja puolustamisen arvoisena.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, edustaja Meriluoto.

14.51 **Laura Meriluoto vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuudesta huolehtiminen on valtion ydintehtävä. Kaikkialla Suomessa jokaisen on voitava luottaa sii-

hen, että apua on saatavilla ja rikoksenuhrit saavat oikeutta. Turvallisuus ei kuitenkaan synny pelkästään viranomaisten resursseista tai toimivaltuuksista. Siksi ihmettelen, että tässä selonteossa ei mainita kertaakaan sanaa ”eriarvoisuus”. Selonteossa ei mainita kertaakaan perusoikeuksia tai ihmisoikeuksia. Selonteko ei puhu sanaakaan yhdenvertaisuudesta tai tasa-arvosta. Eriarvoisuuden vähentäminen ja syrjäytymisen ehkäisy kun kuitenkin ovat keskeisiä tapoja lisätä yhteiskunnan turvallisuutta. Ikävä kyllä Orpon ja Purran hallituksen politiikka lisää eriarvoisuutta. Kun toimeentulo horjuu ja tulevaisuus huolettaa, horjuu myös perusturvallisuus ja luottamus yhteiskuntaan. Kun sosiaaliturvaleikkaukset sysäävät 31 000 lasta köyhyyteen, ei perheitä lohduta, että poliiseja lisätään, viranomaisten toimivaltuuksia lisätään tai rangaistuksia kovennetaan.

Arvoisa puhemies! Selonteko nostaa nuoriso- ja jengirikollisuuden jopa sisäisen turvallisuuden keskeisimmäksi kysymykseksi. Yksikään nuori ei saisi ajautua vakavan rikollisuuden pariin. Toisaalta epämääräinen puhe ja käsitteiden sekoittaminen ei auta yhtäkään nuorta. Nuorisorikollisuuden ja katujengien väliin ei voi laittaa yhtäsuuruusmerkkiä. Erilliset ilmiöt vaativat erilaisia keinoja. Selonteko tunnistaa moniammatillisuuden merkityksen. Hallitus on kuitenkin keskittynyt kriminaalipolitiikassaan rangaistusten koventamiseen, ja rikosten ehkäisyssä se on kallis ja tehoton tie. Vaikka selonteko huomioi esimerkiksi Ankkuri-toiminnan vaikuttavana keinona, on huolestuttavaa, että Helsingin poliisissa tuloksia tuottanut ennalta estävä toiminto on ajettu alas. Kun poliitikot vaativat kovempia otteita, ei aidosti vaikuttaville keinoille näytä jäävän tarpeeksi tilaa.

Arvoisa puhemies! Suojelupoliisi on pitkään varoittanut äärioikeistolaisesta terrorismista vakavimpana terrorismiuhkana radikaali-islamin ohella. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Etnonationalismiin ja väestönvaihtoteoriaan liittyviä terrori-iskuja on nähty useissa länsimaissa, ja Suomessakin on nähty aseelliseen toimintaan valmistautuneita äärioikeistoryhmiä. Oikeudessa on käsitelty myös yksittäisiä tekijöitä, ja oma puolueenikin on joutunut valepommilähetysten kohteeksi. Vaikka selonteko käsittelee ääriliikkeitä, ei niiden polttoaineena toimivaa rasismia juuri mainita. Vaikka polarisaation kasvu ohimennen mainitaan, ei edellisestä selonteosta poiketen myöskään viharikoksia käsitellä tässä selonteossa. Yhteiskunnassa arkipäiväistyvä rasismi vaikuttaa liian monen Suomessa elävän jokapäiväiseen turvallisuudentunteeseen, ja tämän selonteko sivuuttaa.

Arvoisa puhemies! Ei yllätä, että tämä hallitus esittää maahanmuuton keskeisenä sisäisen turvallisuuden uhkana ja ennen kaikkea kielteisessä valossa, mutta, arvoisa hallitus, kyllähän Suomi tarvitsee maahanmuuttoa. Maahanmuuton käsittely ensi sijassa ja yleisesti ongelmana osuu väärään maaliin ja leimaa ihmisiä, jotka haluavat elää turvassa aktiivisena osana suomalaista yhteiskuntaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Milan Jaff!]

Arvoisa puhemies! Selonteko muistuttaa, että Suomessa on edelleen epätodennäköistä joutua yleisellä paikalla satunnaisen väkivallan kohteeksi. Muistutus on paikallaan, kun julkisesta keskustelusta voi saada muunkin kuvan.

Vaikka selonteon tilannekuva on melko realistinen, olisi sisäistä turvallisuutta paikallaan käsitellä monipuolisemmin. Turvallisuus vaatii sitä, että jokainen pidetään mukana, että jokaisen osallisuudesta huolehditaan eikä mitään ryhmää suljeta ulkopuolelle. Selontekoa lainaten: ”Kansalaisten luottamus demokratiaan, yhteiskunnan instituutioihin ja muihin ihmisiin suojaa yhteiskuntaa haavoittuvuuksilta ja ylläpitää henkistä kriisinkestävyyttä.” Kriisien aikana perinteinen turvallisuuspuhe on huudossa ja poliitikkojen on helppo vaatia kovia otteita. Turvallisuutta puolustetaan kuitenkin myös eriarvoisuutta torjumalla.

Yhteiskunnan turvallisuutta on se, että Suomi on huomennakin demokraattinen, ihmisoikeuksia kunnioittava hyvinvointivaltio ja oikeusvaltio. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Ingo.

14.57 **Christoffer Ingo r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade fru talman! Finland är ett av världens tryggaste länder, och det är någonting vi med rätta kan vara stolta över. Det är någonting som kan anses som en av våra största styrkor. Det här behöver vi bära i minnet då vi i dag debatterar redogörelsen om den inre säkerheten, som till sitt innehåll speglar det förändrade säkerhetspolitiska landskap som världen just nu går igenom. Finlands trygghet har byggts under en lång tid, genom en tradition av gemensamt ansvar och förtroende. Det här behöver förvaltas väl.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin yksi osa-alue, johon Suomen on kiinnitettävä enemmän huomiota, ja se on naisiin kohdistuvan väkivallan torjuminen. Me RKP:ssä pidämme naisiin kohdistuvaa väkivaltaa yhtenä maamme vakavimmista sisäisen turvallisuuden ongelmista. Siksi on myönteistä, että hallitus lisää turvakotien rahoitusta, mutta työtä väkivallan lopettamiseksi on jatkettava.

Ärade talman! Det är viktigt att myndigheternas, särskilt räddningsväsendets och polisens, verksamhetsförutsättningar tryggas så att de kan sköta sina uppgifter på bästa sätt. En modern utrustning och välutbildad personal är centrala element.

I glesbygden är myndigheternas responstid ofta längre. Exempelvis är det så att då en eldsvåda härjar i skärgården eller utanför tätorten är frivilliga brandkåren oftast den första som är på plats. För många mindre orter är det ofta den första hjälpen som anländer på olycksplatsen, och särskilt i skärgården är de oersättliga. Därför är det otroligt viktigt att trygga deras verksamhetsförutsättningar.

Tröskeln för att delta i sådan här verksamhet får inte heller vara oskäligt hög. Vi får inte överbyråkratisera frivilligt arbete, och vi behöver ge förutsättningar så att personalen hos räddningsmyndigheter och polisen kan representera folket på bred front. Människor med olika bakgrund behövs också i de här yrkena.

I SFP är vi nu nöjda över att den svenskspråkiga räddningsutbildningen i Helsingfors har kommit i gång, och det är ett steg i rätt riktning, men vi vill att utbildningen blir permanent. För oss är det självklart att den svenskspråkiga polisutbildningen i Tammerfors även i framtiden ska ha en egen enhet, eftersom den säkerställer en hög kvalitet på utbildningen och garanterar kompetenta och språkkunniga poliser.

Arvoisa puhemies! Kahden vuoden ajan olemme huolestuneina seuranneet Venäjän varjolaivaston liikennöintiä Itämerellä ja viime aikoina myös droonihavaintoja naapurimaidemme kriittisen infran läheisyydessä. Hybridivaikuttamisen ja sabotaasin riski on kasvanut, ja venäläiset öljykuljetukset lisäävät öljyvahinkojen vaaraa. Tämä tekee öljyntorjunnasta erityisen tärkeää kapealla Suomenlahdella.

Den kritiska infrastrukturen, särskilt till sjöss, är sårbar. Våra hamnar är porten ut till världen och därför är deras störningsfria funktion synnerligen viktig. Via Åland går det viktiga

energi-, datakommunikations- och havsförbindelser, och därför måste vi säkerställa deras trygghet. Åland har ett geografiskt strategiskt läge, och därför är det avgörande att ansvars- och befogenhetsfrågorna mellan landskapet och riket löses så tydligt som det går under den pågående uppdateringen av beredskapslagen.

Arvoisa puhemies! Suurin osa nuoristamme voi hyvin. He viihtyvät koulussa ja heillä on ystäviä ja toiveita tulevaisuudelle. Viimeisimmän nuorisobarometrin mukaan nuortemme tulevaisuudenusko on kuitenkin heikentynyt. Yhä useampi nuori suhtautuu pessimistisesti tulevaisuuteensa. Tämä on huolestuttavaa ja ongelmaan on suhtauduttava vakavasti.

Ärade talman! Vi behöver stötta de unga som hamnat snett. Under de senaste åren har vi tampats med en polariserad ungdomsbrottslighet. Det är färre unga som begår brott, men brotten blir allvarligare. Ungdomsbrottsligheten är ett allvarligt problem, inte bara för individen utan för hela samhället, och ankar- och exitverksamheten är här mycket viktiga insatser. Men det allra viktigaste är tidigt förebyggande stöd för familjer, barn, unga och föräldrar. Det är viktigt att alla har ett tryggt hem och en säker omgivning. Samtidigt vill vi bygga ett inkluderande och mångkulturellt samhälle, och i ett sådant finns det inget utrymme för hat och rasism.

Ärade talman! Verklig trygghet skapas inte enbart genom ingripanden, utan genom att vi förstår, förebygger och åtgärdar de bakomliggande orsakerna till problemen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi kristillisdemokraattinen eduskunta ja edustaja Räsänen, Päivi.

15.02 **Päivi Räsänen kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja lisääntynyt geopoliittinen epävarmuus ovat vahvistaneet tarvetta ennakoida ja varautua niin ulkoisen kuin sisäisen turvallisuuden uhkiin. Samalla niiden välinen raja on hämärtynyt. Usein sisäisen turvallisuuden viranomaiset ovat ensivaste ulkoisten uhkien torjunnassa. Kansalaisten luottamus viranomaisiin sekä arjen turvallisuuspalveluiden saatavuus määrittävät, kuinka hyvin Suomi kestää ulkoista painetta ja häiriötilanteita.

Viranomaisosaamisemme on korkeatasoista arjen turvallisuudesta aina poikkeusoloihin. Kevään kehysriihessä hallitus sopi laajasta sisäisen turvallisuuden valmiuspaketista, jotta laaja-alaisiin uhkiin voidaan varautua. Poliisin toimintakykyä on vahvistettu. Rajavartiolaitoksen määrärahoja on lisätty ja rajaturvallisuuden lainsäädäntöä uudistettu, jotta maahantuloa voidaan paremmin hallita ja tarvittaessa rajoittaa. Modernilla laitteistolla sekä rajavalvontaa tukevilla rakennushankkeilla, kuten itärajan esteaidalla, varaudutaan mahdolliseen välineellistettyyn maahantuloon. Kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvista uhkakuvista olemme valitettavasti saaneet jo tuntumaa. Energia-, tieto- ja viestintäverkkojen, liikenne- ja logistiikkajärjestelmän sekä vesi- ja jätehuollon toiminnan turvaaminen on arjessa selviytymisen välttämättömiä edellytyksiä.

Arvoisa puhemies! Vakava järjestäytynyt rikollisuus on kasvanut, koventunut ja kansainvälistynyt kytkeytyen vahvasti huumekauppaan, ampuma-aserikollisuuteen ja väkivaltaan. Sillä on jalansijaa jopa suomalaisessa elinkeinoelämässä. Samoin terrorismin uhka on edelleen olemassa — uhka-arvio on jopa hieman kohonnut. Ennakoivaa reagointia mahdollistetaan näihin kattavalla tiedustelulainsäädännöllä ja viranomaisyhteistyöllä.

Suomessa leviävän uuden muuntohuumeen — itse asiassa ei niin uuden, jo vuodesta 2013 tätä on havaittu, mutta on vahvasti lisääntynyt — alfa-PVP:n, käyttö on lisääntynyt nyt räjähdysmäisesti osin siksi, että sitä valmistetaan Suomessakin. Peukkuhuume aiheuttaa aggressiivisuutta ja vainoharhaisuutta, ja se on yhdistetty useisiin vakaviin rikoksiin. Emme voi katsoa sivusta, kun nuoret ja haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset ajautuvat yhä syvemmälle syrjäytymiseen ja rikoskierteeseen. Huumeiden vastaisessa työssä tarvitsemme tehokasta viranomaisyhteistyötä erityisesti poliisin, Tullin ja sosiaalipalveluiden välillä, samoin terveydenhuollon. Uusien vaarallisten aineiden luokittelua huumeeksi on nopeutettava, jotta ne saadaan kiinni jo ennen leviämistä katukuvaan, ja samalla on kehitettävä lainsäädäntöä, joka mahdollistaa suostumukseen perustuvan tahdosta riippumattoman huumevieroitushoidon. Peukkuun tai amfetamiiniin ei ole käytettävissä korvaushoitoja, ainoa vapautus on täysi irrottautuminen huumeesta.

Arvoisa puhemies! Alle 21-vuotiaiden tekemien väkivaltarikosten määrä on kasvanut voimakkaasti, erityisesti alle 15-vuotiaiden kohdalla. Vaikka nuorten rikollisuus kokonaisuutena on vähentynyt, vakavat väkivaltarikokset kasaantuvat pienelle joukolle nuoria, ja yhä useammin nämä kytkeytyvät jengeihin. Poliisihan on tunnistanut Suomessa toimivan aktiivisesti jo noin kymmenen rikollisjengiä.

Nuorisorikollisuutta torjutaan parhaiten tukemalla perheitä. Syrjäytymisen juuret ulottuvat usein varhaiseen lapsuuteen. Joka viides nuori kärsii mielenterveyden häiriöstä, ja joka neljäs lapsi asuu perheessä, jossa vanhemmalla on hoitoa vaativa mielenterveys- tai päihdeongelma. Lastensuojelulakia uudistettaessa tulee vahvistaa keinovalikoimaa, jolla voidaan puuttua ajoissa nuorten, myös alle 15-vuotiaiden, rikolliseen käyttäytymiseen. Ankkuri-toiminta on hyvä esimerkki vaikuttavasta moniammatillisesta tuesta. Uudet toimet rikollisjengejä vastaan ehkäisevät myös nuorten hyväksikäyttöä rikosten tekijöinä.

Arvoisa puhemies! Vihamielisellä informaatiovaikuttamisella pyritään ulkopuolelta horjuttamaan yhteiskunnan toimintaa sekä vaikuttamaan mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintaan. Tämän torjumiseksi tarvitaan avointa, rehellistä ja selkeää viestintää. Kansalaisten perusoikeuksista, kuten sananvapaudesta, ei tule tinkiä informaatiovaikuttamisenkaan paineissa.

Turvallisuus rakentuu arjen luottamuksesta, toimivista palveluista ja siitä, että jokainen suomalainen voi luottaa saavansa apua silloin, kun sitä tarvitsee. Tarvitaan ajantasaista lainsäädäntöä, riittäviä viranomaisresursseja, vahvaa yhteistyötä sekä tahtoa puolustaa jokaisen ihmisarvoa ja ihmisoikeuksia kunnioittavaa isänmaatamme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Liike Nyt -eduskuntaryhmä, edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

15.07 **Harry Harkimo liik** (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen turvallisuuden ylläpitäminen on valtion tärkeimpiä tehtäviä. Tämä selonteko on hyvä, mutta pitää muistaa, että talouskasvua ei ole, työttömyys uhkaa ja jengirikollisuus ja katuväkivalta ovat lisääntyneet, huumeongelma näkyy kaduilla kaikkien silmien edessä ja Venäjä uhkailee monella eri tavalla. Uhkakuvia ja pelon aiheita riittää. Siksi juuri näinä aikoina suomalaisille pitää kertoa mahdollisimman avoimesti ja kattavasti, mitä kaikkea yhteiskunta tekee sisäisen turvallisuuden vuoksi.

Yhtä paljon pitää kertoa myös siitä, mitä kaikkea yksittäinen kansalainen voi tehdä turvallisuutensa puolesta. Nykyinen tilanne maailmassa vaatii henkistä kriisinkestokykyä,

hyvää medialukutaitoa ja parempaa ymmärrystä siitä, mitä kaikkea teknologian kehitys voi tuoda mukanaan.

Viranomaisten yhteistoiminnan tehostaminen ja lainsäädännön ajantasaisuus ovat ominaisuuksia, joiden pitää olla kunnossa. Itäraja saatiin lopulta suljettua, mutta merikaapeleita viime jouluna katkoneen Eagle S -aluksen kanssa oikeuslaitos näytti vain levittelevän käsiään, ja se kertoo siitä, että myös lainsäädäntö vaatii jatkuvaa kehittämistä.

Käräjäoikeuden mielestä merikaapeleiden katkomisen aiheuttama konkreettinen vaara ei ollut Suomelle riittävän suuri eikä ankkurin raahaaminen merenpohjassa ollut tahallista, mitä minä kyllä henkilökohtaisesti tosiaan epäilen. Tässä päätöksessä on suomalaisten oikeustaju koetuksella. Ratkaisu on kuin nälkäistä käskisi syömään. Jos oikeus ei pysty antamaan tuomiota, eikö se olisi pitänyt todeta jo heti käsittelyn aluksi?

Tapauksia tulee valitettavasti lisää, eli eikö ole parempi, että kansallisen vaaran määrittää Suomen lainsäädäntö eikä Venäjän hybridikeskus?

Arvoisa puhemies, ärade talman! Meidän ei kannata ottaa mallia Ruotsista tässä asiassa, mistä nyt haluan puhua. Ruotsissa ovat kaikki puolueet myöntäneet, että sinne on tullut liikaa maahanmuuttajia sekä heidän kotouttamisensa on epäonnistunut. Ruotsissa maahanmuuttajat aiheuttavat jatkuvia levottomuuksia, ampumisia ja räjähdyksiä. Tukholmaan on syntynyt ongelmalähiöitä, joihin ei edes poliisi uskalla mennä.

Hyökkäys poliisia kohtaan on pelkän väkivallan lisäksi symbolisesti hyvin vakavaa. Maahanmuuttajat hyökkäävät myös demokratiaa vastaan. He hyökkäävät kaikkea sitä vastaan, minkä takia he ovat Ruotsiin päässeet.

Tällaiset tapahtumat Ruotsissa ovat viimeinen hätähuuto myös Suomelle ja suomalaisille ennen kuin olemme yksinkertaisesti myöhässä. Ruotsissa on ajauduttu tilanteeseen, jossa ihmiset elävät samassa maassa mutta eri todellisuudessa. Maassa maan tavalla. Niin sen pitää olla myös Suomessa. Meidän on opittava puhumaan maahanmuutosta sen oikeilla nimillä ilman, että heti aletaan puhua rasismista.

Myös Suomeen on tullut katujengejä. Niistä on lyhyt matka mukaan järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja huumekauppaan. Suurin osa katujengiläisistä on maahanmuuttajataustaisia.

Ilmiöt ovat tuontitavaraa. Viime aikoina on luettu uutisia jalkapallojoukkueiden kannattajaryhmien väkivaltaisuuksista. Suurin osa ilmiöistä keskittyy pääkaupunkiseudulle. Näihin pitää puuttua väkevästi.

Liian monen nuoren ensimmäinen auktoriteetti on poliisi, ja silloin ollaan jo pahasti myöhässä. Jos kotona, koulussa tai harrastuksissa ei tule käsitystä oikeasta ja väärästä, ennuste on tosi huono.

Koulun ammattilaisten, järjestöjen, sosiaaliturvaviranomaisten ja poliisin pitää tehdä paljon paremmin yhteistyötä ja pyrkiä puuttumaan varhaisemmin häirikkökäyttäytyjiin.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen on valtion tärkeimpiä tehtäviä. Ulkoiseen turvallisuuteen pitää panostaa erityisesti, ja se näkyy jatkossa merkittävästi kasvavina puolustusmenoina.

Myös sisäisestä turvallisuudesta pitää huolehtia hyvin. Ei pidä unohtaa kokonaisvaltaista huoltovarmuutta ja maatalouden omavaraisuutta. Kun turvallisuus kokonaisuutena on kunnossa, ihmiset perustavat perheitä, kasvattavat lapsiaan, perustavat yrityksiä, tekevät töitä ja tulevat elämässään hyvin toimeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt myönnän ministerille kahden minuutin vastauspuheenvuoron. Sen jälkeen mennään debattiin, nyt voi jo varata V-painikkeella. Ensimmäiset debattipuheenvuoron saajat ovat ryhmäpuheenvuorojen käyttäjät ja valiokunnan puheenjohtajisto. — Ministeri Rantanen.

15.12 **Sisäministeri Mari Rantanen:** Arvoisa puhemies! Aivan oikein täällä on havaittu se, että tämä selonteko poikkeaa viime kauden sisäisen turvallisuuden selonteosta varsin merkittävästi. Tämä ei ole sosiaalipolitiikkaa. Tämä on nimenomaan sen kovan sisäisen turvallisuuden selonteko ja lähtee siitä, että meidän täytyy realistisesti katsoa, mitkä ovat ne uhkakuvat, joita ympäristössämme on, ja mitkä ovat ne vastaukset, joilla näihin uhkakuviin vastataan, ja siinä mielessä tämä totta tosiaan poikkeaa.

No sitten täällä on erinomaisesti kuvattu sitä tilannetta, mikä meidän sisäisen turvallisuuden viranomaisilla on. Jos me ajatellaan oikeastaan kaikkea muuta uhkakuvaa, tulee se sitten ilmasta, maalta tai mereltä, niin kaikkialle sotilaallisen tilanteen hoitaminen on sisäisen turvallisuuden viranomaisten tehtävä. Tämä on nimenomaan se oppi, mikä kannattaa Ukrainasta ottaa, nimittäin näin sielläkin oli. Rajalla rajavartijat taistelivat venäläisiä vastaan, kaupungeissa poliisit taistelivat venäläisiä vastaan, pelastustoimi sammutti, auttoi evakuoi, ja myös väestönsuojelu kuuluu tietenkin tähän yhtenä aika keskeisenä asiana, samoin kuin tiedustelupalvelu. Omasta tiedustelusta on syytä pitää kiinni.

No, sitten ehkä kommentoin tähän, kun täällä todettiin, että Suomi tarvitsee maahanmuuttopolitiikkaa ja tarvitsee maahanmuuttoa ja että olisi jotakin rasismia. Näin ei ole. Maahanmuutto on myöskin mitä suurimmassa määrin turvallisuuskysymys. Sen me olemme kuulleet myöskin Ruotsista. Maahanmuutto, huono kotoutuminen, rikollisuus liittyvät yhteen, ja se on syytä täälläkin kyllä tunnistaa ja tunnustaa. Näin ollen pidän hyvin tärkeänä sitä, että Suomi kiristää maahanmuuttopolitiikkaansa, Suomi tekee sellaiset säännöt ja sellaiset rajat, että meille ei pääse pesiytymään tämän enempää ongelmia, jotka johtavat sekä nuorisorikollisuuteen, katujengiongelmiin että yhä kasvavaan järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään vastauspuheenvuoroihin, minuutin mittaisia ja ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä. — Edustaja Keto-Huovinen.

15.15 **Pihla Keto-Huovinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime vuosien havaintojen perusteella järjestäytynyt rikollisuus kasvaa, kovenee ja kansainvälistyy ja järjestäytyneellä rikollisuudella on selkeä jalansija suomalaisessa elinkeinoelämässä ja ryhmät pyrkivät soluttautumaan myös maahantulopisteisiin, infraan ja logistisiin ketjuihin. Satamien turvallisuus on noussut esille niin meillä kuin myös muualla Euroopassa, ja kysynkin ministeriltä: miten satamiemme turvallisuutta on lisätty ja aiotaan lisätä, sekä mitä toimenpiteitä aiotaan tehdä kansainväliset rajat ylittävään rikollisuuteen liittyen? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

15.16 **Rami Lehtinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kokonaisturvallisuuden toimintamalli on malli, jota meidän kannattaa edistää. On tärkeää huomata,

niin kuin täällä on monta kertaa sanottu, että ensivaste kriisin aikana on poliisi, Raja, Tulli ja muut sisäiset viranomaiset.

On myöskin todettava, että Euroopan maiden sisäisen turvallisuuden heikkenemisessä on yksi yhteinen tekijä, hallitsematon maahanmuutto, ja siksi meidän tärkein tehtävä on huolehtia siitä, että maahanmuuttomme pysyy kestävällä tasolla. Se on nimittäin parasta sisäistä turvallisuutta.

Turvallisuus vaatii tekoja. Meidän on huolehdittava siitä, että maassamme voi jatkossakin jättää oven päivällä lukitsematta ja kotipihan aitaamatta.

Täällä kuultujen puheenvuorojen perusteella onkin välttämättä kysyttävä: kumpaa Suomi tarvitsee enemmän, massamaahanmuuttoa vai sisäistä turvallisuutta? Molempia nimittäin ei voi saada.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

15.17 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden selonteko osoittaa, että Suomi on edelleen turvallinen maa, mutta tätä ei voida pitää itsestäänselvyytenä. Turvallisuutemme perustuu ennen kaikkea luottamukseen — luottamukseen viranomaisiin, oikeusvaltioon ja toisiimme. Pidän tärkeänä, että selonteossa tunnistetaan tämä luottamus yhteiskunnan perustana. Turvallisuus ei synny vain poliisien resursseista tai rangaistuksista, vaan siitä, että ihmiset kokevat kuuluvansa tähän yhteiskuntaan ja voivat luottaa siihen, että heitä kohdellaan oikeudenmukaisesti.

Rouva puhemies! Selonteko kuvaa tarkasti monia tämän arjen uhkia: nuorten väkivallan lisääntymistä, järjestäytyneen rikollisuuden kasvua, hybridivaikuttamista ja disinformaatiota. Niiden torjuminen vaatii yhteistyötä, ei pelkoa eikä vastakkainasettelua. Turvallisuus syntyy myös arjen palveluista. Poliisi, pelastustoimi ja Rajavartiolaitos tarvitsevat riittävät voimavarat, mutta niin tarvitsevat myös koulu, nuorisotyö ja sosiaalipalvelut. Jos niistä leikataan, leikataan samalla myös turvallisuudesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Honkonen.

15.18 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivoisin, että ministeri kommentoisi tätä, millä konkreettisilla keinoilla nyt sitten turvataan maan eri alueilla, erityyppisillä alueilla, ne keskeiset turvallisuusviranomaisten palvelut, mihinkä viittasin tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani. Tämä kytkeytyy siihen isoon periaatteeseen, että lailla on maata rakennettava, ja jotta sillä lailla voidaan maata rakentaa, niin ihmisillä pitää olla kokemus, että he saavat myös sitä oikeutta silloin, kun sitä tarvitaan. Tähän kytkeytyy aivan keskeisenä osana esimerkiksi tämä rikosvastuun toteutuminen eli se, saavatko kansalaiset silloin, kun he ovat vääryyden kohteena, asiansa tutkittua, ja tämä tietysti kytkeytyy esimerkiksi poliisin resursseihin, läsnäoloon ja siihen priorisointiin, mitä siellä väistämättä joka päivä joudutaan tekemään. Olisin myös tähän toivonut teiltä kommenttia, miten teidän mielestänne nyt rikosvastuu tällä hetkellä Suomessa toteutuu ja kuinka sitä voitaisiin vielä entisestään parantaa. Tämä on aivan keskeinen osa sitä, mitenkä suomalaiset kokevat ja luottavat tähän järjestelmään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

15.19 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rasismi on ilmiö, joka on Suomessa todellisuutta. Todellisuutta on myös se, että hallitus vaikeuttaa omilla toimillaan tänne tulevien ja täällä olevien mahdollisuuksia kotoutua ja integroitua yhteiskuntaan. Esimerkiksi viime päivien uutiset ulkomaisten työntekijöiden riistosta ovat hälyttäviä. Hallitus on vaikeuttanut täällä työskentelevien ulkomaalaisten asemaa rajaamalla aikaa, johon mennessä työnsä menettäneen ulkomaalaisen on löydettävä uutta työtä. Tämä altistaa osaltaan ulkomaisia työntekijöitä riistolle, kun uhka työpaikan menettämisestä ja siitä seuraavasta työperäisen oleskeluluvan menettämisestä toimii kiristämisen välineenä. Meidän on pystyttävä puuttumaan tähän ja varmistamaan se, että tänne tulevat ja täällä olevat ulkomaalaistaustaiset ihmiset pääsevät kotoutumaan, integroitumaan ja kiinni työelämään. Se, että tässä selonteossa maahanmuutto nähdään lähinnä uhkana, ei edesauta sitä, että me saamme täällä olevat ihmiset tähän yhteiskuntaan integroitumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto.

15.20 **Laura Meriluoto vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selonteko mainitsee myös pahentuneen huumetilanteen. Viime viikolla Helsingin Sanomat kertoi tutkijoiden ja päihdetyöntekijöiden yksimielisestä viestistä. Suomessa on jo vuosia jatkunut huumeongelma, jossa alfa-PVP on vain jäävuoren huippu. Poliitikoille on pitkään ehdotettu toimia, jotka auttaisivat tilanteeseen, mutta asiantuntijoita ei kuunnella. Päihdekuntoutusta on tarjolla yhä vähemmän, vaikka ongelmakäyttäjien määrä kasvaa, ja soteleikkaukset pahentavat tilannetta entisestään. Valistus, poliisien lisääminen ja rangaistukset eivät auta, kun hoitoon ei pääse edes silloin, kun sinne haluaisi.

Tilanne ei myöskään korjaannu, ellei päihdeongelmien juurisyihin puututa. Mitä enemmän pahoinvointi ja eriarvoistuminen suomalaisessa yhteiskunnassa kasvavat, sitä enemmän myös päihdeongelmat lisääntyvät, ja tähän suuntaan hallituksen politiikka valitettavasti maatamme vie.

Kysyisin vielä ministeriltä: miten te näette näiden hallituksen massiivisten leikkausten vaikutukset huumetilanteeseen Suomessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ingo.

15.21 **Christoffer Ingo r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Jag vill börja med att tacka för det goda arbete som man har gjort med att få i gång den svenskspråkiga räddningsutbildningen i Helsingfors. Det fokus man har lagt på den svenskspråkiga utbildningen av poliser och gränsbevakare är viktigt.

Arvoisa puhemies! Vapaaehtoiset palokunnat ovat arjen turvallisuutemme ytimessä. Ilman heitä emme millään onnistuisi pelastamaan ihmishenkiä ja omaisuutta kuten nyt.

Arvoisa ministeri, minulla on kuitenkin huoli siitä, että vpk:t joutuvat taipumaan ison byrokratiamäärän alle, jonka esimerkiksi hyvinvointialueiden alaisuuteen siirtyminen on monella alueella aiheuttanut. Siksi haluaisin kysyä: millä tavalla voimme helpottaa vapaaehtoisten palokuntien byrokratiaa ja auttaa heitä nyt selviytymään isosta taakasta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi.

15.22 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta kävi viime viikolla Ukrainassa tutustumassa sodanajan sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseen, ja jouduimme itsekin turvautumaan väestönsuojiin useamman kerran tuon matkan aikana. Mieleeni on jäänyt, kun olin sisäministeri itse 2011—2015, että silloin oli aikamoinen paine väestönsuojien rakentamisvelvollisuudesta luopumiseen. Onneksi siihen ei menty, ja itsekin totesin, että niin kauan kuin tarvitsemme Puolustusvoimia suojaksemme, tarvitsemme myös väestönsuojia asukkaidemme suojaamiseksi erilaisilta vaaratilanteilta. Suomessahan tämä väestönsuojien tilanne on nyt onneksi edelleen hyvä kansainvälisesti vertaillen, mutta meilläkin on tarpeita, kuten selonteossa tuodaan esiin. Toivonkin, että ministeri kommentoisi, millä tavalla väestönsuojien tilaa pyritään kohentamaan sekä turvataan niiden riittävyys.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Jatketaan hallintovaliokunnan jäsenillä. Puheenjohtaja Peltokangas, olkaa hyvä.

15.24 **Mauri Peltokangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva selonteko sisäisestä turvallisuudesta on erinomainen paketti. Tiukkaakin tiukempi maahanmuuttopolitiikka on toden totta hyvään sisäiseen turvallisuuteen panostamista. Maahanmuuton lieveilmiöiden parasta taklaamista on puuttua niihin juurisyihin eli heikkolaatuiseen maahanmuuttoon itsessään.

Aiempi sisäministeri, vihreiden Ohisalo, vielä vuonna 2020 kiisti koko katujengiongelman Suomessa. Tätä olen ihmetellyt aina, koska kyllähän silloin olivat tosiasiat jo nähtävinä. No, tällä hetkellä onneksemme nykyinen sisäministeri Rantanen ei pelkästään tunnusta katujengiongelmaa vaan tekee hyvin määrätietoisesti niitä töitä, mitä täytyy ongelman kitkemiseksi tehdä. Turvallisuusviranomaisten resursseihin on panostettu voimakkaasti, maahanmuuttopolitiikkaa on kiristetty, rajat on turvattu, lainsäädännöllisiä työkaluja on annettu viranomaisille voimakkaasti. Arvoisa ministeri, mitä vielä on luvassa suomalaisen turvallisuuden eteen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola.

15.25 **Mari Kaunistola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ministeri! Sisäisen turvallisuuden selonteko on paitsi ajankohtainen myös erittäin tärkeä esimerkki Suomen ja suomalaisten varautumisen, ennakoimisen ja ongelmien eskaloitumisen ehkäisemisen kannalta.

Selonteosta voisi nostaa esiin montakin eri teemaa, mutta tässä yhtenä nostan Suomessa toimivan järjestäytyneen rikollisuuden. Järjestäytynyt rikollisuus toimii verkostoissa, joihin kytkeytyy laajasti, paikallisesti ja kansainvälisesti toimivia rikollisryhmiä. On huolestuttavaa, että selonteon mukaan Europol arvioi, että jopa 80 prosenttia Euroopan järjestäytyneestä rikollisuudesta hyödyntäisi jollakin tavalla elinkeinoelämää. Olisikin naiivia ajatella, ettei tämä koskettaisi myös Suomea. Meidän on huolehdittava siitä, että PTR-ketjun rahoitus vastaa tulevaisuudessa myös näihin tarpeisiin entistäkin tehokkaammin ja jokaisella toimijalla tässä PTR-verkostossa on mahdollisuus tehdä toimintansa ideaalilla tavalla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma.

15.26 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu, että elämme sellaisia maailmanaikoja, että näitä sisäisen turvallisuuden haasteita meillä täällä kyllä riittää. Kun saamme yhtä asiaa hoidettua, niin sieltä ilmestyy jo seuraava ilmiö. Kyllähän tämä huumetilanteen kärjistyminen on juuri sellainen ilmiö, joka nyt on ihan viimeisten vuosien aikana levinnyt tämän alfa-PVP:n käytön yleistyessä. Tässä toivon kyllä, että meillä olisi nopeutta yhteisesti sekä kuntien, kaupunkien että valtiovallan kesken tarttua toimeen. On tietysti selvää, että tämä ongelma ei vain poliisien määrää lisäämällä ratkaistuksi tule, vaan tarvitaan laajasti myöskin siellä sosiaali- ja terveyspuolella toimia. Mutta kyllä se poliisityön vahvistaminen olisi yksi tärkeä asia, jolla saataisiin tätä käyttäytymiseen liittyvää häiriötä, joka tavallisille ihmisille näyttäytyy täällä Helsingissäkin erittäin vaarallisina tilanteina, hoidettua.

Olen esittänyt, että hallitus myöntäisi tämmöisen lisämäärärahan erityisesti tänne pääkaupunkiseudulle. Olisiko hallitus tähän valmis?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Riipi.

15.27 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus on arjen turvallisuutta. Kun ajatellaan, niin tuolla harvaan asutulla alueella on kysymyksiä, kuten kuuluuko puhelin tai onko kylällä enää yhtään maatilaa, jolla on traktori, että saadaan tie auki, että ambulanssi pääsee, että päästään päivystykseen sinne sadan kilometrin päähän. Vaikka hirveän tärkeätä on se, että me varmistamme viranomaistoiminnan resurssit ympäri maata, niin yhtä tärkeätä erityisesti koko maata ajatellen on se, että me pystyisimme varmistamaan järjestöjen ja yhdistysten ja naapuriavun toiminnan. Ne ovat hyvin keskeisiä: kyläyhdistykset, sopimuspalokunnat ja niin edelleen. Haluaisin kysyä: miten nämä näkökulmat otetaan myöskin huomioon?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen.

15.28 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä sisäisen turvallisuuden selonteossa on mielestäni hyvin ja varsin kattavasti nostettu tärkeitä sisäisen turvallisuuden painopisteitä esiin. Hallitus on myös — täytyy antaa tunnustusta — tarttunutkin jo näihin moniin painopisteisiin varsin määrätietoisesti, mutta kyllä minun silti täytyy yhtyä näihin huoliin, mitä tämänhetkinen huumetilanne tässä maassa tuo. Se kehityskäyrä on toden totta jatkunut jo pitkään, ja valitettavan jyrkällä kulmalla nämä ongelmat ovat alkaneet kasautua ja nyt tulleet esille, erityisesti muuntohuumeiden tuoma erittäin arvaamaton häiriökäyttäytyminen. Katson, että se on kaikista suurin meidän tämän hetken turvallisuutta, eli juuri niitä edustaja Lehtisenkin mainitsemia ovien lukitsemisia ja aitojen rakentamisia, uhkaava turvallisuustekijä. Nimittäin nämä toimijat, ketkä huumepäissään tuolla liikkuvat, ovat todella arvaamattomia ja menevät ihan asuttuihin taloihin sisälle, ja näin kävi myös omassakin naapurustossani. Kysynkin: miksei näitä huumeasioita [Puhemies koputtaa] ole nostettu näihin painopisteisiin tässä selonteossa, arvoisa ministeri?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

15.30 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Juuri nyt eduskunta on tärkeimmän työnsä äärellä. Turvallisuus ei ole yksittäisen viranomaisen tai hallinnonalan vastuulla, vaan se on yhteinen tehtävämme.

Luottamus viranomaisiin, yhteiskunnan kestävyys ja kansalaisten turvallisuudentunne ovat suomalaista huolenpitämisen ydintä. Turvallisuuttamme on puolustettava joka ainoa päivä. Toivon, että me jokainen tässä salissa muistamme tämän myös arjessa omassa toiminnassamme. Kansalaisten arjen turvallisuuden varmistaminen on eduskunnan tärkein tehtävä, sillä myös kansa kaipaa turvaa muuttuneessa maailmassa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

15.30 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Harmaan talouden torjunta on yksi keskeisimpiä toimia järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa ja sisäisen turvallisuuden parantamisessa, ja meillä on aiempia hyviä esimerkkejä harmaan talouden torjunnasta. Tästä on hyvä esimerkki esimerkiksi 2000-luvun alkupuolelta, kun sisäministerinä 2003 toiminut Rajamäki teki tärkeää työtä juuri harmaan talouden torjunnassa. Hän sisäministerinä toteutti talousrikostorjunnan tehostamisohjelman, jossa sisäministeriö vahvisti poliisin, Tullin ja Verohallinnon yhteistyötä harmaan talouden torjunnassa. Poliisin talousrikosyksiköihin lisättiin resursseja ja kehitettiin valtakunnallista koordinaatiota. Yhteistyötä viranomaisten välillä siis parannettiin ja samalla painotettiin ennaltaehkäisyä ja valvontaa. Kysynkin nyt, arvoisa sisäministeri: onko mahdollista ehkä ottaa mallia sieltä vuoden 2003 ohjelmasta, mitä silloin ansiokkaasti sisäministerinä toiminut Rajamäki toteutti?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

15.31 **Merja Rasinkangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä selonteko kertoo selvästi yhden asian: sisäinen turvallisuus otetaan nyt tosissaan. Ei enää pehmeitä puheita ja viivyttelyä, vaan tämä hallitus toimii sisäministeri Rantasen johdolla. Me näemme, mitä Ruotsissa tapahtuu muun muassa löysän maahanmuuttopolitiikan seurauksena: katujengit ja raaistuva väkivalta, levottomat lähiöt. Näihin ongelmiin liittyy vahvasti myös huumausainerikollisuus. Suomi ei aio kulkea samaa tietä. Me puutumme ongelmiin ajoissa vahvemmalla maahanmuuttopolitiikalla, tiukemmalla kriminaalipolitiikalla ja paremmilla viranomaisvaltuuksilla. Poliisille, Rajalle ja suojelupoliisille tulee lisää resursseja. Rikolliset saavat kovempia rangaistuksia.

Arvoisa puhemies! Suomen on pysyttävä maana, jossa ihmiset voivat kulkea kadulla ilman pelkoa. Tämä selonteko ja nykyinen hallitus tekevät töitä sen eteen, että näin myös tapahtuu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi.

15.32 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen ollut poliisina vuodesta 1998 asti, ja voisi sanoa, että sinä aikana turvallisuusympäristö ja ylipäätään poliisinkin toiminta on kokenut varmaan suurimpia muutoksia, mitä oikeastaan itsenäisen Suomen historiassa on tämmöisenä ajanjaksona tapahtunut. Nyt kun katsotaan sitten sitä

ajanjaksoa, mikä oli edellisestä sisäisen turvallisuuden selonteosta, niin sinä aikana, vuodesta 2021, muutoksia on tullut vain lisää, ne ovat olleet vielä isompia ja vielä kiihkeämpiä.

Tämän selonteon tiimoilta voidaan kyllä todeta, että tämä hallitus on vastannut todella hyvin niihin muutoksiin ja niihin haasteisiin, mitä sisäisessä turvallisuudessakin on ollut. Kun ajatellaan, minkälainen on tämän maan taloustilanne, mitenkä huolestuttava se on, minkälaisia lukuja siellä on, niin niitten lukujen valossa näyttäisi siltä, että meillä ei ole varaa tehdä tämmöisiä panostuksia, mutta tämmöisessä turvallisuustilanteessa meillä ei ole varaa olla tekemättä niitä panostuksia. On sanottava niin, että Orpon hallitus ja ne toimenpiteet, mitä tässä on tehty sisäisen turvallisuuden ja turvallisuuden eteen ylipäätään, ovat äärimmäisen hyviä, [Puhemies koputtaa] ja nämä ovat sellaisia tekoja, mitä tulevat sukupolvet tulevat arvostamaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

15.34 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naisiin kohdistuva väkivalta on mittava ongelma Suomessa. Joka kolmas nainen on kokenut väkivaltaa, ja nuorista naisista jopa viidesosa on tullut raiskatuksi tai kokenut vakavaa väkivaltaa. Nämä ovat karmeita lukuja. Olen huolissani muun muassa siitä, että esitutkinnat kestävät niin pitkään, että osaa tapauksista ei uskalleta tuoda tietoon, ja siten myös rikoksentekijä jää rankaisematta, kun rikokset ehtivät vanheta. Myös lähestymiskiellon heikkoudesta olemme saaneet lukea. Tarvitsemme Suomessa asennemuutoksen, mutta nämä ovat myös konkreettisia asioita, mitä me politiikassa pystymme tekemään.

Arvoisa puhemies! Jotta apua voi hakea, täytyy myös voida luottaa viranomaisiin. Luottamus on Suomessa vielä hyvä, mutta se ei ole itsestäänselvyys. Sitä ovat omiaan romuttamaan poliisien tekemät rikokset. Tänä aamuna kuulimme uutisista, että Helsingin poliisin ihmiskauppayksikössä työskentelevää poliisia syytetään asiakkaansa raiskauksesta, eikä tämä ole ensimmäinen luottamusta horjuttava uutinen. Kysynkin sisäministeriltä: onko teidän mielestänne tämä asia, jota meidän pitäisi ainakin selvittää, [Puhemies koputtaa] mitä asialle voi tehdä, ja miten näiden rikosten määrät ovat kasvaneet?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

15.35 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun me täällä eduskunnassa ja yleensäkin Suomessa tällä hetkellä puhutaan sisäisestä ja ulkoisesta turvallisuudesta, niin meillä on hyvin tällä hetkellä tämä kova turvallisuus niin sanotusti hanskassa, ja siitä puhutaan paljon. Niin kuin kollega, edustaja Räsänen sanoi, sosiaali- ja terveysvaliokunta vieraili loppuviikosta Ukrainassa, ja meille on tullut ehkä vähän huoli siitä, ollaanko me samalla lailla valmistauduttu myös terveydenhuollon turvallisuuteen ja terveydenhuollon toimivuuteen mahdollisessa kriisitilanteessa.

Tässä lähinnä olin havaitsevinani, että ministeri Juuso oli ainakin jossain vaiheessa salissa, ja olisin kysynyt lähinnä sitä, minkä takia tähän selontekoon ei ole otettu tässä tilanteessa laajemmin terveydenhuollon mahdollista varautumista kriisitilanteessa ja jopa sodassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

15.36 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että sisäistä turvallisuutta tarkastellaan juuri tänä aikana. Kiitoksia ministerille hyvästä esittelystä.

Tärkeää on se, että pystymme kansalaisille luomaan turvallisen ympäristön heidän kotipiirissään ja siellä kotiseudullaan. Huolestuneena luin tästä selonteosta tämän kohdan, mihin edustaja Honkonenkin viittasi, että samankaltaiset palvelut samankaltaisilla alueilla. Toivon hartaasti, että tässä ei tapahdu tämmöistä eriytymistä, että todetaan, että joillakin alueilla on huonommat palvelut, ne kyllä siellä riittävät ja täällä toisella alueella on paremmat palvelut ja siellä saavat pitää paremmat palvelut. Tällaistahan ei saa tapahtua.

Mutta se, mikä on jäänyt aika vähälle huomiolle tässä sisäisen turvallisuuden tarkastelussa, on meidän huoltovarmuutemme, koska ajat kun vaikeutuvat, niin on selvä asia, että silloin nämä perusasiat nousevat arvoonsa: onko meillä silloin toimiva terveydenhuolto, toimiiko energiahuolto, saammeko ruokaa? Nämä ovat niitä perusasioita. Jos joku näistä asioista menee sekaisin, niin sitten ollaan todella isoissa vaikeuksissa.

Toivon, arvoisa ministeri ja arvoisat edustajakollegat, että tämä otetaan vakavasti. Olemme onnistuneet tässä vuosien aikana tuhoamaan myös kotimaista energiahuoltoa, ja nyt tuntuu metsäpuolella olevan sama menossa. Tähän meidän pitää palata, mutta ei tässä tilaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan nyt heille puheenvuorot, jotka eivät vielä ole saaneet puheenvuoroa. — Edustaja Rintamäki.

15.37 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset on turvallisuuspuolue. Vaikka valtiontaloutemme tila on edelleen heikko ja sopeutuksia on tehtävä, emme kuitenkaan tingi turvallisuudesta. Samaan aikaan ajamme säästöjä toisesta päästä. Suomen taloudelle haitallisen maahanmuuton rajoittamisesta vapautamme rahaa sille, mikä on oleellista.

Otan esiin nyt ulkoisenkin turvallisuuden tässä yhteydessä, koska sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden rajat ovat viime aikoina hälventyneet ja ne linkittyvät toisiinsa entistäkin enemmän. Tosiasia on, että maanpuolustusmenomme tulevat kasvamaan tulevinakin vuosina, ja ymmärrämme panostuksen tarpeellisuuden, kun sota on niin lähellä meitä täällä Euroopassa.

Istuva hallitus ottaa turvallisuuskysymykset hyvin vakavasti, kuten pitääkin. Toivon myös, että tulevilla hallituksilla turvallisuuskysymykset priorisoidaan kärkihankkeisiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

15.39 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos hallitukselle ja ministereille, olette tehneet hyvää, tärkeää työtä isänmaan puolesta.

Hallitusohjelmassa on kaksi hyvää kirjausta:

Toinen koskee yrityslähestymiskieltoa, eli siinä on tavoitteena säätää laki, joka toistuvaa uhkaa tai häiriötä aiheuttavaa henkilöä koskisi, eli heitä voidaan sitten estää lähestymästä tiettyjä yrityksiä. Kysymys on: miten tämä etenee?

Toinen hallitusohjelmakirjaus koskee porttikieltojärjestelmää. Hallitusohjelmassa lukee, että tapahtumien katsomoturvallisuutta parannetaan ja porttikiellolla voitaisiin tehdä

vähän samantyyppinen asia kuin tämä yrityslähestymiskielto, eli katsomoon ei ole mitään asiaa, jos on jatkuvaa häiriötä aiheuttanut.

Kysymys on siitä, miten nämä hallituksen esitykset etenevät. Palloliitto ja Veikkausliiga muun muassa tukevat tätä porttikieltojärjestelmää. On kestämätöntä, että saamme lähes päivittäin lukea erilaisista häiriötilanteista urheilutapahtumissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Immonen.

15.40 **Tomi Immonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maailma ympärillämme muuttuu. Ulkoinen turvallisuusympäristö on jo heikentynyt, ja se näkyy myös meillä. Ihmiset kokevat huolta, ja siksi henkinen kriisinkestävyys on tärkeämpää kuin koskaan.

Myös yhteishenki ja toisista välittäminen nousevat yhä merkittävämpään rooliin. Sisäistä turvallisuutta ei tehdä yksin, se tehdään aina yhdessä. Viranomaiset toki tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään, mutta myös kuntien, hyvinvointialueiden, elinkeinoelämän ja järjestöjen rooli on keskeinen. Jokainen meistä voi ja jokaisen pitää vaikuttaa oman ja lähiympäristönsä turvallisuuteen.

Edellisen hallituksen aikana ei maahanmuuton ongelmista juuri saanut puhua. Kiitos, että nyt myös maahanmuuton ongelmia ja vaikutuksia turvallisuuteen voidaan avoimesti tuoda esiin ja niistä voidaan keskustella, jotta niihin löydetään myös oikeat ratkaisut. Ei kielletä tosiasioita, sillä sisäinen turvallisuus ei ole mikään itsestäänselvyys.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta.

15.41 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että Venäjä pyrkii horjuttamaan sisäistä turvallisuuttamme. Venäjä on kiihdyttänyt entisestään hybridioperaatioitaan lietsoakseen pelkoa, lietsoakseen epävarmuutta ympäri Eurooppaa. Hybridivaikuttaminen on tullut jäädäkseen. Suomeen kohdistuu jatkuvasti valtiollista disinformaatiota, ja sitä vastaan paras antibiootti on koulutus ja medialukutaito.

Arvoisa puhemies! Me emme taivu painostuksen alla. Me emme taivu pelottelun alla. Me olemme varautuneet. Suomi tunnetaan kokonaisturvallisuuden mallistaan, sillä meillä on rajaturvallisuuslaki, ja me uusimme sen, koska me haluamme estää välineellistetyn maahantulon. Siksi me myös huolehdimme sisäisen turvallisuuden viranomaisten resursseista. Siksi me teemme työtä joka päivä, joka ikinen päivä. Teemme työtä suomalaisten resilienssin, huoltovarmuuden, energiaturvallisuuden ja kriittisen infrastruktuurin turvaamiseksi, [Puhemies koputtaa] ja siksi me laitamme julkista taloutta kuntoon, jotta voimme elää turvassa myös huomenna.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Niemi.

15.42 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tapasin sunnuntaina Sisä-Suomen poliisilaitoksen yhden kenttäryhmän, koko porukan, ja kävimme keskustelua. Ja nyt, arvoisa ministeri, pelkkää kiitosta, sillä vihdoin ja viimein ollaan siinä tilanteessa, että poliisien määrää pystytään koko ajan pikkuhiljaa lisäämään. Poliisilaitoksen budjetti on sillä tavalla tasapainossa, että ei joka kuukausi tarvitse miettiä, mistä nyt säästetään, voidaanko mennä yhtään laajemmalle alueelle partioimaan, liikenneturvalli-

suutta takaamaan, voidaanko hommata poliiseille rikkoutuneitten varusteiden tilalle uusia varusteita. Tämä on tällä hetkellä aivan loistava tilanne, ja tämän ovat saaneet aikaan sisäministeriö, sisäministeri ja maamme hallitus. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

15.43 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on paljon puhuttu yhteiskuntaan vaikuttamisesta, ja digitalisaatio ja kaikki muut tässä ympärillä meitä haastavat koko ajan. Sitten kun täällä disinformaatiota ja muuta liikkuu ja sosiaalinen media on tässä ympärillä, niin tulee väistämättä kysymys, kuinka paljon sitä informaatiota levitetään siellä, ja sitten viranomaisviestinnällä pitäisi tähän vastata. Tämä on mielestäni semmoinen kysymys, jota ehkä pitäisi pohtia tässä selonteossa enempikin, koska nyt on kuultu myös uutisia siitä, että viranomaisverkossa on yt-prosessit päällä ja katsotaan, kuinka se viranomaisten viestinvälitys viranomaisten kesken toimii sitten jatkossa. Se on yksi osa, mutta miten saadaan toteutumaan yleinen viranomaisviestintä kansalaisiin päin, kun maaseudulla tiedonvälitys voi periaatteessa olla yhden maston varassa. Meidän pitäisi tälle alueelle ehkä miettiä enempi toimenpiteitä kuin mitä tässä selonteossa on tehty, koska me olemme kaikki [Puhemies koputtaa] näitten varassa, ja minä toivoisin, että siihen ministeri vastaisi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä.

15.44 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksityisyydensuoja on Suomessa perinteisesti korkealla tasolla ja perustuslailla vahvasti suojeltu. Mutta kun me ajattelemme nykyaikaista järjestäytynyttä rikollisuutta, jengiytymistä ja erinäköisiä verkkorikollisuuden muotoja, niin, arvoisat ministerit, pitäisikö alkaa pohtimaan myös sitä, että joudumme laskemaan Suomessa yksityisyydensuojaa? Ihan sen takia, että me pystymme jonkun verran paremmin kontrolloimaan, mitä siellä verkossa liikkuu, mitä siellä tapahtuu, ja sitä kautta pääsemme paremmin kiinni rikollisuuden tiettyihin muotoihin. Ymmärrän, että se on perustuslain näkökulmasta aika radikaalikin ehdotus, mutta eikö meidän kuitenkin pitäisi pohtia niitä tapoja, mitä tämä täysin muuttunut yhteiskunta tuo tullessaan? Kai perustuslain säädöksiäkin pitäisi pystyä täydentämään ja päivittämään sen mukaan, mitä sisäinen turvallisuus vaatii?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Meillä on vielä kolme henkilöä, jotka eivät ole saaneet puheenvuoroa, vaikka ovat pyytäneet sitä, ja he ovat Seppänen, Jukkola ja Mäenpää. Sen jälkeen ministerien vastaus, ja myöskin ministeri Meri voi käyttää lyhyen puheenvuoron. — Mutta ensiksi Seppänen.

15.46 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Heti aluksi haluan kiittää hallitusta ja sisäministeriä siitä, että tämä selonteko on realistinen, jämäkkä ja ennen kaikkea se perustuu tosiasioihin. Silmien ummistamisen ja naiiviuden aika on ohi.

Katujengien ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunta on nostettu selonteossa aivan keskiöön, ja on tunnustettava tosiasiat. Katujengit koostuvat pääasiassa maahanmuuttajataustaisista, ja niiden toiminta on muuttunut yhä ammattimaisemmaksi ja väkivaltaisemmaksi. Me emme saa antaa Ruotsin kaltaisen kehityksen juurtua Suomeen.

Tässä selonteossa näkyy perussuomalainen kädenjälki, rohkeus tunnistaa ongelmat, kyky tehdä päätöksiä ja tahto puolustaa suomalaisia ja suomalaista yhteiskuntajärjestystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola.

15.46 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Haluan nostaa esiin merialueiden kriittisen infran suojan, josta selonteossa todetaan aivan oikein, että sen lainsäädännölliset ja teknologiset valmiudet on arvioitava. Eagle S -aluksen tapaus osoittaa, että nykyinen lainsäädäntö ei kaikilta osin vastaa tämän päivän hybridiuhkiin ja merialueiden turvallisuusriskeihin. Tämä ei ole vain turvallisuuskysymys, vaan myös kysymys luottamuksesta viranomaisten toimintakykyyn ja oikeusjärjestelmäämme kohtaan. Siksi on tärkeää, että hallitus etenee ripeästi tämän kokonaisuuden lainsäädännöllisessä tarkastelussa. Arvoisa ministeri, voitteko kertoa, millä aikataululla hallitus aikoo viedä eteenpäin valmistelua, jolla varmistetaan, että Suomen viranomaisilla ja oikeusjärjestelmällä on käytössä selkeät ja riittävät keinot suojata merialueiden kriittinen infra ja puuttua rikkomuksiin tehokkaasti? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Mäenpää, ja sen jälkeen ministerit.

15.48 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, hyvät miehet ja naiset! Näin puolustusvaliokunnan jäsenenä tarkastelen asioita usein maanpuolustuksen näkökulmasta, ja en tee poikkeusta tämänkään sisäisen turvallisuuden selonteon suhteen. Haluan kiittää ministeriä ja hallitusta siitä, että on edistetty näitä asioita, joista minäkin puhuin jo vuonna 2019, kun tänne eduskuntaan tulin valituksi.

Arvoisa puhemies! Järjestäytynyt rikollisuus kasvaa, kovenee ja kansainvälistyy. Sitä ohjataan usein ulkomailta käsin, jonne myös rikoshyöty suurimmalta osin kulkeutuu. Järjestäytyneet, hyvin usein ulkomaalaiset rikollisryhmät vastaavat Suomessa suurelta osin huumausaineiden kaupasta, johon kytkeytyy myös ampuma-aserikollisuutta ja väkivaltaa.

Kiinnitän huomiota erityisesti selonteon toteamukseen, että myös valtiolliset toimijat voivat hyödyntää järjestäytynyttä rikollisuutta osana hybridivaikuttamistaan. Tämä onkin hyvä esimerkki siitä, kuinka nykymaailmassa ulkoinen ja sisäinen turvallisuus liittyvät kiinteästi toisiinsa. — Kiitos ministerille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri Rantanen, kolme minuuttia. — No, menköön viisi. [Naurua] — Sitten ministeri Meri, kuinkas paljon sinne tarvittaisiin? [Leena Meri: No, minä otan sen kolme, kiitos!] — Selvä.

15.49 **Sisäministeri Mari Rantanen:** Arvoisa puhemies! Aloitan ensin näistä huumausaineista. Täällä aivan oikein on kiinnitetty huomiota meidän huumausainetilanteeseen, käyttäjätilanteeseen, ja varmaankin se suurin syy, minkä takia tämä on noussut aika paljon nyt esiin, on nimenomaisesti se, että tämä alfa-PVP aiheuttaa käyttäjässään erittäin aggressiivista ja epävakaata käyttäytymistä, ja se luonnollisesti näkyy meillä kaduilla. Mutta sitten on samaan aikaan hyvä huomata, että tämä on vain yksi aine muiden joukossa. Tämä on vain yksi vaarallinen muuntohuume muiden joukossa, ja jos katsotaan jätevesitutkimuk-

sia, niin vaikka alfa-PVP toki on siellä valitettavasti nousussa, niin silti amfetamiini on edelleen se käytetyin aine. Tässä on siis kysymys vakavasta järjestäytyneestä rikollisuudesta, johon liittyy esimerkiksi Suomessa ruotsalaiset katujengit, jotka ovat erittäin kiinnostuneita suomalaisesta huumausainemarkkinasta.

Kysymys on siis todella vakavasta asiasta, ja itselläni ainakin aina särähtää korvaan ja silmään se, jos puhutaan vaikkapa viihdekäytöstä. Kun ostat huumausaineita, käytät huumausaineita, se on huumausaineiden käyttöä. Ei ole olemassa mitään viihdekäyttöä. [Eduskunnasta: Näin on!] Se on aina huumausaineiden käyttöä, jolla ylläpidetään vakavaa järjestäytynyttä rikollisuutta ja sen rahoittamista. Mielestäni tässä kohtaa pitäisi päästä myöskin siihen, että me kaikki puhumme huumausaineista negatiiviseen sävyyn. Mielestäni tämä viihdekäyttö-termi on juuri sellainen, mitä ei pitäisi kuunaan käyttää, vaan meidän varsinkin päättäjinä täytyy viestiä erityisesti näistä vakavista vaaroista, joita huumausaineisiin liittyy. Kaikki myönteinen puhe pois. Se, mihin me parhaiten voidaan vaikuttaa — ja toivon, että pystymme vaikuttamaan — ovat nuoret, jotta me päästäisiin siihen tilanteeseen, että kun heillä tulee se valintapaikka, kokeilenko vai enkö kokeile, niin he valitsevat sen ”en kokeile”, koska aika monet entiset huumausaineiden käyttäjät nimenomaan nostavat esiin tätä asiaa, että ”voi, kunpa minä en koskaan olisi sitä ekaa kertaa kokeillut”. Minusta tässä on aika paljon tekemistä.

No, mitä sitten tehdään rajat ylittävien rikosten ehkäisyksi? Siellä on tietysti monia asioita. Jos nyt luettelen muutaman lakihankkeen, niin kyllä rikostiedustelu, meidän rikostiedustelulainsäädännön luominen, on yksi aika erinomaisen tärkeä asia, järjestäytyneen rikollisuuden erityislaki. Sitten on hyvin tärkeätä se, että meillä on tietenkin erittäin osaavat, ammattitaitoiset viranomaiset, poliisiviranomaiset, Tulli ja Raja, jotka toimivat tässä tietysti todella tehokkaasti. Ja sitten on hyvin tärkeätä se, että meillä on hyvät yhteistyökuviot kumppaneidemme, keskeisten kumppaneiden ja Europolin, kanssa, ja näin sitä tehdään.

Sitten täällä nostettiin esiin sopimuspalokunnat, vpk:t ja pelastustoimi — äärimmäisen tärkeitä, äärimmäisen tärkeitä viranomaisia kukin, ja meidän sopimuspalokunnat ja vapaaehtoiset palokunnat ovat kyllä hyvin tärkeässä roolissa meillä, ja tältä osin on pidettävä huolta.

Meidän väestönsuojamme ovat kansallinen aarre, voi sanoa tässä kohtaa. Kun katsoo koko Eurooppaa, niin Suomi on onneksi pitänyt huolta väestönsuojistaan. Niitä on noin 50 500 kappaletta, jotka vetävät yhteensä 4,8 miljoonaa ihmistä, ja se on varsin iso määrä, kun verrataan väestöpohjaan koko Euroopassakin katsottuna. Tätä pyritään nyt vahventamaan vielä kevään kehysriihessä sovitun valmiuspaketin myötä, joka oli 21 miljoonaa euroa tänne.

Täällä nostettiin esiin yhteisöllisyys, naapuriapu. Se on varmasti sellainen asia, jota erityisesti harvaan asutulla alueella on, ja kyllä sitä toivoisi näkevänsä hiukan kaupungeissakin, joissa pikemminkin suljetaan helpommin silmät kuin muutoin.

Sitten tuotiin esiin huoltovarmuutta tai terveydenhuoltoa, miksi sitä ei ole ollut tässä. Nämä ovat kaikki äärimmäisen tärkeitä asioita. Kriisinkin keskellä se, mistä yhteiskunnan pitää pitää huolta, on aivan perusasioita: ne ovat ruoka, ne ovat vesi, ne ovat terveydenhuolto, ja ne ovat ihmisen suojaaminen noin muutoin. Siinä mielessä valitettavasti tähän eivät kaikki mahtuneet, mutta se ei tarkoita sitä, etteivätkö nämä olisi tärkeitä.

Sitten totean tähän loppuun vielä sen, että olen itse pitänyt hyvin tärkeänä sitä, että poliisilla on työrauha tehdä poliisin töitä, palata sinne back to basics, ja toivon, että he pystyvät tämän neljä vuotta työtään tekemään rauhassa ilman, että myllätään järjestelmää ja or-

ganisaatiota koko ajan. Minusta näyttää ainakin siltä, että olemme päässeet varsin hyviin tuloksiin, kun katsoo vaikkapa Helsingin poliisia, joka hyvin usein tiedottaa omista tuloksistaan. Ne näyttävät todella hyvältä. Nostan tässä kohtaa muun muassa maastapoistamiset, jotka ovat poliisilla koko valtakunnassa nousseet 40 prosenttia vuoden takaiseen ja Helsingissä peräti 60 prosenttia, että kyllä se työrauha sitten tuottaa myös tuloksia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Meri, kolme minuuttia enintään. — Sitten mennään puhujalistaan, hetkeksi aikaa ainakin.

15.55 **Oikeusministeri Leena Meri:** Kiitos, arvoisa puhemies! Osana sisäistä turvallisuutta on tietysti oikeusministeriön työ erityisesti ennaltaehkäisyssä mutta myös rangaistusten kiristyksissä. Ainakin vihreiden puheenvuoroissa tuli esille — tai vasemmiston, en nyt ole ihan varma, ehkä molemmissakin — kritisoitiin tätä politiikkaa, että rangaistuksia vain kiristetään. No, ensinnäkin meidän tulee päästä pohjoismaiselle tasolle. Me olemme jääneet jälkeen Suomessa rangaistuksissa rikoksista, jotka koskevat henkeä ja terveyttä, järjestäytynyttä rikollisuutta, terrorismirikoksia. En nyt näe näissä rikoksissa mitään sellaista, jossa olisi vaaraa, että meillä pitäisi olla lievemmät rangaistukset kuin muissa Pohjoismaissa, että olisimme jonkinlainen turvasatama, että esimerkiksi rangaistuksia laittomien aseiden kantamisesta julkisella paikalla tai teräaseiden kantamisesta julkisella paikalla ei olisi tullut kiristää, minkä juuri teimme. Sehän nyt on järkyttävää rikollisuutta.

Mitä sitten tulee tähän nuoriso- ja jengirikollisuuteen, niin meillä on tästä oikeusministeriön johdolla tehty erittäin laaja-alainen toimenpideohjelma, tutustukaa siihen. Siellä on ennaltaehkäisyä, mutta siellä on myös rangaistusten kiristyksiä. Me todella, todellakin haluttiin puuttua siihen, että nuoret jengissä pahoinpitelevät toisiaan, kuvaavat niitä, törkeällä tavalla nöyryyttävät toista henkilöä. Se on koventamisperuste, ja sen pitääkin olla, ja näin tämä hallitus on toiminut.

Sitten vieraiden valtioiden vakoilutoiminnan uhka ja sen torjunta. Me puutumme sellaisiin kriminalisointeihin, joista meillä ei tällä hetkellä ole kunnolla rangaistusvastuuta, eli sellaiseen toimintaan, jota tehdään vieraan valtion lukuun. Suojelupoliisi on toivonut tätä pitkään, ja me kuuntelemme tietysti suojelupoliisia herkällä korvalla.

Terrorismilainsäädännön kokonaisuudistus tulee pian eduskuntaan, rangaistusalaa ja rangaistuksia kiristetään. En tiedä, onko tämä sellainen lainsäädäntö, jota ei tulisi päivittää. Totta kai tulee.

Pakkokeinolakia muutetaan. Me haluamme, että meillä poliisilla on sellaisia pakkokeinoja, joilla he voivat puuttua vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen paremmin. Sen torjunta on äärettömän tärkeää. Täällä tuli jossain puheenvuorossa esille, pitäisikö yksityisyydensuojaa jollain tavalla pohtia. Nämä ovat juuri sellaisia, että kyllä meidän pitää järjestäytynyttä rikollisuutta löytää ja salaisia pakkokeinoja käyttää, jotta me saamme ne jr-rikolliset kiinni. Se kai tässä on kuitenkin ajatuksena.

Satamaturvallisuutta on parannettu. Tänä vuonna tulivat voimaan sielläkin turvallisuusselvitykset. Niitä tehdään vuosittain muistaakseni 100 000 yhteensä. Tämä on ollut, ruotsalaisia kun kuuntelee, yksi ongelma, että soluttaudutaan ympäriinsä erilaisiin viranomaisiin, ja tässä pitää jatkuvasti olla hereillä.

Mitä sitten vielä tulee näihin oikeudenhoidon resursseihin, niin se on nimenomaan näin, että tästä taloudellisesta tilanteesta huolimatta syyttäjät, poliisi, oikeusapu, Rikosseuraamuslaitos saavat lisää rahoitusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Tämähän on aikarajoitettu, eli kaksi tuntia tulee täyteen 16.20, eli meillä on noin 20 minuuttia aikaa käydä vielä näitä puheenvuoroja. — Siellä oli ensimmäisenä edustaja Laine-Nousimaa.

15.59 **Hanna Laine-Nousimaa sd:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva selonteko sisäisestä turvallisuudesta nostaa esiin erittäin tärkeitä asioita. Sisäinen turvallisuus on perusta arjen turvallisuudelle, jonka ylläpitoon meillä jokaisella on paitsi oikeus myös velvollisuus. Miksi sitten niin moni kokee arkensa turvattomaksi? Miksi Suomessa tapahtuu asioita, jotka aiheuttavat turvattomuutta? Miksi nuorten väkivallantekojen määrä on kasvanut? Jokaisen ihmisen on tärkeää kokea olevansa merkityksellinen ja kykenevä vaikuttamaan omaan elämäänsä ja sen kulkuun.

Näköalattomuuden kokemus tulevaisuudesta saa aikaan pahoinvointia ja piittaamattomuutta yhteisestä hyvästä. Suora lainaus selonteosta: ”Kuntien, kaupunkien ja järjestöjen työllä parannetaan ihmisten turvallisuutta yhteistyössä viranomaisten kanssa.” Hienoa, että tässä asiakirjassa on tunnustettu ja tunnistettu järjestöjen ja kuntien työn merkitys. On tärkeää, että myös resursseja myönnettäessä niiden merkitys tunnustetaan ja huomioidaan.

Arvoisa rouva puhemies! Erityisen huolissani olen sisäisen turvallisuuden selonteossa mainitusta tiedosta, että erityisesti alle 15-vuotiaiden väkivaltarikosten määrä on merkittävästi kasvanut. Alle 15-vuotiaat ovat lapsia. Mitä sellaista heidän elämässään tapahtuu, että he päätyvät tekemään väkivaltarikoksia, joissa vahingoitetaan ja nöyryytetään toisia ihmisiä? Lapset ja nuoret ovat meidän aikuisten vastuulla. Aikuisten tehtävä on huolehtia turvallisesta kasvusta.

Kasvatustehtävä on vahvasti vanhempien käsissä. Heidän pitää kuitenkin saada tukea silloin, kun voimat tai osaaminen eivät perheen sisällä riitä. Esimerkiksi lapsiperheiden sosiaalityön resurssin tulee olla riittävä. Jokainen rikollisuudelle ja väkivallalle tai sen seurauksille menetetty nuori on Suomelle liikaa.

Arvoisa rouva puhemies! Toivon, että tämä selonteko vaikuttaa hallituksen tuleviin päätöksiin. Toimia, joilla lisätään pahoinvointia ja eriarvoisuutta erityisesti lasten ja nuorten kohdalla, ei pidä enää tehdä. On esitettävä vaikuttavia keinoja, joilla lisätään nuorten kokemaa osallisuutta yhteiskunnasta. On myös löydettävä keinoja auttaa lapsia ja nuoria kasvun vaikeuksien yli niin, että he eivät pilaa elämäänsä rikollisella tiellä.

Eriarvoisuuden kasvattaminen ja tulevaisuudenuskon menettäminen eivät rakenna sisäistä turvallisuutta vaan tuhoavat sitä. Perustoimeentulon varmistaminen lapsiperheille on oleellista lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamisessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Juha Hänninen.

16.02 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tänään keskustelemme sisäisen turvallisuuden selonteosta. Se on asiakirja, joka kertoo yhteiskuntamme perustasta, luottamuksesta, vakaudesta ja kansalaisten turvallisuudesta.

Hyvät edustajat! Kuten tiedämme, turvallisuusympäristömme on rajusti muuttunut. Se on tehnyt selväksi, ettei turvallisuutta voida enää pitää itsestäänselvyytenä. Naapurimme

räikeä, röyhkeä hyökkäyssota Ukrainaan, lisääntynyt hybridivaikuttaminen ja järjestäytyneen rikollisuuden kasvu ovat tehneet sisäisestä turvallisuudesta osan kokonaisturvallisuuden etulinjaa. Sisäisen turvallisuuden viranomaisemme ovat arjen turvallisuutemme ensivaste. On oikein, että pysähdymme täällä näin tärkeän aiheen ja asian äärelle.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on tehnyt määrätietoisia päätöksiä, joilla Suomea turvataan kaikilla rintamilla. Poliisien määrää nostetaan kohti 8 000:ta, suojelupoliisin ja Rajavartiolaitoksen suorituskyky turvataan, ja väestönsuojien ylläpitoon ja pelastustoimen valmiuksiin on osoitettu lisää rahoitusta. Rajaturvallisuutta on vahvistettu, hybridivaikuttamiseen vastattu ja jengirikollisuutta torjuttu niin, että niin ennalta ehkäiseviin kuin rikosoikeudellisiin keinoihin on löytynyt toimenpiteitä. Olemme siis olleet jo matkalla kohti selonteon linjaa. Siellä nousevat esiin järjestäytyneen rikollisuuden torjunta ja kyberturvallisuuden vahvistaminen ja kriittisten rakenteiden suojaaminen. Meillä ei ole varaa jättää sisäistä turvallisuutta muiden turvallisuustoimien varjoon, sillä juuri se pitää sisällään asioita, jotka pitävät yhteiskunnan toiminnassa silloinkin kun ympärillä myrskyää.

Arvoisa puhemies! Juuri nyt eduskunta on tärkeimmässä työssään, ja sen äärellä turvallisuus ei ole yksittäisen viranomaisen tai hallinnonalan vastuulla, vaan se on yhteinen tehtävämme. Luottamus viranomaisiin, yhteiskunnan kestävyys ja kansalaisten turvallisuudentunne ovat suomalaista huolenpitämisen ydintä. Turvallisuuttamme on puolustettava joka ainoa päivä. Toivon, että me jokainen tässä salissa muistamme tämän myös arjessa omassa toiminnassamme. Kansalaisten arjen turvallisuuden varmistaminen on eduskunnan tärkein tehtävä, sillä myös kansa kaipaa turvaa muuttuneessa maailmassa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

16.06 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Honkonen totesi hyvin keskustan ryhmäpuheenvuorossa: ”Samalla pitää muistaa, että turvallisuus ei ole vain poliisin, Puolustusvoimien, Rajavartioston ja muiden viranomaisten suorituskykyä. Se on myös yhteiskunnan eheyttä, kriisinkestävyyttä ja kansalaisten luottamusta suomalaiseen yhteiskuntaan.” Kaikissa näissä on ikävä kyllä nähtävissä murenemista yleisen maailmantilanteen takia mutta myös maan hallituksen harjoittaman politiikan takia. Sitä murentaa myös meidän poliitikkojen ja myös puolueiden tapa tehdä politiikkaa, jossa vastakkainasettelu ja ajoittain jopa viha ovat nousseet haastamaan yhtenäisyyden ja yhteisen hyvän tavoittelun.

Arvoisa puhemies! Poliittisen päätöksenteon taustalla on aina tilastoja ja taulukoita. Yksikään ihminen ei ole kuitenkaan pelkkä tilastomerkintä. Ihmisen arvoa ei mitata iän, sukupuolen, veronmaksukyvyn, koulutuksen, asuinpaikan, ammatin tai minkään muun ihmistä hänen ulkopuoleltaan määrittävän seikan perusteella. Jokainen ihminen on lähtökohtaisesti arvokas. Suomessa onkin tehtävä politiikkaa, joka on jokaisen alueen ja jokaisen ihmisen asialla, ei vain suurten kaupunkien ja pääväylien varrella asuvien tai sinne ajettujen asialla. Ihmisellä on oikeus asua siellä, missä hän kokee olevansa kotonaan. Yhteiskunnan tehtävä ei ole osoittaa ihmiselle tämän asuinpaikkaa eikä hänen paikkaansa muutenkaan. Yhteiskunnan on tehtävä mahdolliseksi se, että ihminen voi löytää ja itse valita sellaisen asuinpaikan, jossa hän haluaa asua.

Yhteiskunnan tehtävä on luoda puitteet, joissa maailman onnellisimmaksi kansaksi vuosi toisensa jälkeen valittu kansa pystyy itsekin uskomaan omaan onnellisuuteensa. Tämä

edellyttää oikeudenmukaista politiikkaa kaikilla politiikan osa-alueilla. Jokainen päätös vaikuttaa aina lopulta ja jossain kohtaa yksittäiseen ihmiseen, ja politiikassa on aina kyse ihmisistä. Santeri Alkion viesti pätee tänäkin päivänä: ihmisyys ja sen kehitystarve on pantava kaiken yhteiskunnallisen ja valtiollisen uudistamisen pohjaksi. Ilman ihmisyyteen perustuvia arvoja ei synny myöskään oikeudenmukaisia talouteen liittyviä päätöksiä. Pelkillä kovilla arvoilla ei ylläpidetä hyvinvointiyhteiskuntaa, vaan se edellyttää tasapainoa näiden kahden välillä. Ilman näiden asioiden tunnistamista ei kansalaisilla ole mahdollisuutta saavuttaa sisäisen turvallisuuden tunnetta.

Arvoisa puhemies! Kukkahattutäti on Wikipedian mukaan pilkkanimi ihmisestä, joka pilkkaajan mielestä osallistuu julkiseen keskusteluun jakelemalla muille moralistisia, yleensä naiiveja neuvoja. Voin tunnistaa kyseisen ihmistyypin. Elämme maailmassa, jossa ulkopolitiikan osalta on parempi olla vainoharhainen kuin naiivi. On syytä varautua kaikkeen ja ikävä kyllä kaikista pahimpaan. Tähän on perusteet nähtävissä ympäri maailmaa, myös Euroopassa ja erityisesti itärajamme takana. Sisäpolitiikan ja sisäisen turvallisuuden osalta vastaava tilanne ei ole missään nimessä toivottava, ja meidän on tehtävä kaikkemme, että emme siihen tilanteeseen myöskään joudu. Jos olisi pakko valita — siis jos olisi pakko valita — kumpia näkisin yhteiskunnassa enemmän: kukkahattutätejä vai kypäräpäisiä ja puukko hampaissa olevia setiä? Valitsen edelliset. Suomalaisessa, ainakin vielä aidosti avoimessa ja aidosti demokratian varaan rakentuvassa, yhteiskunnassa on oltava mieluummin tilaa naiiviudelle kuin vainoharhaisuudelle. Tätä avoimuutta ja ihmisyyttä arvostavaa demokratiaamme on syytä varjella kaikin tavoin ja kaikkea sitä uhkaavaa vastaan sisäisesti ja ulkoisesti.

Arvoisa puhemies! Mikään määrä viranomaisia ei pysty luomaan sisäistä turvallisuutta, mikäli ihmiset eivät pysty luottamaan yhteiskuntaan ja siihen, että se on heidän puolellaan koko Suomessa. Tätä sisäisen turvallisuuden tunnetta koetellaan tänä päivänä Suomessa ja erityisen vahvasti varsinkin itäisessä Suomessa sotimiseen keskittyneen maailman keskellä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman poissa. — Edustaja Hoskonen.

16.11 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kolmeen asiaan kiinnitän huomiota.

Ensinnä tähän sisäiseen turvallisuuteen eriytyvillä alueilla Suomessa: Kyllä itäinen Suomi, arvoisat ministerit ja hyvät edustajakollegat, on jäänyt aivan mopen osalle. Aloitetaan vaikka siitä 3G-verkon purkamisesta. Olemme Itä-Suomessa tilanteessa, jossa aluehälytyskeskukseen yhteyden saaminen on vähän niin ja näin. Kyllä minä tiedän, että ministeri on väittänyt ihan muuta, mutta tervetuloa kokeilemaan, minä vien teidät alueelle, jossa varmasti ei saa yhteyttä minnekään. Ja sitten kun on hätä kädessä, niin aluehälytyskeskuksen kanssa keskustelu ei vaan onnistu. Ne aluehälytyskeskuksen ihmisetkin ovat tunnustaneet, että näin on. Tämä tehtiin tietoisesti, kun 3G-verkko purettiin. Se tuki 4G-verkkoa siellä, missä se ei toimi. Nyt sitä ei enää ole. Ja sitten puheet siitä, että 5G-verkko jotakin korvaa: Ei varmasti korvaa, kun 400 metrin välein pitää olla tukimastot. Sitä ei ole eikä koskaan tule. Toivon, että puhutaan asioista sellaisina kuin ne ovat.

Ja toinen asia koskee tätä samaa asiakokonaisuutta. Näillä reuna-alueilla talouselämä hiipuu, palvelut heikkenevät ja vanhemmat ihmiset eivät pysty enää esimerkiksi terveyspalveluihin menemään, koska pitää netistä varata aika, jos menee röntgenkuvaan, veriko-

keeseen tai muuhun. Se vanha ihminen, joka on siellä kotona, ei sitä pysty tekemään. Hänellä nettiyhteys saattaa olla, mutta puhelimella hän ei osaa sitä tehdä. Ne ihmiset ovat aivan oman onnensa nojassa. Tämä ei voi olla se tavoite, mihin Suomi menee.

Kolmas asia, mikä liittyy tähän meidän sisäiseen turvallisuuteen: Totta kai Rajavartiolaitos hoitaa tehtävänsä kiitettävän hyvin, siinä ei ole moitteen sijaa. Sama koskee poliisia, poliisit tekevät parhaansa. Ja ilokseni voin todeta, arvoisa sisäministeri, että poliisin ja Rajavartiolaitoksen yhteistyö raja-alueilla toimii kiitettävästi. Se on ehdottomasti hienoa yhteistyötä. Arvostan erittäin suuresti esimerkiksi Rajavartiolaitosta, sitä, että rajavartijan virkatehtäviin kuuluvia tehtäviä hoitavat siellä omassa ympäristössään, missä ovatkaan, pitävät aktiivista yhteistyötä paikallisiin ihmisiin. He käyvät taloissa kysymässä, miten menee, onko mitään ongelmaa — parasta mahdollista palvelua, mitä valtio voi järjestää ihmisille: kuulla heitä, auttaa tarvittaessa. Kuinka moni teistä on kuullut sen, että rajavartijoiden autossa, kun he kulkevat niillä hyvin varustetuilla autoillaan, on muun muassa defibrillaattorit ja ensiapuvälineet mukana? Jos tulee joku hätätilanne, niin he pystyvät auttamaan. Heillä on vähän paremmat radioyhteydet kuin meillä tavallisilla ihmisillä, ja he pystyvät kyllä hoitamaan sitten ensiavun paikalle, esimerkiksi vaikka helikopterin tarvittaessa, jos tilanne on niin vakava. Elikkä siitä yhteistyöstä annan kyllä täyden kympin. Siinä kyllä täytyy sanoa ministerille, että olette toiminut esimerkillisesti.

Sitten uutena uhkana meillä on nousemassa Suomen energiapolitiikka. Me olemme kohta tilanteessa, että emme pysty takaamaan Suomen kansalaisille esimerkiksi kovilla pakkasilla lämpöenergiaa. Kun turve ajettiin tietoisesti alas, niin nyt poltamme tukkipuuta armotta, ja meillä on tilanne sellainen tänä päivänä, että jos ensi talvi on kova pakkastalvi, mitä sitten tehdään? Meillä ei ole, mitä polttaa. Jäistä puuta kun ruvetaan polttamaan lämpökattiloissa, siitä ei tule kuin savua taivaalle, mutta se ei lämmitä. Elikkä tämä energiahuollon varmistaminen on se asian tärkein kohta. Jos siitä emme pysty huolehtimaan... Sama koskee sähkönsaantia. Olemme aivan siinä kintaalla, riittääkö meillä sähkö. On purettu voimalaitoksia ja tehty ilmastopolitiikkaa aivan väärillä perusteilla. Asioilla ei ole mitään tekemistä totuuden kanssa. Toivoisin, että tähän puututtaisiin, mutta kun se on semmoinen kielletty mantra, siihen ei saa puuttua. Se on kuulemma pyhä lehmä.

Ja viimeisenä on sitten tietenkin tämä ruokahuolto. Kun puhutaan sisäisestä turvallisuudesta, niin, kuten olen sanonut monessa yhteydessä, se todellinen kriisi on kolmen ruokalajin takana: aamiainen, lounas ja päivällinen. Jos näitä ei kotona ole ihmisillä saatavilla, niin on todellinen kriisi. Esimerkiksi korona-aikana kotikunnassani tehtiin niin, että kunta ja seurakunnat tekivät yhteistyötä niin, että he jakoivat kunnan alueet eri vastuuhenkilöille ja jokaisen ihmisen luona käytiin monta kertaa viikossa varmistamassa, onko hänellä ruokaa, juotavaa, lämpöä, lääkkeitä, tarvitaanko lääkäriä, ja kunta koordinoi tätä. Kuntien olemassaolo ja niiden hyvinvointi ja niiden yrittäjien oleminen siellä omalla paikkakunnalla vahvoina toimijoina on parasta turvallisuuspolitiikkaa kuntien ihmisten kannalta. He tuntevat itsensä turvalliseksi sillä hetkellä, kun näkevät, että tutut ihmiset pitävät heistä huolta, olkoon se yrittäjä tai putkimies taikka seurakunnan ihminen taikka joku kunnan virkamies taikka poliisi tai rajavartija. Kaikki siihen tarvitaan.

Pitäkää, arvoisat ministerit, hyvä hallitus, huolta siitä, että koko Suomesta pidetään huolta. Nyt se on rapistumassa hurjaa vauhtia. Toivon, että tämä on koko eduskunnan asia, ei vain hallituksen asia. Oppositio tukee tätä varmasti, kun semmoisia esityksiä tulee. Toivon, että se tehdään vakavasti, koska asia on Suomen kannalta erittäin vakava. Tässä työssä meillä ei ole varaa epäonnistua. [Juha Hänninen: Erinomainen puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä ehdimme ottaa edustaja Kaunistolan puheenvuoron ja sen jälkeen ministeri Rantasen vastauksen, ja sitten kaksi tuntia, joka tähän on tässä vaiheessa varattu, on kulunut. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

16.16 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Sisäisen turvallisuuden selonteko on paitsi ajankohtainen myös erittäin tärkeä esimerkiksi Suomen ja suomalaisten varautumisen ja ongelmien eskaloitumisen ehkäisemisessä. Selonteon tarkoitus on tunnistaa toimenpiteitä, joiden kautta voimme vastata turvallisuusympäristössämme tapahtuneisiin ja edelleen tapahtuviin muutoksiin. Onkin ensisijaisen tärkeää, että huolehdimme sisäisen turvallisuuden työnantajien veto- ja pitovoimatekijöistä samalla kun toiminnan tehokkuutta lisätään ja resurssit turvataan. Koulutuspolkujen ketteryyttä on lisättävä, ja esimerkiksi turvallisuuskoulutuksen uusia toteutusmuotoja on etsittävä, jotta aloille hakeudutaan, ne ovat vetovoimaisia ja että työpaikkoihin saadaan tekijöitä ympäri Suomen. Keskeistä on myös työhyvinvoinnin johtaminen, jotta ihmiset jaksavat ja viihtyvät työssään.

Selonteko jatkaa mielestäni hienosti sitä selkeää linjaa, joka hallituksella on ollut läpi hallituskauden: Suomen ja suomalaisten turvallisuuteen on panostettava. Siitä me emme voi tinkiä.

Arvoisa puhemies! Viranomaiset eivät voi huolehtia turvallisuudestamme, ellei heille suunnata riittävää resurssia. Hallitus tunnistaa tämän. Tulemme saavuttamaan tavoitteen 8 000 poliisista hallituskauden aikana. Nuoriso- ja jengirikollisuuden torjuntaan on myönnetty määrätietoisesti rahoitusta. Rajaturvallisuuslailla turvataan Suomea Venäjän hybridivaikuttamiselta ja välineellistetyltä maahantulolta. Poliisin karhuryhmän suorituskyvyn nostamiseksi on myönnetty lisärahoitusta. Samoin suojelupoliisin suorituskykyä turvataan pysyvällä lisärahoituksella. Lisäksi esimerkiksi sopimuspalokunnilla on merkittävä rooli ensivastetoimijoina ja pelastuspalveluiden tuottajina, ja heidän toimintaedellytyksistään on myös huolehdittava. Samalla heidän esihenkilö- ja muut koulutuksensa on pystyttävä turvaamaan. Tästä me emme voi tinkiä, ja näiden toteuttamiseen on löydettävä myös ketteriä vaihtoehtoja. Kaikki nämä toimet osuvat yksiin myös sisäisen turvallisuuden selonteon painopisteiden kanssa.

Selonteossa käsitellään useita merkittäviä uhkia, jotka koskettavat suomalaista yhteiskuntaa. Yksi iso haaste on järjestäytynyt rikollisuus. JR-rikollisuus muodostuu verkostoissa, joihin kytkeytyy laajasti paikallisesti ja kansainvälisesti toimivia rikollisryhmiä. On huolestuttavaa, että selonteon mukaan Europol arvioi, että jopa 80 prosenttia Euroopan järjestäytyneestä rikollisuudesta hyödyntäisi jollakin tavalla elinkeinoelämää ja että noin puolella rikollisryhmistä ja verkostoista olisi joko omia yrityksiä tai vahva kytkös yritystoimintaan. Keskiössä tässä ilmiössä ovat erityisesti satamaturvallisuus sekä viranomaisten saumaton yhteistyö niin Suomen sisällä kuin kansainväliselläkin tasolla. Meidän on siis huolehdittava, että PTR-ketjun rahoitus vastaa tulevaisuudessa myös näihin keskeisiin haasteisiin.

Poliisin, Tullin, Rajavartiolaitoksen ja suojelupoliisin yhteistyö on Suomessa erittäin hyvällä tasolla. Sitä voi myös mainostaa Euroopassa ja muissa maissa. Tällä hetkellä on kuitenkin uhkana, että Tullin rahoitus jäisi riittämättömäksi, ja sillä voi olla seurauksia koko viranomaisketjun toimivuuteen. Tulliin kohdistuvat säästöpaineet väistämättä heikentävät sen toimintakykyä ja resursseja vastata esimerkiksi salakuljetukseen tai jopa ihmiskaupan kaltaisiin rikoksiin. Haluankin tässä nostaa esille, että myös Tullin toimintakapasiteetti on varmistettava tai koko viranomaisketjuun voi tulla haavoittuvuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Merkityksellisiä ovat myös hallituksen panostukset erilaisiin turvallisuuden investointeihin niin yksityisellä puolella kuin maakunnissa ja kunnissa. Otan esimerkiksi oman kotikaupunkini Porin, jossa eilen vihittiin käyttöön Porin Turvallisuuskeskuksen alueella sijaitseva luotitalo, joka on yli 800 neliötä ja Suomen ensimmäinen ballistisesti suojattu harjoitusrakennus laajan harjoitusalueen sisällä.

Vielä loppuun muutama sana nuoriso- ja jengirikollisuudesta. Sisäisen turvallisuuden selonteossa tunnistetaan se haitallinen kehityskulku, johon liittyy nuoriso- ja jengirikollisuuden kasvu myös Suomessa. Poliisi on tunnistanut Suomessa noin kymmenkunta katujengiä, ja viimeisinä aikoina esimerkiksi katujengien väliset väkivaltaiset yhteenotot ovat lisääntyneet Suomessa. Nuoriso- ja jengirikollisuuteen puuttuminen on tärkeää koko yhteiskunnalle, mutta erityisen tärkeää se on nuorten oman turvallisuuden takaamiseksi. Rikolliselle tielle eksyminen ei ole kenenkään etu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Ja nyt ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.21 **Sisäministeri Mari Rantanen:** Arvoisa puhemies! Ensinnä haluan kiittää tästä erinomaisesta keskustelusta ja hyvistä nostoista, joita edustajat täällä keskustelussa käyttivät.

Täällä jossain puheenvuorossa olin kuulevinani, että arvioitiin, että meillä luottamus viranomaisiin olisi laskussa, mutta näin ei käsitykseni mukaan ole, vaan itse asiassa luottamus viranomaisiin tässä maassa on vuodesta toiseen korkealla tasolla, ja kuten puheessani totesin, se on äärimmäisen tärkeä asia ja sitä tehdään joka päivä, aivan siinä perustyössä, mitä meidän viranomaiset tekevät, on se sitten Hätäkeskuslaitos, pelastustoimi tai poliisi. Tämä on tietenkin aivan keskeinen kysymys silloin, kun me puhutaan luottamuksen yhteiskunnasta.

Täällä nostettiin äskeisessä puheenvuorossa uudelleen esiin tämä PTR-yhteistyö — poliisi, Tulli, Raja — ja se on meillä ensinnäkin aivan valtavan hyvää. Se on sellainen yhteistyömuoto, joka on vertaansa vailla moniltakin eri näkökulmilta ja eurooppalaisessa kontekstissa hyvin harvinainen, ja ollaan siitä tietysti iloisia, että ei olla pelkästään viranomaissiiloissa vaan sitä pystytään tekemään myös yhdessä näin pienessä maassa.

Paljon on tekemistä. Kuten täällä on todettu, tämä meidän turvallisuusympäristö on jatkuvassa muutoksessa. Se on muuttunut jo hyvin radikaalisti viimeisten vuosien aikana, mutta enpä usko, että tähän tämä jää, vaan meidän täytyy olla koko ajan fleksiibelejä niin päättäjätasolla kuin myös viranomaistasolla katsomaan uusia tulevia uhkia, joita ei välttämättä tässä asiakirjassa ole edes osattu ottaa huomioon.

Mutta jos, arvoisa puhemies, tiivistän aivan lyhyesti, niin voisi melkein todeta, että se, mitä me tarvitsemme, on tekeviä, osaavia virkamiehiä. Laista virtaa toimivaltuuksia tiedonvaihtoon, rajan turva, tulijat laskuun, kadut hallussa, konnat kopissa, ihmiset turvassa, ja maassa on roti ja järjestys. [Hannu Hoskonen: Hyvä tiivistys!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Nyt keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.24.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.29.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. — Nyt vielä puhujalista sieltä, ja siellä on ensimmäisenä edustaja Jukkola. Olkaa hyvä.

19.29 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suomen sisäinen turvallisuus on osa kansallista turvallisuutta. Meidän on katsottava tätä kokonaisuutena rajaturvallisuudesta oikeuslaitokseen ja viranomaisen toimintakyvystä aina yhteiskunnalliseen luottamukseen saakka. Turvallisuus ei synny itsestään, eikä se säily ilman vahvaa ja toimintakykyistä valtiota. Siksi haluan todeta aivan aluksi: terve talous on yhteiskuntamme tärkein turvallisuustoimi, ja tämän eteen täytyy meidän toimia. Viranomaiset eivät voi huolehtia turvallisuudesta, ellei niillä ole riittäviä resursseja ja osaavia ammattilaisia. Orpon hallitus on tästä kantanut hyvin vastuunsa. Poliisin vahvuus nousee 8 000 henkilöön, myös suojelupoliisia ja karhuryhmää on vahvistettu, ja pelastustoimen sekä rajaturvallisuuden suorituskykyyn on panostettu.

Arvoisa rouva puhemies! Ukrainan kokemukset ovat osoittaneet, että sisäisen turvallisuuden viranomaiset ovat kriisitilanteissa korvaamaton ensivaste. Tämä hallitus on tehnyt päätöksiä, joilla on varauduttu myös meitä uhkaaviin tilanteisiin, hybridivaikuttamiseen, laittomaan maahantuloon ja kasvavaan järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Selonteossa todetaan oikein, että vakava nuoriso- ja jengirikollisuus ei saa kasvaa Suomessa. Tämä on arvo- ja myös vastuukysymys. Meidän on puolustettava lakia, järjestystä ja yhteiskuntarauhaa. Kovennettavat rangaistukset katujengeille ja niille, jotka käyttävät alaikäisiä rikosten välikappaleina ovat oikeita ja tarvittavia toimia. Samalla on autettava niitä nuoria, jotka ovat vaarassa ajautua rikoskierteeseen, varhain, määrätietoisesti ja yhteisön tukemana. Siksi nuorten harrastusmahdollisuuksiin tulee kiinnittää huomiota. Muun muassa urheiluseuroilla on tästä iso vastuu monella paikkakunnalla.

Haluan nostaa esiin myös erityisen kohdan, joka tulisi ottaa hallituksen toimesta kiireellisenä valmisteluun. Selonteossa todetaan, että arvioidaan merialueilla olevan kriittisen infran ylläpidon ja suojaamisen haasteet sekä näiden edellyttämä lainsäädännöllinen, valvonnallinen ja teknologinen vaste eri sisäisen turvallisuuden viranomaisten osalta. Tämä ei voi pelkästään jäädä arvioinnin asteelle. Meillä on tuore esimerkki, Eagle S -aluksen tapaus, jossa Itämeren merikaapeleita katkaisseen aluksen miehistö vapautettiin syytteistä Helsingin käräjäoikeudessa. Tilanne osoittaa, että nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista tehokasta puuttumista tällaisiin tekoihin eikä vastuunkantoa niistä. Jos emme pysty suojelemaan omaa kriittistä infraa ja tuomitsemaan sen vahingoittajia, lähetämme vaarallisen viestin, että Suomea ja sen turvallisuutta voi horjuttaa ilman seurauksia. Tämä on omiaan lisäämään epävarmuutta ja turvattomuutta ja horjuttamaan myös kansalaisten luottamusta oikeuslaitokseen. Siksi tämä lainsäädäntö on päivitettävä pikaisesti. Meidän on myös varmistettava, että valtiolla ja sen viranomaisilla on riittävät keinot suojata kaapeleita, energiaverkkoja ja muita tärkeitä järjestelmiä myös merialueilla.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi on turvallinen maa, koska olemme halunneet tehdä siitä turvallisen. Turvallisuus on tahdon asia. Se vaatii selkeitä päätöksiä, selkärankaa ja resursseja. Orpon hallitus on osoittanut, että turvallisuus on sen ykkösprioriteetti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

19.34 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään erittäin tärkeää sisäisen turvallisuuden selontekoa. Voimme varmasti yhdessä todeta, että Suomessa tilanne on hyvä. Aivan kuin ministerin suulla kuulimme, viranomaiset ovat luotettavia, kaduilla on pääsääntöisesti turvallista ja kansalaisten luottamus yhteiskuntaan on korkealla tasolla.

Mutta tässä selonteossa on nyt puutteita, jotka aivan oleellisesti liittyvät sisäisen turvallisuuden ylläpitoon. Yksi näistä on ruoka, siis suomalainen ruoka. Onko tämä meille niin itsestäänselvyys, että emme osaa näissä yhteyksissä edes ajatella sitä? Nimittäin ilman ruokaa, vettä ja lämpöä ei ole apua poliisista, ei armeijasta, ei kansalaisten keskinäisestä luottamuksesta. Ilman ruokaa sisäinen turvallisuus on pelkkä muisto.

Siksi, arvoisa puhemies ja hyvät edustajat, haluan korostaa sitä, että meidän tehtävämme on huolehtia siitä, että yhteiskunnan perusasiat ovat kunnossa. Huolehtikaamme siitä, että kotimainen ruuantuotanto säilyy, että palvelut säilyvät eri puolilla maata ja että koko maa pysyy asumiskelpoisena. Tässä on turvallisuutemme perusta. Näiden perusasioiden päälle rakentuu se kaikki hyvä, josta voimme olla joka päivä kiitollisia.

Edustaja Honkonen nosti keskustan ryhmäpuheessa esiin ehdotuksen siitä, että pitäisi tehdä selonteko kokonaisturvallisuudesta. Tämä on erinomainen ajatus, kannatan lämpimästi. Tässä yhteydessä olisi luontevaa pohtia myös juuri ruokahuollon ja mainitsemieni muiden perusasioiden merkitystä ja ylläpitoa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindberg poissa, edustaja Nieminen poissa. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

19.37 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta. Selonteossa käsitellään kattavasti Suomen sisäisen turvallisuuden toimintaympäristöä ja kehitystä. Tämän hallituksen ja sisäministeri Rantasen johdolla on sisäisen turvallisuuden vahvistaminen otettu aivan uudella tavalla huomioon, ja siihen on myös panostettu.

Suomessa tulee ehdottomasti kiinnittää huomiota turvallisuustilanteen kehittymiseen myös muualla Euroopassa ja etenkin naapurimaassamme Ruotsissa. Katujengien ja raaistuvan nuorisoväkivallan osalta Suomen ei tarvitse seurata Ruotsia, vaan voimme puuttua ongelmiin etupainotteisesti niin maahanmuuttopolitiikalla kuin maamme sisäisellä kriminaalipolitiikallakin. Tähän on myös tämän hallituskauden aikana kiinnitetty erityistä huomiota, koska emme halua, että Suomeen syntyy Ruotsin kaltaisia lähiöitä, joissa rikollisuus ja turvattomuus hallitsevat katukuvaa.

Arvoisa puhemies! Suomen sisäisen turvallisuuden politiikan tärkein päämäärä on varmistaa, että Suomi on luottamuksen yhteiskunta, jossa turvallisuus ja oikeudenmukaisuus toteutuvat kaikissa oloissa. Suomalaiset ansaitsevat maan, jossa voi elää ilman pelkoa rikollisuudesta, häiriöistä tai muista turvallisuutta horjuttavista ilmiöistä. Nuorten pahoinvointiin on myös reagoitu satsaamalla tälle vuodelle resursseja koulupoliisitoimintaan ja katuväkivallan ehkäisyyn.

Tässä selonteossa esitellään useita toimia, jotka ovat perussuomalaisten pitkäaikaisia tavoitteita ja jotka ovat nyt etenemässä. Kiristämme maahanmuuttopolitiikkaa väärinkäytösten estämiseksi, päivitämme viranomaisten toimivaltuuksia, lisäämme resursseja poliisille, Rajalle ja suojelupoliisille sekä kiristämme rangaistuksia vakavista rikoksista. Kehitäm-

me rikostiedustelua, jotta viranomaiset voivat puuttua jengi- ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen aiempaa tehokkaammin. Parannamme kykyä havaita ja torjua hybridiuhkia ja kybervakoilua sekä vahvistamme viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Tärkeää on huoltovarmuudesta huolehtiminen. Emme myöskään hyväksy sitä, että ulkomaiset tiedustelupalvelut tai niiden avustajat voivat toimia Suomessa vapaasti. Pakolaisvakoilu kriminalisoidaan ja Suomen viranomaisille annetaan oikeus puuttua myös ulkomailla sijaitseviin laitteisiin, jos niitä käytetään Suomen kansallista turvallisuutta vastaan.

Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus siis todellakin otetaan vakavasti tämän hallituksen aikana, ja luomme lainsäädäntöä sekä teemme päätöksiä Suomen ja suomalaisten turvallisuus edellä. Kiitos ministeri Rantaselle selonteon esittelystä ja erinomaisista toimista Suomen turvallisuuden puolesta ja meidän kaikkien suomalaisten hyväksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

19.40 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Keskustelemme valtioneuvoston selonteosta, joka koskee sisäistä turvallisuutta. Sisäisellä turvallisuudella tarkoitetaan niitä yhteiskunnan ominaisuuksia, joiden johdosta ihmiset voivat nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista ja vapauksista ilman rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista ja niihin rinnastettavista kansallisista ja kansainvälisistä ilmiöistä johtuvaa pelkoa tai turvattomuutta.

Pelko ja turvattomuus ovat lisääntyneet yhteiskunnassamme sekä sisäisistä että ulkoisista syistä. Maahanmuuttopolitiikkamme on ollut epäonnistunutta, mielenterveysongelmien määrä on suorastaan räjähtänyt käsiin, asenteet huumausaineita kohtaan ovat lieventyneet, Venäjän karhu on jälleen irti Euroopassa ja niin edelleen. Listaa voisi jatkaa vaikka kuinka pitkästi.

Ei kuitenkaan kannata maalata pelkästään vihtahousua seinille, sillä kyllä positiivinen tosiasia on se, että nykyhallitus ottaa turvallisuuskysymykset hyvin vakavasti. Poliisina minua ovat ilahduttaneet suuresti esimerkiksi lisämäärärahat poliiseille sekä rikoslain tarpeelliset kiristykset. Katujengit ja muut rettelöitsevät nuorisoporukat ovat nykyään aivan poliisin arkipäivää, ja tämä tunnistetaankin hyvin tässä selonteossa. Tosiasioiden tunnustaminen onkin viisauden alku. Selonteossa on tärkeä kohta, jossa todetaan seuraavasti: ”Nuoret tekevät väkivaltarikoksia yhä useammin ryhmissä, etukäteen järjestettyinä ja tekoihin liittyy uhrin nöyryyttämistä. Väkivaltarikoksia, kuten esimerkiksi ryöstöjä, tehdään ilman päihtymystä, mikä poikkeaa tyypillisestä aikuisten väkivallasta, johon päihtymystila liittyy usein. Rikoksia tekevät nuoret voivat ryhmäytyä tehdäkseen yhä enemmän ja vakavampia rikoksia tai jo olemassa olevat ryhmät voivat rekrytoida nuoria ja alle rikosvastuuiän olevia lapsia rikoksentekijöiksi.”

Arvoisa puhemies! Katujengeihin linkittyvät vahvasti ampuma- sekä teräaserikokset ja myös huumausainerikokset. Selonteossa arvioidaan, että järjestäytyneen rikollisuuden käyttämä väkivalta tulee vain raaistumaan tulevaisuudessa. Siksi onkin hyvä, että hallitus on nyt jo hieman ennakoivastikin tehnyt tarvittavia kiristyksiä lainsäädäntöön tältä osin. Varsinaisia katujengejä on poliisin tietojen mukaan nyt noin kymmenkunta, ja ne ovat ammattimaistuneet viime aikoina. Poliisi ja muut turvallisuusviranomaiset tarvitsevat rahoituksen lisäksi myös tarpeellisen lainsäädännön, jotta voivat tiettyjä toimenpiteitä rikollisiin kohdistaa. Siksi myöskin toimivaltuuksien lisääminen on todella tervetullutta näiden ongelmien kitkemiseksi.

Arvoisa puhemies! On hienoa, että vaikeasta taloustilanteesta huolimatta hallitus ei ole lähtenyt tinkimään turvallisuudesta. Toivon myös, että tulevat hallitukset, ovatpa ne minkä värisiä hyvänsä, ymmärtävät tilanteen vakavuuden ja panostusten tarpeellisuuden.

Lopuksi haluan kiittää edustaja Mehtälää erinomaisesta puheenvuorosta huoltovarmuuden puolesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

19.44 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme valtioneuvoston selontekoa sisäisestä turvallisuudesta, asiakirjaa, joka määrittää pitkälle Suomen tulevaisuutta ja yhteiskuntamme kykyä turvata kansalaiset muuttuvassa maailmassa.

Haluan heti aluksi kiittää hallitusta ja erityisesti sisäministeriä siitä, että tämä selonteko on realistinen, jämäkkä ja ennen kaikkea tosiasioihin nojaava. Silmien ummistamisen ja naiiviuden aika on ohi. Tässä selonteossa näkyy perussuomalainen kädenjälki, rohkeus tunnistaa ongelmat, kyky tehdä päätöksiä ja tahto puolustaa suomalaisia ja suomalaista yhteiskuntajärjestystä.

Arvoisa puhemies! Suomen sisäisen turvallisuuden politiikan tärkeimpänä tavoitteena on varmistaa, että maamme pysyy luottamukseen nojaavana yhteiskuntana. Siinä toteutuvat turvallisuus ja oikeudenmukaisuus kaikissa oloissa. Tämä tarkoittaa, että ihmiset voivat elää ilman rikollisuudesta, levottomuuksista tai turvattomuudesta johtuvaa pelkoa. Hallitus on tarttunut niihin asioihin, jotka uhkaavat tätä turvallisuudentunnetta.

Katujengien ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunta on nostettu selonteossa aivan keskiöön. On tunnustettava tosiasiat. Katujengit koostuvat pääosin maahanmuuttajataustaisista, ja niiden toiminta on muuttunut yhä ammattimaisemmaksi ja väkivaltaisemmaksi. Me emme saa antaa Ruotsin kaltaisen kehityksen juurtua Suomeen. Siksi on oikein ja välttämätöntä, että hallitus panostaa viranomaisten toimivaltuuksiin, rikostiedustelun kehittämiseen ja rikosvastuun toteutumiseen. Rikollisuuteen on puututtava varhain ja johdonmukaisesti sekä ennaltaehkäisevästi että rangaistusten kautta. Nuorille on tarjottava mahdollisuus irtautua rikollisuudesta, mutta yhteiskunnan on samalla osoitettava selkeä raja sille, mikä on hyväksyttävää.

Arvoisa puhemies! Selonteko linjaa myös vahvoja toimia hybridivaikuttamisen ja laittoman maahantulon torjumiseksi. Tämä on kansallisen turvallisuutemme ydintä. Hallitus on jo ryhtynyt toimiin rajaturvallisuuden vahvistamiseksi ja maahanmuuttajapolitiikan tiukentamiseksi. Näiden toimenpiteiden ansiosta Suomi pystyy paremmin hallitsemaan rajojensa tilannetta ja varautumaan laajamittaisiin maahantulon uhkiin.

Erityisen tärkeänä pidän myös sitä, että hallitus aikoo uudistaa tiedustelulainsäädäntöä ja parantaa viranomaisten kykyä torjua kyberuhkia, vakoilua ja informaatiovaikuttamista. Meidän on pystyttävä suojaamaan suomalainen luottamusyhteiskunta vihamielisiltä toimijoilta, niin kotimaisilta kuin ulkomaisiltakin. Selonteossa näkyy myös vastuullinen suhtautuminen viranomaisten resursseihin. Poliisin, Rajavartiolaitoksen, Tullin ja suojelupoliisin suorituskyvyn varmistaminen on edellytys sille, että voimme pitää Suomen turvallisena kaikissa olosuhteissa.

Arvoisa puhemies! Tämä selonteko osoittaa, että Suomi on ottanut uuden suunnan. Se on suunta kohti johdonmukaista ja realistista turvallisuuspolitiikkaa, jossa ei silotella ongelmia eikä vähätellä uhkia. Se on suunta, jossa pidämme kiinni omasta päätösvallastam-

me ja suojelemme suomalaisia omassa maassamme. Kiitän hallitusta selonteosta, joka tekee sen, minkä pitää: asettaa suomalaisen turvallisuuden ja kansallisen edun etusijalle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Immonen poissa. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

19.48 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun käsitellään valtioneuvoston selontekoa sisäisestä turvallisuudesta, on kysymyksessä kokonaisvaltainen, iso, tärkeä asia. Sisäisessä turvallisuudessa on kyse meidän luottamusyhteiskuntamme tilasta ja esimerkiksi kriisinsietokyvystä. Keskeiset sisäisen turvallisuuden osat ovat ennaltaehkäisy ennen reagointia, ihmisten arjen turvallisuus, yhteistyö ja yhteinen vastuu, luottamus ja oikeudenmukaisuus.

Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuutta rakennetaan ehkäisemällä ongelmia etukäteen, esimerkiksi torjumalla syrjäytymistä, rikollisuutta ja väkivaltaa ennen kuin ne edes syntyvät. Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta on tärkeässä roolissa järjestäytyneen rikollisuuden lisääntyessä esimerkiksi työmarkkinoilla ja työpaikoilla. Tästä on raadollista esimerkkiä kirjassa nimeltä Pitkä vuoro, joka on ymmärtääkseni kaikille kansanedustajille jaettu tai tulossa jakoon. Kirjan on kirjoittanut Paavo Teittinen. Suosittelen kaikkia kansanedustajia lukemaan tämän kirjan. [Mikko Lundén: Luettu!] — Loistavaa.

Harmaan talouden torjunta on yhä keskeisempi osa järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa. Ja mitä hallitus on tämän asian eli harmaan rikollisuuden torjumiseksi valmis tekemään? Ei välttämättä juuri mitään. Sen sijaan harmaan talouden torjunnasta on tällekin vuodelle ymmärtääkseni leikattu kaksi miljoonaa euroa — käsittämätöntä. Työperäinen hyväksikäyttö on yksi järjestäytyneen rikollisuuden toimintamuodoista. Tästä olemme valitettavasti saaneet kuulla näinä viikkoina järisyttäviä esimerkkejä. Puhuttaessa sisäisen turvallisuuden parantamisesta meidän tulee tehdä päätöksiä, joilla rikollisuutta työmarkkinoilla saadaan pienennettyä. Tähän on olemassa työkaluja, joihin nyt osa hallituksessa olevista puolueista näyttää heränneen.

Yksi tällainen työkalu on ammattiliittojen kanneoikeus. Tätä esimerkiksi perussuomalaiset kannattivat ennen vaaleja. Kuitenkaan tämän eduskuntakauden alussa tekemääni lakialoitetta ammattiliittojen kanneoikeudesta ei yksikään perussuomalainen edustaja allekirjoittanut. Viime viikolla kuulimme, että perussuomalaiset olisivatkin tulossa SDP:n linjalle tässä asiassa. Oikeusministeri Meri totesi, että hän käy asiasta hallituksessa keskustelun. Odotan innolla tämän keskustelun johtopäätöksiä. Meillä SDP:ssä siis olisi tähän työelämärikollisuuteen ratkaisuja, mutta kiinnostaako hallitusta oikeasti puuttua asiaan? Toivottavasti, mutta pahoin pelkään, että kiinnostusta ei hallituksella riittävästi kuitenkaan ole. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen poissa, edustaja Simula poissa. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

19.51 **Mauri Peltokangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme valtioneuvoston selontekoa sisäisestä turvallisuudesta. Hallintovaliokunnan puheenjohtajana tulee oltua sisäisen turvallisuuden asioiden päällä joka työpäivä ja aika usein muinakin päivinä, eli menevätpä vapaapäivätkin näitä asioita miettiessä. Tätä sitä elää ja hengittää täällä jatkuvasti.

Tämä kyseinen selonteko pohjautuu hallitusohjelmaan, ja siinä kuvataan sisäisen turvallisuuden toimintaympäristöä ja sen muutosta sekä määritellään keskeisimmät sisäisen turvallisuuden politiikan painopisteet ja tavoitteet. Käsittelyssä oleva selonteko on täyttä rautaa verrattuna edellisen hallituksen unelmia ja hattaraa sisältäneeseen maailmanhalaamisopukseen, jota silloin sisäisen turvallisuuden selonteoksi väitettiin.

Keskeiset linjaukset tässä nykyisessä selonteossa ovat siis seuraavat: vakavalle nuorisoja jengirikollisuudelle ei anneta kasvusijaa suomalaisessa yhteiskunnassa, järjestäytyneen ja vakavan rikollisuuden torjuntaan panostetaan, väkivaltaisten ääriliikkeiden ja terrorismin uhka hallitaan, laitonta maahantuloa torjutaan tehokkaasti ja varaudutaan laajamittaiseen maahantuloon sekä hybridivaikuttamiseen rajoilla. Lisäksi suomalainen luottamusyhteiskunta suojataan vihamieliseltä informaatiovaikuttamiselta, vieraan vallan vakoilutoiminnan uhkat torjutaan, kriittinen infrastruktuuri turvataan ja siviiliväestö suojataan tehokkaasti laajoissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä selonteossa, kuten hallituspolitiikassa yleensäkin, näkyvät vahvasti perussuomalaiset linjaukset. Olemme ja tulemme olemaan jatkossakin vahvasti turvallisuuspuolue. Sekä sisäiseen että ulkoiseen turvallisuuteen on panostettu tällä hallituskaudella vankasti. Perussuomalainen sisäministeri Mari Rantanen ansaitsee jälleen kerran erityiskiitoksen.

Itsessäni suurta huolta on herättänyt katujengi-ilmiö, joka alkoi ehkä saada suurempaa huomiota Milan Jaffiin linkittyneiden jengioikeudenkäyntien myötä mutta jonka olemassa oleminen on ollut tiedossa jo kauan. Ei ole kovinkaan kauaa kuitenkaan, kun suomalaisessa yhteiskunnassa kyseenalaistettiin laajasti sitä, onko meillä edes katujengejä. Jopa korkean tason poliitikot joutuivat tosissaan pohtimaan, miten tämä asia voitaisiin lakaista maton alle. Nyt tilanne on kuitenkin toinen ja nykyinen hallitus ottaa asian vakavasti. Karkotukset ovat lisääntyneet, katujengeihin linkittyvän rikollisuuden rangaistusasteikkoa kiristetään, poliisien määrärahoja kasvatetaan, maahanmuuttopolitiikkaa tiukennetaan ja niin edelleen ja niin edelleen. Päähäntaputtelun aika on lopullisesti ohi. Ikävä tosiasia on, että katujengeihin kuuluvista henkilöistä melkein kaikki ovat ulkomaalaistaustaisia — kyllä, vaikkakin tänä päivänä on joidenkin tutkimusten mukaan todettu, että yhdeksän kymmenestä katujengiläisestä on Suomen kansalaisia mutta ulkomaalaistaustaisia. Tämä kertoo meille aikaisemman maahanmuuttopolitiikan ongelmista. Siihen onneksi tulee nyt korjaus. Ilmiö on yksi oire aiemmasta, täysin epäonnistuneesta politiikasta. Jengejä on noin kymmenkunta, ja ne ovat ammattimaistuneet todella nopeasti. Tälle on saatava stoppi.

Arvoisa rouva puhemies! Aivan lopuksi haluan ottaa esiin vielä rajatilanteen. Meillä ei ole toistaiseksi mitään edellytyksiä sille, että avaisimme Venäjän vastaisen rajamme. Tämä siis omana mielipiteenäni. Venäjä jatkaa edelleen sotatoimiaan Ukrainassa, eikä valitettavasti rauhaa olla saatu aikaiseksi vieläkään kansainvälisen yhteisön ponnisteluista huolimatta. Mitään sen kirkkaampaa valoa ei siis tunnelin päässä näy. Rajalaki tulisi mielestäni saattaa toistaiseksi voimassa olevaksi. Vuoden välein on mielestäni turha asiaa käsitellä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

19.55 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suomi on maa, jossa ihmisten täytyy voida luottaa siihen, että arki ja elämä on turvallista. Meillä on vahva demokratia, riippumaton oikeuslaitos, korkea koulutustaso ja yhteiskunta, jossa suomalaisten arvoihin

kuuluu oikeudenmukaisuus, luottamus ja rehellisyys. Nämä asiat ovat sisäisen turvallisuutemme peruspilareita, jotka tekevät Suomesta yhden maailman turvallisimmista maista.

Vaikka nykyinen turvallisuustilanteemme on kansainvälisesti verrattuna vakaa, se ei ole mikään itsestäänselvyys. Ympäröivä maailmamme on muuttunut kovin nopeasti viime vuosien aikana. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, geopoliittiset jännitteet ja hybridivaikuttamisen tuomat uhat tuovat haasteen myös Suomen turvallisuudelle. Sisäisen turvallisuuden merkitys korostuu erityisesti näinä aikoina. Silloin kun yhteiskunta joutuu koetukselle, tarvitaan vahvaa kriisinkestävyyttä, ei pelkästään viranomaisilta vaan meiltä kaikilta suomalaisilta.

Arvoisa rouva puhemies! Viime vuosina on tehty paljon niitä oikeita toimia, joilla Suomen turvallisuutta on parannettu. Poliisin, pelastustoimen, Rajavartiolaitoksen ja suojelupoliisin resursseja on vahvistettu ja viranomaisten välistä yhteistyötä on kehitetty. Esimerkiksi poliisi on saanut entistä paremmat valmiudet torjua vakavaa ja järjestäytynyttä rikollisuutta. Rikostiedustelun säännöksiä on myös uudistettu niin, että mahdollisiin uhkiin voidaan puuttua aiempaa varhaisemmassa vaiheessa. Poliisin tietoon tulleiden rikosten kokonaismäärä on ollut pääosin laskussa 90-luvun alusta lähtien. Suuri osa lainvastaisista teoista ei kuitenkaan tule viranomaisten tietoon vaan jää niin sanotuksi piilorikollisuudeksi.

On myös tärkeää sanoa ääneen se seikka, että Suomessa asuvat ulkomaan kansalaiset ovat suhteellisesti useammin epäiltyjä rikoksista kuin Suomen kansalaiset. Kun kokonaiskuvaa katsoo, yleisesti ottaen Suomessa on melko pieni joukko aktiivisia rikoksentekijöitä, jotka tekevät suurimman osan muista kuin liikennerikoksista eli rikosten tekeminen kasautuu tietyille henkilöille samoin kuin rikosten uhriksi joutuminen.

Arvoisa rouva puhemies! Se, mikä on erityisen huolestuttavaa, on se, että vuonna 24 lähes puolet vakavista väkivaltarikoksista tapahtui yleisillä paikoilla, ja vielä huolestuttavampaa on se, että näistä julkisilla paikoilla tehdyistä vakavista väkivaltarikoksista epäillyistä noin 30 prosenttia oli alle 18-vuotiaita. Eli puhumme siis lapsista ja teini-ikäisistä, jotka tekevät osan näistä vakavista väkivaltarikoksista. Hallitus pitääkin erityisen tärkeänä toimia, joilla ehkäistään nuoriso- ja jengirikollisuutta. Hallitus on käynnistänyt laajan toimenpideohjelman, jolla yritetään estää katujengien syntymistä ja nuorten ajautumista rikoskierteeseen. Tähän sisältyy varhaista tukea, moniammatillista yhteistyötä, kuten Ankkuri-toimintaa, sekä kovennettuja rangaistuksia erityisesti julmista ja nöyryyttävistä väkivaltarikoksista. Samalla tuetaan rikoksista irtautumista ja nuorten mahdollisuuksia palata turvalliseen arkeen. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi.

19.58 **Marko Kilpi kok:** Arvoisa rouva puhemies! Minulla on tässä kädessäni valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta. Kun tässä tätä lehteilee, niin tämä vaikuttaa varsin ohuelta ja kevyeltä kokonaisuudelta, mutta sitähän se ei ole oikeasti. Sisäisen turvallisuuden kokonaisuus on valtavan iso, iso paketti, joka sisältää todella monipuolisesti erilaisia ilmiöitä, erilaisia uhkia, erilaisia toimenpiteitä ja käytänteitä siihen liittyen.

Tähän sisäisen turvallisuuden selontekoon on hyvin ansiokkaasti kuitenkin pystytty puristamaan se koko kirjo, mitä tähän sisäiseen turvallisuuteen liittyy, ja voin sanoa, että kun tätä todellakin lukee läpi, niin voi todeta, että kyllä ne sisäisen turvallisuuden uhat ja tilanteet, mitä ilmiöitä meillä tuolla on nykyisessä todellisuudessa vastassa, ovat monipuolistu-

neet valtavasti siitä, kun minä poliisina aloittelin silloin 90-luvulla. Silloin tämä selonteko olisi ollut kyllä huomattavasti vielä ohuempi.

Voisin nyt tietysti tehdä pieniä nostoja tässä, mitä tämän hetken ilmiöitä on, joihin tässä selonteossa nyt puututaan ja mitä tänne on kirjattu, ja avata niitä vähän enemmän, sillä esimerkiksi kun mediaakin katsotaan tänä päivänä, niin siellä on tietynlaiset uutisotsikot, siellä on tietynlaiset ilmiöt. Jossakin vaiheessa esimerkiksi jengirikollisuusilmiö oli enemmänkin esillä, tällä hetkellä ei, mutta se ei tarkoita sitä, että sekin ilmiö olisi jonnekin kadonnut. Näin ei ole, vaan nämä kaikki ilmiöt, mitä meillä tässä yhteiskunnassa on, elävät edelleenkin tuolla ja levittäytyvät, kehittyvät, ja sen takia nyt sitten sisäisessäkin turvallisuudessa meidän on jatkuvasti sitä kehitettävä, sitä on rakennettava, jotta voidaan niihin haasteisiin sitten vastata.

Itse asiassa jos katsotaan mediaa, sitä, mitä tänä päivänäkin on uutisoitu, niin se kertoo juurikin niistä ilmiöistä, jotka ovat varsin uusia ja jotka ovat hyvin vaarallisia. Siellä esimerkiksi viranomaiset tälläkin hetkellä etsivät koulupuukottajaa, ja se on selkeä merkki siitä, mitenkä lasten ja nuorten keskuudessakin väkivaltarikokset ja rikokset ylipäätään ovat vakavoituneet ja raaistuneet todella paljon. Tässä monena vuonna peräjälkeen lasten ja nuorten tekemät, alaikäisten tekemät rikokset ovat olleet kyllä hyvin ennätyksellisellä tasolla, ja puhutaan ihan henkirikoksista. Tämäkin puukotustapaus on luettavissa henkirikokseksi, ja siellä tekijä on karkuteillä, ja poliisit ovat perässä, siis koululaisen perässä. Tällaisessa todellisuudessa me tällä hetkellä eletään. Sitten myös näissä lasten ja nuorten vakavissa väkivaltarikoksissa yksi, mikä on hyvin tunnusomaista, on se, että ne ovat hyvin vaikeasti ennakoitavissa. Yhtäkkiä voi tapahtua jotain hyvin lopullista ja hyvin vakavaa, ja se ei ole ollut kovin hyvin ennustettavissa eikä sitä kautta myöskään sitten estettävissä.

No, huumausainerikollisuus on tänään tässä salissa nostettu selonteon käsittelyn yhteydessä monta kertaa esille. Kyllä se vain jaksaa hyvin. Se jatkaa leviämistään. Siellä on tullut hyvin uusia ja hyvin poikkeuksellisiakin asioita mukaan, niin kuin esimerkiksi se, että nykyään ei enää huumausaineita kaupittelevia ja levittäviä henkilöitä tule vanhan tien kautta, vaan siellä on uusia tekijöitä, jotka päättävät lähteä huumausainerikollisuuteen mukaan. Voi olla semmoisia ihmisiä, jotka ovat työelämässä ja ovat hyvissä hankkeissa, mutta sitten lähdetään myymään huumausaineita. Siellä on nuoria ihmisiä mukana, siellä on hyvin erilaisia tyyppejä kuin aikaisemmin on ollut, ja aineet ovat erittäin vaarallisia, niin kuin alfa-PVP on.

Hybridiuhat on mainittu täällä monta kertaa, mutta verkkorikoksia ei niinkään ole mainittu. Niitten monipuolisuus ja hiipiminen yhteiskuntaan on jatkuvasti huolestuttavampaa ja vakavampaa.

Nuorten liikennekäyttäytymisestäkin ollaan saatu tänä viikonloppuna jälleen kerran esimerkkiä siitä, millä tavalla vakavia onnettomuuksia on sattunut ja ihmisiä on menehtynyt näitten myötä. Tähänkin on tulossa muutosta: poikkeuslupiin tullaan ajokorttilainsäädännössä tekemään muutoksia.

No, tämä hallitus on tehnyt merkittäviä toimenpiteitä tämän muuttuneen sisäisen turvallisuuden tilanteen myötä, ja sen takia meillä esimerkiksi vankilat ovat täynnä. 110 prosenttia on tällä hetkellä vankiloitten täyttöaste, ja uusia vankiloita on rakennettava lisää. Lääkkeitäkin näihin on tuotu.

Katujengirikollisuus, kyllä, mainittuna. Se elää edelleenkin siellä varsin hyvin ja leviää ympäri maata.

Mutta yksi asia, mikä ei täällä ole mainittuna, on se, että kun tilanteet kovenevat, niin uhkat viranomaisia kohtaan myöskin kovenevat. Kyllä minä olen sitä mieltä, että tämmöisistä kriittisistä tapahtumista, joita hoitavat viranomaiset, jotka joutuvat todella koviin tilanteisiin, ja jotka aiheuttavat sitten hyvin vakaviakin oireiluja ja vaurioita, olisi voinut kyllä tässä selonteossa tehdä nostoja. Mehän olemme itse asiassa silläkin sektorilla johtavia maita. Meillä on erittäin hyviä toimintoja, millä näitä kriittisiä tilanteita saadaan hoidettua. Olen sitä mieltä myöskin, että meidän on turvattava meidän turvaajat. Se on äärimmäisen olennainen osa tätä turvallisuusketjua, millä tämä maa turvataan. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa, edustaja Löfström poissa. — Edustaja Lundén, olkaapa hyvä.

20.06 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Sisäiseen turvallisuuteen liittyvä tärkeä osa-alue on ollut myös varautuminen ulkoisiin uhkiin ja hybridivaikuttamiseen. Venäjän hyökkäyssota ja sen vaikutukset Euroopan turvallisuuteen ovat muistuttaneet meitä rajaturvallisuuteen panostamisesta. Tiedämme hyvin itärajan tilanteen ja sen, miten Venäjän harjoittama välineellistetty maahantulo on tuonut meille uudenlaisia uhkia. Onneksi olemme nyt tehneet tarvittavat muutokset lainsäädäntöön ja tehneet toimenpiteitä, joilla suojellaan kansallista turvallisuutta. Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksia on laajennettu, ja Suomi suojaa paitsi omaa myös koko Euroopan unionin ulkorajaa.

Samalla olemme parantaneet kyberturvallisuuden tasoa. Uusi kyberturvallisuusstrategia ja yhteiset toimintamallit viranomaisten kesken vahvistavat Suomen kykyä ja keinoja torjua digitaalista rikollisuutta, tietomurtoja ja muita kyberuhkia, jotka voivat kohdistua niin yhteiskunnan perustoimintoihin kuin tavallisiin kansalaisiin.

Arvoisa rouva puhemies! Meidän täytyy miettiä nykyhetken lisäksi tulevaisuutta. Minkälainen turvallisuustilanne meillä tulee olemaan 10 tai 20 vuoden päästä, ja miten varaudumme siihen? Suomessa on jo nyt yksi Euroopan kattavimmista väestönsuojelujärjestelmistä, mutta varautumista täytyy parantaa edelleen jatkuvasti. Myös omatoimista varautumista pitää lisätä, jotta kaikista kotitalouksista löytyisi kotivaraa eli vettä ja ruokaa kolmeksi päiväksi. Jokainen meistä voi omalla toiminnallaan lisätä yhteiskunnan kriisinkestävyyttä.

Arvoisa rouva puhemies! Sisäinen turvallisuus on paljon enemmän kuin rikollisuuden torjuntaa tai Suomen rajojen vartiointia, ja meidän kaikkien tulisi muistaa, että turvallinen yhteiskunta ei synny itsestään. Se syntyy pitkäjänteisestä työstä, viisaista päätöksistä ja ennen kaikkea yhteistyöstä, jolla on yhteinen päämäärä. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi.

20.08 **Marko Kilpi kok:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Vielä ajattelin tähän loppuun nostaa tietenkin sitten kokonaisturvallisuuden esille, jossa sisäinenkin turvallisuus on olennainen osa ja palikka. Suomihan on todellakin johtavia maita kokonaisturvallisuuden näkökulmasta, ja kyllähän tuolta valtavan paljon on suuntautunut kiinnostusta Suomen kokonaisturvallisuuden mallia, ”kokonaisturvallisuuden timanttia”, kohtaan, ja paljon meiltä on myöskin oppia siihen ammennettu. Meillä on myöskin paljon annettavaa tässä asiassa,

mutta on kehitettävääkin. Se on selvä asia, että kokonaisturvallisuuskin on turvallisuuden alue, jota on jatkuvasti kehitettävä ja rakennettava, se ei ole koskaan valmis.

Omaan kotikaupunkiini onkin nyt perusteilla kokonaisturvallisuuden osaamiskeskus, joka käytännössä tarkoittaa sitä, että siellä tultaisiin tekemään tämmöistä verkostomaista toimintaa ja sen yhdistämistä saman katon alle, jonneka sitten kerättäisiin kokonaisturvallisuuteen liittyviä parhaita käytänteitä ja ratkaisuja, kehitys-, koulutus- ja harjoitustoimintoja. Tämä on äärimmäisen tarpeellinen ja kannatettava asia. Tämähän ei ole pelkästään vain Kuopion tai Itä-Suomen kokoinen asia, se ei ole Suomenkaan kokoinen asia, vaan se on koko Euroopan kokoinen asia, jolla voidaan todellakin kehittää koko meidän Euroopan yhteistä ”kokonaisturvallisuuden timanttia”. Täällähän edustaja Honkonen esitti tuossa aikaisemmin, että meidän pitäisi tehdä kokonaisturvallisuuden selonteko, ja se on mielestäni hyvin kannatettava asia, ja kannatankin sitä esitystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

20.10 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tahdon tähän loppuun vielä sanoa, kun edustaja Kilpi piti jälleen kerran loistavia puheenvuoroja ja kertoi just, että pitää turvata poliisit, palomiehet, sairaanhoitajat ynnä muut, että kannan kanssa erittäin suurta huolta päivittäistavarakauppojen myyjistä, koska just myymälävarkauksia ja -ryöstöjä tapahtuu päivittäin ympäri Suomenmaata, valitettavasti. Just tämä edustaja Kilven mainitsema peukkuhuumekin on vain kirvoittanut lisää tätä asiaa. On todella ikävä tilanne, kun olet kaupan kassalla ja sinulle tulee ryöstäjä siihen, ja sitten puhutaan vielä rahasta sillä lailla, että hävikki on noin miljardi euroa vuodessa, mutta totta kai mikään rahasumma ei korvaa sitä tilannetta, kun se tilanne on päällä.

Minä tiedän, että hallitus on tekemässä nyt tämän yrityslähestymiskiellon. Se ei ole mikään autuus ja onni, mutta se on hyvä suunta tässä kohtaa. Todella, todella kannan huolta. On kumminkin useita kymmeniätuhansia myyjiä Suomenmaassa, ja tämä on todella ikävä tilanne. Tähän pitää kyllä saada stoppi tulemaan. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi.

20.11 **Marko Kilpi kok:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitoksia edustaja Lundénille kauniista sanoistanne. Arvostan niitä. Se ihan selkeästi osoittaa sen, että siellä nähdään asioita ja ymmärretään asioita, ja juurikin se, että ollaan yhteisellä asialla, turvallisuuden asialla, on hieno asia.

Tässä kohtaa vielä haluaisin nimenomaan sitä korostaa, että se, mikä talouden tilanne meillä tässä maassa on, on erittäin huolestuttavaa, ja tietenkin se johtuu monista asioista. Yksi merkittäviä juurisyitä siihen, miksi talous on sellainen kuin se on, on siinä, että meillä ovat olleet tekemättä niin talouteen kuin myöskin työllisyyteen ne rakenteelliset muutokset, joita muut Pohjoismaat ovat tehneet jo useita kymmeniä vuosia sitten, ja heidän taloutensa on ihan eri tasolla.

No, kyllä minä näkisin niin, että vahva, tasapainoinen julkinen talous on paras tae kriisin varalle. Ja nyt kun me olemme tässä tilanteessa, jossa Euroopassa soditaan, jossa eskalaatiovaara on suuri, jossa sisäisen turvallisuuden uhkia on merkittäviä, useita, hyvin vaikeamuotoisia päällekkäin, niin on erityisesti tärkeää se, että se julkinen talous olisi kestävä ja se olisi tasapainossa, että me voisimme ihan oikeasti panostaa turvallisuuteen, niin kuin

siihen pitää panostaa. No, nyt kun tämä todellisuus on tämä, mikä on, niin johtopäätös on se, että meillähän ei pitäisi olla tähän varaa, tämmöisiin panostuksiin, mitä me tehdään puolustukseen, mitä me tehdään sisäiseen turvallisuuteen. Yksinkertaisesti meillä ei pitäisi olla siihen varaa, mutta meillä ei ole varaa olla tekemättä niitä panostuksia. Sehän kertoo kyllä melkoisen selvää tarinaa ja viestiä siitä, miten tämä Orpon hallitus pystyy panostamaan ja pystyy näkemään turvallisuuden merkityksen ja tekee myös sen eteen asioita, jotka ovat hyvin, hyvin vaikeita.

Esimerkiksi poliisien määrän nostaminen tässä tilanteessa 8 000:een tämän kauden aikana on äärimmäisen merkittävä teko. Ainakin itse oman poliisiurani aikana olen aina todistanut sen, ja historia kertoo vielä sitä ennenkin, että aina kun on ollut maan taloudessa vaikeuksia, niin poliisin toiminnasta on leikattu. Poliisien määrää on vähennetty — ei nyt. Siitä pidetään kiinni. Se 8 000:n tavoite otetaan kiinni, se toimitetaan. Poliisiammattikorkeakoulu on sanonut, että se myöskin toteutetaan, ja näin tulee tapahtumaan. Nyt sitten tässä selonteossahan on merkittynä, että tavoitteen pitää olla vielä enemmän. Sen pitää olla kahden seuraavan kauden aikana 8 800. Mutta vielä sanon, arvoisa puhemies, sen, että siitä huolimatta me olisimme Euroopan vähäväkisin maa poliisien määrän suhteen. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle muut erikoisvaliokunnat voivat antaa lausunnon viimeistään 5.11.2025.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 129/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Juuso, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.24 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia ja pelastustoimen järjestämisestä annettua lakia. Hallitus on ohjelmassaan sitoutunut parantamaan hyvinvointialueiden mahdollisuuksia valita järjestämisvastuullaan olevien sotepalvelujen tarkoituksenmukaisimmat toteutustavat. Yksityisten toimijoiden, järjestöjen ja säätiöiden osaamista ja kapasiteettia on tärkeää hyödyntää palveluiden saatavuuden ja laadun parantamisessa. Lisäksi lainsäädännöstä monituottajuuden esteitä purkamalla lisätään hyvinvointialueiden ja yhteistyöalueiden mahdollisuuksia järjestää palveluita tehokkaalla ja ennen kaikkea alueiden asukkaiden näkökulmasta laadukkaalla,

vaikuttavalla ja kustannustehokkaalla tavalla. Hallitusohjelman monituottajuutta koskevien kirjausten valmistelu on jaettu kahteen vaiheeseen, ja nyt eduskunnan käsiteltäväksi tuodaan ensimmäisen vaiheen lakimuutosehdotukset.

Nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yksityisen palveluntuottajan alihankintaan liittyvää sääntelyä kevennettäisiin eräiltä osin. Voimassa olevan sääntelyn mukaan yksityinen palveluntuottaja voi käyttää alihankintaa omaa palvelutuotantoaan täydentävästi. Säännöksen perusteluissa on kuvattu prosenttiosuus, noin 50, jonka sisällä alihankinnan tulisi pysyä. Tämä on johtanut käytännön soveltamistilanteissa siihen, että alihankinnan käyttö on hankalaa ja voi rajautua epätarkoituksenmukaisesti edellä kuvatun prosenttirajan takia. Nyt sääntelyä kevennetään siten, että jatkossa alihankintaa ei rajata millään mekaanisella prosenttirajalla. Jatkossakaan yksityinen palveluntuottaja ei kuitenkaan voi käyttää alihankkijaa korvaamaan koko omaa palvelutuotantoaan.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että alihankinnan ketjutus mahdollistettaisiin tietyissä rajatuissa tilanteissa. Tällaisia tilanteita olisivat esimerkiksi yksityisen palveluntuottajan alihankkijan sairaudesta, vanhempainvapaasta tai muusta näihin rinnastuvasta syystä aiheutuva tarve saada tilapäinen korvaaja omalle työpanokselleen. Tällä hetkellä alihankinnan ketjutus ei ole mahdollista, joten muutoksen arvioidaan parantavan erityisesti pienten yritysten mahdollisuuksia tarjota palvelujaan niin hyvinvointialueille kuin niiden käyttämille yksityisille palveluntuottajille.

Arvoisa puhemies! Edellä kuvattujen yksityisten palveluntuottajien asemaan liittyvien muutosten lisäksi hallituksen esityksessä on myös muita kokonaisuuksia. Hallitus on asettanut tavoitteekseen hyvinvointialueiden investointien ohjauksen kehittämisen. Vuosina 2025—2028 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä päätettiin, että investointisuunnitelmien hyväksymismenettelyä kiristetään, jotta julkisen talouden vakauttamistavoitteet eivät vaarannu. Hallituksen tavoitteena on hillitä hyvinvointialueiden investointeja sekä hillitä velkaantumista ja investointeihin liittyviä kustannuksia. Tiukempi ohjaus toteutetaan niin, että välttämättömät investoinnit voidaan kuitenkin toteuttaa. Tarve tiukempaan ohjaukseen korostuu niillä alueilla, joilla arviointimenettelyn kriteerit ovat täyttymässä tai täyttyneet.

Hyvinvointialueiden investointisuunnitelmien sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelmien hyväksymismenettelyn osalta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sosiaali- ja terveysministeriö voisi jättää osasuunnitelman hyväksymättä, jos on ilmeistä, että se on ristiriidassa hyvinvointialueille annettavien valtakunnallisten tavoitteiden kanssa. Vastaava säännös lisättäisiin myös pelastustoimen järjestämisestä annettuun lakiin koskien investointisuunnitelman pelastustoimen osasuunnitelmaa ja sisäministeriön mahdollisuutta jättää osasuunnitelma hyväksymättä. Edellä kuvattu muutos voi joissain tilanteissa johtaa investointien hyväksymismenettelyn kiristymiseen, mutta ennen kaikkea tällä muutoksella tavoitellaan hyvinvointialueiden eri ohjausmekanismien keskinäisen johdonmukaisuuden parantamista.

Hallitus on myös sitoutunut ohjelmassaan siihen, että osana Hyvän työn ohjelmaa varmistetaan kansallisella tasolla riittävä tietopohja ja ennakointi sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön tarpeesta tuleville vuosille. Tältä osin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa säädettyä hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon seurantaa ja arviointivelvollisuutta muutettaisiin eräiltä osin. Ensinnäkin hyvinvointialueen seurantavelvollisuuden piiriin lisättäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä ja sen

käyttöä koskevat tiedot. Lisäksi selkeytettäisiin hyvinvointialueilta edellytettävän vähimmäistiedon tuottamiseen liittyvää sääntelyä sekä vertailutiedon käyttöön liittyvää sääntelyä. Edelleen asetuksenantovaltuutta täsmennettäisiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Nyt edustaja Kallio, olkaa hyvä.

16.31 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Alkuun kiitos hallitukselle oikaisuvaatimukseen tehdystä korjauksesta. Mikäli tätä virhettä ei olisi korjattu, olisi se mutkistanut sosiaalipalveluiden toimintaa hyvinvointialueilla merkittävästi.

Mutta sitten joitain muita huomioita.

Sitaatti hyvinvointialueen palautteesta: ”Sinänsä periaate siitä, että hyvinvointialueiden investoinnit toteuttaisivat hyvinvointialueiden valtakunnallisia tavoitteita, on kannatettava. Hyvinvointialueiden investointien ohjausmenettely on kuitenkin jo tällä hetkellä tarpeettoman jäykkä ja yksityiskohtainen. Hyvinvointialueiden investointien ohjausmallia tulisi arvioida uudelleen ja kehittää kokonaisuutena eikä tehdä yksittäisiä, sääntelyä edelleen tiukentavia muutoksia.”

Arvoisa puhemies! Paljon puhutussa tiedolla johtamisessa oleellista on, että eri lähteistä kerättävä tieto on vertailukelpoista. Hyvinvointialueiden kannalta tässä keskeistä on, että tieto on alueellisesti ja kansallisesti vertailukelpoista. Tämä ei toteudu, mikäli käytettävät indikaattorit tai niiden määrittely vaihtelevat. Yhtenäiset tietosisällöt mahdollistavat hyvinvointialueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, alueellisen ja valtakunnallisen vertailtavuuden ja seuraamisen.

Sitaatti jälleen lausuntopalautteesta: ”Lähtökohtaisesti olisi hyvä, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osalta kansalliset vähimmäistietosisällöt olisivat kaikista kunnista ja hyvinvointialueilta saatavissa olevia sellaisia tietoja, jotka löytyvät avoimista tietokannoista. Tällöin tiedon kokoamisen prosessia voisi automatisoida suoraan THL:n järjestelmiin, eikä erillistä alueiden tai kuntien vastuuta toimittaa HYTE-tietoja THL:lle tarvittaisi. Ehdotetusta muutoksesta herää kysymys, kuinka hyvinvoinnin ja terveyden osalta voidaan tehdä valtakunnallista vertailua ja seurantaa, mikäli kuntien tai alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vähimmäistietosisältöä ei määritellä yksityiskohtaisesti ja indikaattoritasoisesti. Hallituksen esityksessä HYTE-vähimmäistietosisällön varsinaisen indikaattorisisällön suunnittelu jäisi ilmeisesti jokaisen kunnan/hyvinvointialueen oman suunnittelun ja tulkinnan varaan, jonkin erillisen kansallisen ohjeistuksen tai viitekehyksen avulla.”

Arvoisa puhemies! Kokoamalla hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vähimmäistiedot Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle mahdollistettaisiin tietojen vertailu ja niiden kattavuuden lisääminen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävän seuraaminen on tunnistettu ensiarvoisen tärkeäksi pyrittäessä lisäämään sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan vaikuttavuutta ja kustannusvaikuttavuutta. Lausunnoissa korostetaan, että se, mitä tietoja HYTE-työn tukena hyödynnetään ja miten, sekä tietojen toimittaminen muille tahoille on jokaisen organisaation omaa työtä, päätöksentekoa ja johtamista. Edelleen tuodaan esille, että hyvinvointialueen resurssit eivät riitä kaikkien alueen kuntien HYTE-tietojen yksityiskohtaiseen hallintaan ja käsittelyyn. Lähtökohtaisesti vähimmäistietosisällön HYTE-tietojen tulisi olla sekä kuntien että hyvinvointialueiden osalta sellaisia, jotka pys-

tytään THL:ssä poimimaan avoimista kansallisista tietokannoista ja lähteistä, jottei erillistä tietojen toimittamisvelvoitetta tarvittaisi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.35 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys tuo meidät tärkeän asian äärelle. Esitys ei ole pykäläuudistus paperilla, se on askel kohti toimivampaa arkea niille, jotka käyttävät ja tuottavat hyvinvointipalveluja joka päivä. Me haluamme, että hyvinvointialueet voivat toimia joustavammin ja tiedolla johtaen. Hyvä hoito ei parane turhalla hallinnolla.

Arvoisa puhemies! Tällä lakiesityksellä me haluamme uudistaa alihankintasääntelyä, koska tiedämme, että yksi malli ei sovi aivan kaikille. Kun pieni yritys tai järjestö voi tuottaa osan palveluista julkista sektoriamme sujuvammin, voittaja on lopulta Suomen kansalainen. Kansalaisten hoitoon ja turvallisuuteen meidän kuuluukin panostaa.

Kun palveluita voi tuottaa se, joka siihen kykenee parhaiten, on lopulta voittajana se, joka tarvitsee hoitoa, apua tai tukea juuri nyt eikä ensi vuonna. Samalla tavoitteena on ohjata investointeja paremmin, jotta jokainen euro rakentaa tulevaisuutta, ei pelkkiä seiniä. Kolmantena esityksessä ehdotetaan myös henkilöstötietojen seurannan vahvistamista, koska ilman ajantasaista tietoa ei voi johtaa eikä kehittää.

Arvoisa puhemies! Tavoitteemme on selkeä. Nyt ehdotettavien muutosten on näyttävä ihmisten arjessa. Ne voivat näkyä esimerkiksi siinä, että päällekkäiset hankkeet vähenevät, päätöksenteko selkiytyy ja että työvoiman käyttöä kyetään suunnittelemaan fiksummin. Näin hyvinvointialue saa mahdollisuuden tehdä työnsä, ja me täällä omassa roolissamme lainsäätäjinä huolehdimme, että kokonaisuus pysyy hallinnassa. Kun hyvinvointimme turvataan yhdessä toimien, olemme vahvempia ja reilumpia kaikille.

Arvoisa puhemies! Tiedämme kaikki, kuinka julkinen talous on tiukoilla. Siksi vastuullinen uudistaminen on välttämättömyys. Tämä esitys vahvistaa hyvinvointialueiden toimintakykyä, tuo järkeä päätöksentekoon ja varmistaa, että palvelut pelaavat myös tulevaisuudessa. Meidän tehtävämme ei ole rakentaa turhaa byrokratiaa tai upottaa rahojamme ainaiseen hankehumppaan. Meidän tehtävämme on rakentaa toimivaa Suomea yhdessä ja reilusti ja resurssiviisaasti. Siksi kannatan hallituksen esitystä lämpimästi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

16.39 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Arvon ministerit! Hallituksen esityksen tarkoituksena on, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain yksityisen palveluntuottajan alihankintaa koskevaa sääntelyä muutettaisiin sekä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon seurantaa ja arviointivelvollisuutta koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin. Hyvinvointialueen investointisuunnitelman, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen osasuunnitelmien osalta järjestämislakeja muutettaisiin siten, että ministeriöt voisivat jättää osasuunnitelmat hyväksymättä myös sillä perusteella, että ne ovat ilmeisessä ristiriidassa hyvinvointialueiden tehtäviä koskevien valtakunnallisten tavoitteiden kanssa. Hallitus pyrkii esityksellä vahvistamaan hyvinvointialueiden toimintaa joustavoittamalla palveluiden järjestämistä ja parantamalla valtionohjauksen välineitä. Se paran-

taa yksityisen sektorin, järjestöjen ja säätiöiden osaamisen hyödyntämistä sekä kustannustehokkuuden ja palveluiden laadun parantamista.

Mitä alihankintaan tulee, niin tällä hetkellähän yksityiset palveluntuottajat voivat hankkia täydentäviä palveluita alihankkijoilta, mutta alihankinnan osuus on rajoitettua ja ketjutus kielletty. Tarkoituksena olisi nyt kuitenkin alihankinnan määrällisen rajoituksen poistaminen. Samalla sallittaisiin ketjutus rajatuissa tilanteissa. Tämä lisäisi joustavuutta erityisesti pienille yrityksille ja ammatinharjoittajille, mutta voi tietysti haastaa hyvinvointialueiden valvontaa. Kilpailun lisääntyminen voi parhaimmassa tapauksessa kuitenkin alentaa kustannuksia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen poissa, edustaja Honkonen poissa. — Edustaja Berg.

16.41 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Viime kaudella sotelainsäädäntöä käsiteltäessä sotepalvelutuottajan alihankinnasta keskusteltiin paljon myös perustuslakivaliokunnan sitä edellisellä kaudella tekemien linjausten pohjalta. Sote-esityksessä ei ehdotettu edellisellä hallituskaudella ehdotettua valinnanvapausmallia, vaan järjestämismalli perustui hyvinvointialueiden järjestämisvastuuseen, minkä perusteella alueet voivat tietyin edellytyksin hankkia sotepalveluja yksityisiltä palveluntuottajilta. Myös ostopalveluntuottaja voi hankkia omaa toimintaansa tai henkilöstöään täydentäviä sotepalveluja tai -henkilöstöä. Täydentävinä palveluina hankittavien palvelujen osuus voi olla yksityisen palveluntuottajan hyvinvointialueelle tuottamista palveluista tällä hetkellä enintään 30—49 prosenttia.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta korosti viime kaudella mietinnössään, että alihankinnassa olennaista on sekä hyvinvointialueen että ostopalvelusopimuksen tekevän yksityisen palveluntuottajan alihankkijaan kohdistuva riittävä valvonta. Edelleen valiokunta katsoi, että alihankinnan rajoittaminen tietyllä prosenttiosuudella ei ole tarkoituksenmukaista vaan olennaista on alihankinnan valvonnan ja palveluntuotantoon liittyvien vastuiden järjestäminen.

Arvoisa puhemies! Keskeinen muutos nyt käsittelyssä olevassa lakiesityksessä on juuri yksityisen sotepalvelutuottajan alihankintaa koskevan sääntelyn keventäminen osana monituottajuuden esteiden purkua. Jatkossa ostopalvelutuottaja voisi hankkia osan ostopalvelusopimuksen mukaisista palveluista tai henkilöstöstä alihankintana. Hankinnan ei enää tarvitsisi olla vain täydentävää, eikä sen määrää sidottaisi prosentuaalisesti. Sen sijaan jatkossa edellytettäisiin, että alihankinta koskisi vain osaa ostopalvelusopimuksen mukaisista velvoitteista. Lisäksi ostopalvelutuottajalla tulisi olla riittävästi omaa osaamista ja henkilöstöä sekä muut riittävät toimintaedellytykset ja sen tulisi kyetä ohjaamaan ja valvomaan alihankintatoimintaa kuten omaa tuotantoansa. Säännöksessä korostettaisiin palveluntuottajan tosiasiallista kykyä ja mahdollisuutta ohjata ja valvoa toimintaa sen sijaan, että alihankintaa rajattaisiin nykyisillä prosenttiosuuksilla.

Arvoisa puhemies! Alihankintaketjun laajentuminen luo selvän tarpeen yhtenäistää toimintatapoja ja laatukriteerejä koko ketjussa. Yritysten riskienhallinnan kannalta pidemmät alihankintaketjut saattavat altistaa häiriöille, joten ostopalvelusopimuksen mukaisten velvoitteiden täyttämiseen ja vastuukysymyksiin tulee kiinnittää riittävästi huomiota, mikäli tämä lakiesitys hyväksytään. Käytännössä hyvinvointialueen valvontavastuun toteuttaminen voi muodostua haastavammaksi, mitä kauemmaksi hyvinvointialueesta tuotantoketjussa mennään, ja edellyttää hyvinvointialueilta panostusta asiaan. Kuten sosiaali- ja

terveysvaliokunta totesi jo viime kaudella mietinnössään, olennaista on siis edelleen alihankinnan valvonnan ja palvelutuotantoon liittyvien vastuiden selkeä järjestäminen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

16.45 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa puhemies! On tärkeää, että palveluiden järjestämisessä voidaan hyödyntää useampia tuottajia, kunhan vastuut ja laatu pysyvät kirkkaana. Monituottajuus on mahdollisuus, joka vahvistaa palveluiden saatavuutta ja tehokkuutta. Julkinen sektori kantaa edelleen kokonaisvastuun, mutta yksityinen ja kolmas sektori voivat täydentää sitä ketterämmin. Alihankintaan tehtävät muutokset ovat tärkeitä, ne lisäävät palvelun tarjontaa ja toimintavarmuutta sekä mahdollistavat pienten yrityksien mukaantulon. Tärkeintä on, että ihminen saa apua ajallaan, ja tämä esitys antaa siihen paremmat edellytykset. Kannatettava esitys. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida lopuksi käytyä keskustelua? — Olkaa hyvä.

16.46 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso:** Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta. Näin yleisenä kommenttina totean, että Suomessa on pitkään väännetty peistä siitä, onko palveluntuottaja julkinen vai yksityinen. Siihen on soteuudistuskin aikoinaan kaatunut. Tällä hallituskaudella pyritään lisäämään yhteistyötä mutta kuitenkin siten, että vastuu säilyy julkisella palveluntuottajalla. Tämä esitys alihankinnan ketjutuksesta on yksi osa sitä tavoitetta. Tällä halutaan purkaa sitä tiettyä rajaa, mikä tässä aikaisemmin on ollut, ja epätietoisuutta siitä, kuinka paljon milloinkin voi sitten alihankintana tehdä.

On totta, että pitkien ketjujen valvonta on haastavampaa, kyllä, mutta se täytyy tietysti sopimuksilla varmistaa, että valvonta onnistuu. Hyvinvointialueet ovat vastuussa myöskin siitä, että niiden ulkoistama palvelu toimii siten kuin on sovittu, mutta myöskin palveluntuottaja itse on vastuussa omavalvonnallaan siitä.

Mitä tulee vielä tähän ketjuttamiseen ja epävarmuuteen pitkin hankintaketjua, ensihoitohan on tästä rajattu ulos. Sen katsotaan olevan sen verran tärkeä palvelu, minkä tulee toimia aina. Siinä emme voi ottaa minkäännäköisiä riskejä.

Valtakunnalliset tavoitteet: On tärkeää, että me pystymme myöskin ohjauksella ohjaamaan hyvinvointialueita siihen suuntaan, mitkä ovat valtakunnalliset tavoitteet, ja tämä liittyy nyt ennen kaikkea investointien ohjaukseen. Ei ole järkevää, että hyvinvointialueet tekevät päällekkäisiä investointeja kilpavarustelun nimissä vaan järkeviä investointeja: sellaisia, mitkä eivät johda ylenmääräiseen lainanottovaltuuksien hakemiseen ja hyvinvointialueiden velkaantumiseen. Tämä on hyväksi Suomen julkiselle taloudelle ja loppupelissä myöskin kansalaisille.

Tällä tuodaan lisää joustavuutta palvelujen hankintaan. Me parannetaan myöskin yksityisten toimijoiden ja säätiöiden ja pienempien yritysten mahdollisuutta tuottaa palveluja hyvinvointialueilla. Ajattelen myöskin, kuten tässä taisi Rintamäki sanoakin, että kun tarjoajia on useampia, niin kilpailu yleensä laskee hintoja.

Uskon, että tämä esitys ketjutuksesta on hyvin valmisteltu. Olemme siitä varmaan suurin piirtein yhtä mieltä kaikki. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n data-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi
Hallituksen esitys HE 128/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Ranne, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.50 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Meillä on nyt käsittelyssä hallituksen esitys 128/2025 EU:n data-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi. Esityksen taustalla on jo voimaan tullut EU:n data-asetus. EU:n data-asetuksen tavoitteena on helpottaa datan saatavuutta, ja asetus muun muassa antaa yrityksille ja kuluttajille oikeuden kaikkeen siihen tietoon, joita heidän käyttämänsä laitteet ovat heistä keränneet. Tällaisten laitteiden kirjo on laaja. Niitä voivat olla niin lentokoneet, teollisuusrobotit, erilaiset sensorit kuin älyjääkaapitkin.

Data-asetus tulee vaikuttamaan kaikenkokoisiin toimijoihin kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. Asetusta voidaan verrata merkittävyydeltään jopa EU:n tietosuoja-asetukseen. Kyse on markkinatasapainosta. Asetus tuo laitteiden keräämän tiedon myös käyttäjien hyödynnettäväksi ja voi avata uusia mahdollisuuksia etenkin yritysmaailmalle.

Laitteiden valmistajille ja liitännäispalveluiden tarjoajille tulee merkittäviä uusia velvoitteita laitteiden ja palvelujen suunnitteluun ja niiden keräämän datan jakamiseen. Pk-yrityksille on kuitenkin annettu tiettyjä helpotuksia velvoitteista.

Tällä esityksellä varmistetaan, että EU:n data-asetuksen edellyttämät viranomaistehtävät ja tutkinta- ja valvontatoimivaltuudet on kansallisesti säädetty. Sääntelyn selkeyttämiseksi samaan uuteen lakiin siirrettäisiin lisäksi jo voimassa olevat EU:n datahallinta-asetuksen toimeenpanosäännökset.

Data-asetuksen noudattamista Suomessa pääasiallisesti valvoisi Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. Traficomilla on jo entuudestaan merkittäviä tehtäviä digi- ja datasääntelyn valvonnassa.

Uudenlaisen sääntelyn valvonta edellyttää kuitenkin myös uudenlaista osaamista. Esitys vaikuttaisi myös esimerkiksi kuluttajaviranomaisten tehtäviin. Kansallisesti on säädettävä Traficomin tutkinta- ja valvontamenettelyistä data-asetuksen valvonnassa, sillä muut toimivaltaiset viranomaiset voivat nojautua olemassa oleviin toimivaltuuksiinsa. Lisäksi viranomaisten oikeus määrätä tai esittää seuraamusmaksuja on merkittävä osa esitystä. Data-asetus on uudenlaista ja monimutkaista sääntelyä, ja tästä syystä esityksessä painotetaan ohjauksen ja neuvonnan merkitystä erityisesti yksityisille. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Ja edustaja Strandman.

16.52 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri! Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys EU:n data-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi on tärkeä askel kohti yhtenäistä ja toimivaa eurooppalaista datataloutta. Sen tavoitteena on toimeenpanna EU:n data-asetus, joka on keskeinen osa Euroopan komission datastrategiaa.

Tämä esitys on enemmän kuin tekninen uudistus, se määrittää datatalouden keskeiset pelisäännöt. Kyse on siitä, kenellä on oikeus dataan, kun sitä saa hyödyntää, ja millä ehdoilla. Kun data liikkuu turvallisesti ja hallitusti, se luo pohjan uusille innovaatioille, vahvistaa yritysten kilpailukykyä ja parantaa julkisten palvelujen laatua. Esityksen myötä perustetaan selkeä kansallinen valvontajärjestelmä. Liikenne- ja viestintävirasto vastaa jatkossa data-asetuksen noudattamisen valvonnasta ja toimii keskitettynä yhteyspisteenä, niin sanottuna datakoordinaattorina.

Lisäksi kuluttaja-asiamies ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvovat asetuksen toteutumista omilla toimialoillaan. Tämä selkeyttää vastuunjakoa ja vahvistaa viranomaisten yhteistyötä. Ehdotetut muutokset lisäävät luottamusta datan käyttöön ja edistävät reilua kilpailua. Kun pelisäännöt ovat selkeät, yrityksillä on paremmat edellytykset kehittää palvelujaan ja kuluttajilla puolestaan vahvempi tunne siitä, että heidän dataansa käsitellään vastuullisesti.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on osa laajempaa kokonaisuutta, jossa rakennetaan tulevaisuuden digitaalisia markkinoita. Sen vaikutukset ulottuvat pitkälle aina arjen palveluista innovaatioihin ja koko talouden uudistamiseen. Kiitän ministeri Rannetta jälleen asian tuomisesta saliin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kumpula-Natri.

16.54 **Miapetra Kumpula-Natri sd:** Arvoisa puhemies! On tärkeää, että saamme myös lainsäädäntöön viedyksi data-asetuksen, joka tuli voimaan jo muutama viikko sitten EU:n laajuisesti. En tiedä syitä myöhästymiseen hieman aikataulun suhteen, mutta on hyvä, että etenemme, koska Suomella on suuret mahdollisuudet olla datataloudessa edelläkävijä. Meillä on yritysmaailma tähän lähtenyt mukaan. Sitra on pyörittänyt monia hankkeita, joihin se on integroinut yrityksiä toimimaan. Tällä data-asetuksella luodaan eurooppalaisia datapilviä, joissa yritysten data liikkuisi paremmin ja joilla synnytettäisiin myös uusia yrityksiä ja mahdollisuuksia luoda uusia markkinoita. Tiedämme kaikki, että data on arvokasta, kun se liikkuu, ja silloin, kun se jää yritysten tai julkisenkin puolen sisään makaamaan, ei niin arvokasta.

Jos tämä asetus Euroopan tasolla lähtee lentoon, niin yritykset voisivat omistaessaan uuden laitteen saada tiedon, jota se laite tuottaa, ja tämä koskisi myös yksityisiä henkilöitä. Silloin tavallaan kuluttaja saisi myös enemmän siitä laitteesta irti. Monesti tätä asetusta Euroopan tasolla neuvotellessamme käytimme esimerkkiä, että jos ostat traktorin ja se jää sinne talliin, niin eihän siitä mitään dataa synny vaan vasta ajellessa sitä dataa syntyy. Miksi se tieto menisi vain traktorin omistajalle eikä koko maatilalle ja sen läheisille mahdollisuuksille? Toivoisin tämän saavan aikaiseksi myös hyvin paljon positiivista tietoa yrityksille ja tiedon levittämistä ja mullistavaksi asetukseksi muodostumista suomalaisen datatalouden kehittymiseen ja meidän yritystemme laajenemiseen Eurooppaan saakka.

Puhemies! Mikäli olisi mahdollista, niin tekisin tässä myös esityksen tämän lähettämisestä myös talousvaliokuntaan. Tässä mennään vain liikennevaliokuntaan, ilmeisenä ajatuksena se, että Traficomista tulee valvova viranomainen. Kun tämän kuitenkin pitäisi mullistaa meidän teollisuuspolitiikkaa isosti ja sitä kautta myös KKV:lle ja kuluttaja-asiamiehelle tulee tehtäviä, niin ehkä hieman laajempi käsittely hallituksen esityksen osalta olisi asianmukainen.

Kaiken kaikkiaan se yleinen hankaluus on tässä se, että hallitus on tehnyt talouspoliittisessa ministeriryhmässä joskus linjauksen, että kun EU:sta tulee lisää tehtäviä, niin niihin ei osoiteta varoja, ja tässäkin katsotaan, että hallitus ei anna määrärahaa jälleen lisätehtävien hoitamiseksi ja niiden osoittamiseksi Traficomille, ja voi olla, että se ei yrityksiä hyvin palvele vaan antaa sitten painetta syntyä sille puolelle.

Eli esityksenä on, että tämä lähetettäisiin myös talousvaliokunnan käsittelyyn.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

16.57 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kumpula-Natrin puheenvuoro äsken oli varsin asiantunteva tähän asiaan liittyen. Ja toteankin näin, että koska hän teki esityksen asian lähettämisestä talousvaliokuntaan, niin minä kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä varmistaisin, että tarkoittihan edustaja Kumpula-Natri lausuntoa vai mietintövaliokuntaa? Lausuntoa? [Miapetra Kumpula-Natri: Kyllä!] — Selvä. — Ja edustaja Suhonen kannatti lausuntoa. [Timo Suhonen: Juuri näin!] — Selvä. — Sitten ei ole muita pyydettyjä puheenvuoroja. — Ministeri, olkaa hyvä.

16.57 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne:** Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan nostan näistä erittäin hyvistä esiin otetuista asioista esiin muutaman.

Ensin tämä henkilötyövuosien tarve: Ihan varmasti näin on, ja olen kantanut varsin suurtakin huolta siitä, että Traficomin resurssit ihan jo natisevat liitoksissaan, mutta tällä hetkellä kuitenkin näyttää siltä, että tilanteesta selvitään. Myöskin tähän yritysten palvelemiseen, oli sitten kyse hyväksyntäprosesseista tai viranomaistehtävistä, muunlaisista viranomaistehtävistä, kyllä kiinnitämme erityistä huomiota.

Sitten totean tästä aikataulun viivästyttämisestä, että mehän saatiin aivan valtavasti palautetta, ja myöskin tämä kansallinen täytäntöönpano on varsin monimutkaista, mutta tämä pieni viive on kuitenkin vielä hyväksyttävissä. On tärkeää, että saadaan nyt yhdessä eteenpäin tätä kokonaisuutta.

Tästä roolista ja siitä, millä tavalla toimii esimerkiksi tämä TEM-yhteistyö ja tämä lausunnon lähettäminen myöskin talousvaliokuntaan: itse asiassa meillähän on varsin hyvä ja tiivis yhteistyö TEMin kanssa.

Ihan tuoreeltaan voin kertoa, että ensimmäistä kertaa Suomi oli edustettuna meillä G20-kokouksessa, ihan historiallisesti, ja siellä aiheena oli nimenomaan digitalous ja datatalous. Olen aivan samaa mieltä siitä, että Suomen yrityksillä ja Suomella yleisesti, oli sitten kyse julkisen tai yksityisen sektorin osaamisesta, on valtavasti mahdollisuuksia tässä. Olisi tietenkin aivan mahdollista, että lausunto pyydettäisiin myöskin sieltä.

Tästä kokonaisuudesta voi todeta myöskin sen, että hyvässä yhteistyössä varmasti käsittely nyt sitten etenee ja toivottavasti saadaan nopeasti eteenpäin. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevan Norjan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 134/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia, ja tuttuun tapaan, jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, ministeri Ranne, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.00 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on nyt käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevan Norjan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja eräiksi muiksi laeiksi.

Hallituksen esityksen tavoitteena on panna toimeen kansallisesti Suomen ja Norjan välinen kansainvälistä taksiliikennettä koskeva sopimus ja siten mahdollistaa Suomen ja Norjan välinen kansainvälinen taksiliikenne. Siellä on ollut aika paljon haasteita. Sopimuksen tavoitteena laajemmin on selkeyttää taksitoimijoiden oikeudet ja velvollisuudet rajat ylittävässä liikenteessä sekä helpottaa valvontaa. Sopimus määrittelee muun muassa sen, millainen liikenne maiden välillä on sallittua ja kiellettyä, mitä asiakirjoja on pidettävä mukana sekä miten sopimusrikkomuksista ilmoitetaan. Sopimuksen alaista liikennettä voivat harjoittaa sellaiset toimijat, jotka kansallisestikin harjoittavat taksiliikennettä. Sopimuksen mukaan Suomen tai Norjan alueelle sijoittunut taksiyritys voi kuljettaa matkustajia kotimaastaan toiseen sopimusvaltioon. Yritys voi ottaa matkustajia kyytiin toisesta sopimusvaltiosta ja kuljettaa heidät takaisin kotimaahansa, jos kuljetus on tilattu ennakkoon. Sopimus sallii myös kuljetukset toisen maan kautta kolmanteen valtioon, kunhan matkalla ei oteta kyytiin uusia asiakkaita. Kiellettyä olisi harjoittaa taksiliikennettä toisen osapuolen alueella kahden tai useamman paikan välillä sekä liikenne toisen osapuolen alueelta kolmanteen maahan ja päinvastoin.

Suomen ja Norjan välillä harjoitetaan jo nykyisin kansainvälistä taksiliikennettä, mutta sopimusta kansainvälisestä taksiliikenteestä maiden välillä ei ole aikaisemmin ollut. Tästä on todellakin erityisesti siellä Lapissa syntynyt isoja ongelmia niin asiakkaille kuin taksialan ammattilaisille. Alueella harjoitettava taksiliikenne on pääasiassa matkailuun painottuvaa liikennettä pohjoisen rajaseuduilla ja eri turistikohteissa, mutta myös paikallisten asiointimatkoja. Sopimuksella on erityistä aluetaloudellista merkitystä, sillä alueella esimerkiksi julkisten liikennepalveluiden saatavuus on rajallista.

Suomi on jo aikaisemmin solminut vastaavan sopimuksen Ruotsin kanssa.

Tämän sopimuksen voimaansaattaminen vaatii Suomessa lakimuutoksia, ja esitykseen sisältyy ehdotus laiksi kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevasta Norjan kanssa tehdystä sopimuksesta. Tämä uusi laki on tarpeellinen, sillä kaikkia taksiyrittäjiä koskevia velvollisuuksia ei voitu sisällyttää itse sopimukseen. Tämä johtuu Suomen ja Norjan takseja koskevan lainsäädännön eroista. Laissa säädettäisiin tarkemmin suomalaisten taksiyritysten velvollisuuksista, kuten velvollisuudesta valita asiakkaan kannalta edullisin ja tarkoituksenmukaisin reitti ja noudattaa liikennepalvelulain säännöksiä taksimatkassa kerättävistä tiedoista. Laissa säädettäisiin myös seuraamuksista, joita sopimuksen vastaisesta liikenteestä voitaisiin määrätä. Sopimuksen vastaisesta liikenteestä voidaan tuomita sakkoon tai enintään kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen. Mikäli kuljettajalla ei ole sopimuksessa vaadittuja asiakirjoja, mahdollista on kuljetuksen keskeyttäminen tai liikennevirhemaksun määrääminen. Myös luvan peruuttaminen on mahdollista, jos liikennettä on harjoitettu sopimuksen vastaisesti.

Lisäksi tehtäisiin sopimuksen soveltamisen kannalta tarpeellisia ja muita lakimuutoksia sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin ja tieliikennelakiin. Samassa yhteydessä muutettaisiin myös Ruotsin kanssa tehdystä sopimuksesta annettua lakia. Sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin tehtävät muutokset tehdään, jotta liikennevirhemaksun antaminen asiakirjarikkomuksesta olisi mahdollista. Tieliikennelakia tarkennetaan, jotta Suomen alueella tapahtuneista sopimusrikkomuksista voidaan ilmoittaa norjalaisille viranomaisille. Tämä tarkennus koskisi Ruotsin kanssa tehdyn sopimuksen sopimusrikkomuksia. Ruotsin kanssa tehdystä sopimuksesta annetusta laista puolestaan kumottaisiin kaksi pykälää tarpeettomina.

Tämä uudistus on kauan kaivattu, ja tavoitteena on siis saada nämä jouluksi voimaan. Toivon eduskunnalta ripeää käsittelyä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Nyt mennään keskusteluun. Edustaja Strandman.

17.04 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri! Tänään käsiteltävänä oleva esitys Suomen ja Norjan välisestä kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevasta sopimuksesta on erinomainen esimerkki siitä, miten käytännön ongelmia voidaan ratkaista yhteistyöllä, ripeydellä ja järjellä. Sopimuksen tavoitteena on kehittää Suomen ja Norjan pohjoista raja-aluetta, poistaa rajaesteitä sekä edistää yrittäjyyttä, työllisyyttä ja matkailua eli kaikkea sitä, mikä lisää elinvoimaa Lapissa ja hyödyttää paikallisia asukkaita.

Tämä sopimus laillistaa käytännön, joka on ollut jo pitkään osa pohjoisen arkea. Rajan molemmin puolin on ollut tarvetta liikkua ja kuljettaa asiakkaita lyhyitäkin matkoja yli valtakunnanrajan. Nyt tämä toiminta saadaan vihdoin selkeän sääntelyn ja viranomaisyhteistyön piiriin. Se tarkoittaa turvaa yrittäjille ja luottamusta asiakkaille.

Arvoisa rouva puhemies! Sopimus määrittää tarkasti taksiyritysten velvollisuudet, luvanvaraisuuden ja viranomaisten tiedonvaihdon. Lisäksi siinä sovitaan, että toimivaltainen viranomainen ryhtyy toimenpiteisiin, jos yritys rikkoo sopimuksen ehtoja. Tämä on tärkeää sekä reilun kilpailun että matkustajien turvallisuuden kannalta.

Sopimus selkeyttää myös taksiyrittäjien oikeuksia rajat ylittävässä liikenteessä. Jatkossa suomalaiset ja norjalaiset taksiyritykset voivat kuljettaa matkustajia maiden välillä, kun kyyti on tilattu ennakkoon. Myös kuljetukset toisen maan kautta kolmanteen valtioon ovat

mahdollisia, kunhan matkalla ei oteta uusia asiakkaita. Näin toiminta pysyy hallittuna ja valvottuna mutta samalla joustavana ja sujuvana.

Arvoisa puhemies! Tämä on ennen kaikkea käytännönläheinen ja tarpeellinen sopimus, joka helpottaa ihmisten arkea ja tukee alueen elinkeinoelämää. Pohjoisen elinvoima perustuu liikkumisen ja palvelujen toimintaan. Siksi on erittäin myönteistä, että liikenne- ja viestintäministeriössä on edetty tässä asiassa ripeästi ja että tavoitteena on saada sopimus voimaan vielä ennen joulua. Suomalaiset taksit voivat jatkossa kulkea rajan yli sujuvasti, ja yhteistyö Norjan kanssa tiivistyy entisestään. Tämä sopimus on pieni mutta merkittävä askel kohti sujuvaa arkea pohjoisessa — askel, joka yhdistää ihmisiä, vahvistaa alueen elinvoimaa ja tukee Suomen ja Norjan välistä ystävyyttä.

Lopuksi haluan esittää lämpimät kiitokset liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranteelle tämänkin tärkeän sopimuksen nopeasta ja määrätietoisesta valmistelusta. On varsin arvokasta maallemme, että meillä on kokonaisuuksia näkevä ministeri, joka tekee ahkerasti työtä koko Suomen hyväksi huomioiden myös pohjoismaiset ulottuvuudet, kuten tässä turvalliset taksit rajojen yli Norjaan jo jouluna. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.07 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos, liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne, tämän sopimuksen aikaansaamisesta. Tiedän, että teette erittäin hyvää yhteistyötä kaikkien pohjoismaisten ministerien suuntaan ja alueen toimijoiden suuntaan.

Tämä hallituksen esitys kansainvälisestä taksiliikenteestä Norjan kanssa on todella tärkeä meille Lapissa. Kilpisjärvi on matkailukeskittymä, jossa matkailu kasvaa koko ajan, ja Utsjoki on toinen paikka, missä tämä aivan varmasti ilolla otetaan vastaan. Tämä sopimus vastaa nyt konkreettisiin tarpeisiin, eli se laillistaa sen rajat ylittävän taksiliikenteen. On ollut aika epäreilu tilanne, että kun suomalaiset matkailuyrittäjät ovat tilanneet taksikyytejä Norjaan matkaaville asiakkaille, niin siellä on sitten suomalaisia takseja pysäytetty Norjan puolella ja tämä ei ole ihan samalla tavalla tapahtunut Suomen puolella. Eli nyt tämä tilanne pääsee kehittymään hyvään suuntaan ja nimenomaan turismin, matkailijoiden ja sitten alueitten yrittäjien näkökulmasta.

Tämä esitys on valmisteltu huolellisesti, ja se on saanut laajaa kannatusta lausuntokierroksella. En voi muuta kuin kiittää ministeriä siitä, että nyt täällä on tämä sopimus, jota ei aikaisemmin ole ollut olemassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

17.09 **Juho Eerola ps:** Kiitokset, arvoisa rouva puhemies, ja kiitokset, erityisesti ministeri Ranne! Tässä nähdään, että ministeri Ranne ei turhaan viime kaudella istunut Pohjoismaiden neuvostossa. Kyseessähän on nimittäin rajaeste, joka on vuosikaudet haitannut liikennettä yli Suomen ja Norjan rajojen, ja kyseessä on siis rajaeste, jota Pohjoismaiden neuvostossa on turhaan vuosikaudet yritetty poistaa. No nyt se, minkä se vaati, oli se, että ministeri Ranne siirtyi Pohjoismaiden neuvostosta liikenneministerin paikalle ja saatiin tämä norjalainen ammattiliitto sitten viimein tajuamaan, minkälainen este siellä Lapissa pohjoisilla alueilla on muodostunut. Kiitos tosiaan ministeri Ranteelle ja kiitos myös hallitukselle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltokangas.

17.10 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevan Norjan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja eräiksi muiksi laeiksi on erinomainen esimerkki ahkeran ministeri Ranteen hienosta työstä. Tämä kertoo myöskin siitä upeasta pohjoismaisesta yhteistyöstä, mihin ministeri Ranne on sitoutunut. Tästä voimmekin olla kaikki tyytyväisiä, koska pohjoismainen yhteistyö tiivistyy tämänkin päätöksen jälkeen, ja jos jokin, niin se tässä turvallisuustilanteessa on erittäin tärkeää. [Eduskunnasta: Juuri näin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

17.11 **Merja Rasinkangas ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Erittäin suuret kiitokset ministeri Lulu Ranteelle tästä erinomaisesta uudistuksesta, mikä nyt astuu voimaan ja on tärkeä meidän taksiyrittäjille, mutta äärimmäisen tärkeä myös meidän turisteille tuolla pohjoisessa. Tätä varmasti kannatetaan suurella joukolla, ja tästä erittäin suuret kiitokset. Tämä laki oli jo aika saada voimaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? — Olkaa hyvä

17.11 **Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne:** [Oikea mikrofoni ei ole aluksi päällä.] No nyt. Minua harhautettiin. [Tarja Filatov: Joskus mikit ja tekniikka harhauttavat!] — Kyllä.

Arvoisa rouva puhemies! Totean tähän sen, että siis yhteistyö, pohjoismainen yhteistyö, rajat ylittävä liikenne, nämähän ovat nyt tässä maailmantilanteessa Suomen ytimessä. Kiitän siis myös kaikkia yhteistyöstä tähänkin liittyen, ja voin luvata myöskin sen, että tämä ei jää tähän. Pohjoisia yhteyksiä tullaan vahvistamaan tämän hallituskauden aikana, ja niiden jäljet näkyvät sitten pitkään. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 19/2025 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 19/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 19/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

17.13 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kansalaisuuslaissa säädettyjä kansalaisuuden saamisen edellytyksiä tiukennetaan tällä vaalikaudella kolmessa vaiheessa. Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia henkilöllisyyttä, nuhteettomuutta ja toimeentuloa koskeviin kansalaistamisen edellytyksiin. Aiemmin on tehty asumisaikaa koskevia muutoksia, ja myöhemmin annetaan vielä esitys kansalaisuuskokeen käyttöönottamisesta.

Hakijan velvollisuutta selvittää omaa henkilöllisyyttään ehdotetaan lisättäväksi. Hakijan henkilöllisyyttä ei jatkossa pidetä selvitettynä pelkästään ajan kulumisen perusteella, jos tälle on myönnetty muukalaispassi kansalaisuusvaltion passin hankkimista varten, vaan hänen tulee esittää henkilöllisyydestään asiakirjanäyttöä tai muuta selvitystä.

Nuhteettomuusedellytystä muutetaan siten, että rikokseen syyllistymisestä johtuvat seuraukset ovat entistä tuntuvammat. Rikoksista seuraavia odotusaikoja ehdotetaan pidennettäväksi yleisesti yhdellä vuodella. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että odotusaikaa ei määrätä, jos hakija on tuomittu syyllistymisestä erittäin vakavaan rikokseen.

Kansalaisuuden hakijalta edellytetään jatkossa turvattua toimeentuloa.

Lisäksi korostetaan kansallisen turvallisuuden arvioinnin merkitystä kansalaisuuden saamisessa.

Kansalaisuuden menettämistä koskevaan sääntelyyn ehdotetaan muutoksia tilanteissa, joissa kansalaisuuden voi menettää joko väärien tietojen antamisen perusteella tai syyllistymällä tiettyihin Suomen elintärkeitä etuja loukkaaviin rikoksiin.

Esityksen yleisenä tavoitteena on tiukentaa kansalaistamisen edellytyksiä hallitusohjelman mukaisesti. Hallintovaliokunta pitää kotoutumista erittäin tärkeänä osana kokonaisvaltaista ja hallittua maahanmuuttopolitiikkaa. Valiokunta pitää perusteltuna, että myös Suomen kansalaisuuden saaminen edellyttää nykyistä vahvemmin sitä, että hakija osoittaa kotoutuneensa suomalaiseen yhteiskuntaan. Uudella toimeentuloedellytyksellä painotetaan kansalaisuuden hakijan oman toimeentulon turvaamista osoituksena onnistuneesta kotoutumisesta. Nuhteettomuusedellytykseen tehtävillä muutoksilla puolestaan korostetaan yhteiskunnan sääntöjen noudattamisen merkitystä kansalaisuuden saamisen edellytyksenä. Myös turvallisuuteen liittyvien riskien huomioimista on etenkin vallitsevassa turvallisuustilanteessa syytä korostaa aiempaa enemmän.

Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallintovaliokunta ehdottaa lakiehdotuksen muuttamista niin, että lapsen edun huomioon ottaminen turvataan perustuslakivaliokunnan edellyttämin tavoin nimenomaisesti laissa. Muutos liittyy toimeentuloedellytyksestä poikkeamiseen.

Kansalaisuuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 a § kansalaisuuden myöntämättä jättämisestä kansallisen turvallisuuden perusteella. Henkilölle ei ehdotetun pykälän mukaan myönnetä kansalaisuutta hakemuksen tai ilmoituksen perusteella, vaikka hän täyttäisi kansalaisuuden saamisen edellytykset, jos on perusteltua syytä epäillä, että kansalaisuuden myöntäminen vaarantaa kansallista turvallisuutta, tai jos kansalaisuuden myöntäminen muusta painavasta syystä hakijan kokonaisvaltaisen tarkastelun perusteella on vastoin yhteiskunnan tai valtion etua.

Arvoisa rouva puhemies! Keskeisin muutos nykytilaan on se, että ehdotettu pykälä mahdollistaa kielteisen päätöksen tekemisen siinä tarkoitetulla perusteella myös kansalaisuu-

silmoitukseen, kun nykyinen säännös koskee vain kansalaisuushakemuksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että kansallinen turvallisuus voidaan ottaa huomioon hakemusmenettelyn lisäksi myös ilmoitusmenettelyssä. Tämä edellyttää sitä, että Maahanmuuttovirasto voi ehdotetun mukaisesti pyytää suojelupoliisin ja keskusrikospoliisin lausunnon molemmissa menettelyissä. Maahanmuuttoviraston tällä perusteella tekemien kielteisten päätösten taustalla on käytännössä aina näiden viranomaisten lausunto.

Kansalaisuuden saaminen hakemuksesta edellyttää jatkossa sitä, että hakijan toimeentulo on turvattu. Tarkoituksena on, että painopiste on toimeentulolähteen laillisuuden tarkastelun sijaan turvatussa toimeentulossa. Käytännössä edellytetään nykyistä enemmän toimeentulon ja kotoutumisen osoittamista esimerkiksi työnteolla tai yritystoiminnalla. Uusi toimeentuloedellytys ei pääsääntöisesti täyty, jos hakijan toimeentulo perustuu pelkästään viimesijaiseen yhteiskunnan myöntämään tukeen. Toimeentuloedellytys täyttyy, jos hakija antaa luotettavana pidettävän tiedon toimeentulonsa perusteesta ja on viimeksi kuluneen kahden vuoden aikana turvautunut työttömyysetuuteen tai toimeentulotukeen yhteensä korkeintaan kolmen kuukauden ajan. Ehdotetussa sääntelyssä on pyritty ottamaan huomioon esimerkiksi lyhytaikaiset työttömyysjaksot, jotka eivät estä toimeentuloedellytyksen täyttymistä. Toimeentuloedellytyksen täyttymistä arvioidaan kansalaisuushakemuksen ratkaisuhetken tilanteen mukaan, kuten muidenkin edellytysten. Toimeentuloedellytys ei koske alle 18-vuotiasta eikä 65 vuotta täyttänyttä henkilöä. Laissa säädetään myös toimeentuloedellytyksestä poikkeamisesta tietyissä tilanteissa.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta on useissa yhteyksissä todennut, että Suomen turvallisuus- ja toimintaympäristö on muuttunut viime vuosina merkittävästi. Valiokunta pitää tarpeellisena ehdotettua muutosta, jonka mukaan kansalaisuuden voi jatkossa menettää sellaiseen maanpetos-, valtiopetos- tai terrorismirikokseen syyllistymisen perusteella, josta voi lain mukaan seurata kuuden vuoden vankeusrangaistus, ja että teosta tuomitun rangaistuksen raja lasketaan viidestä vuodesta kahteen vuoteen vankeutta. Muutoksella arvioidaan olevan sekä yleisestävää että erityisestävää vaikutusta. Valiokunta toteaa, että ehdotetun sääntelyn perusteella yhä useampi Suomen elintärkeitä etuja loukkaava teko voi johtaa kansalaisuuden menettämiseen. Kansalaisuuden voi menettää esimerkiksi terrorismin rahoittamiseen liittyvien rikosten perusteella nykyistä laajemmin. Valiokunta toteaa lisäksi selvyyden vuoksi, ettei Suomen kansalaisuutta voi jatkossakaan menettää, jos henkilöstä tulisi sen seurauksena kansalaisuudeton.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä perustuslakivaliokunnan edellyttämin tavoin muutettuna. Mietintöön jätettiin kaksi vastalausetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle esittelystä. — Sitten edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.20 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset ovat jo pitkään varoittaneet, että edellisten hallitusten vastuuttoman löperö maahanmuuttopolitiikka on vienyt Suomea väärään suuntaan. Liian pitkään olemme jakaneet kansalaisuuksia kevyin perustein, aivan kuin se olisi automaattinen etu, ei ansaittu oikeus. Nyt on viimein aika palauttaa suomalainen kansalaisuus siihen arvoon, joka sille kuuluu. Suomen kansalaisuus ei ole mikä tahansa paperi tai muodollisuus. Se on lupaus ja sitoutuminen tähän maahan. Se on merkki siitä, että ihminen haluaa olla osa suomalaista yhteiskuntaa, tehdä töitä, noudat-

taa lakejamme ja kantaa vastuunsa. Kansalaisuuden tulee kuulua niille, jotka ovat valmiita sitoutumaan tähän maahan, ei niille, jotka haluavat hyötyä sen eduista ilman velvollisuuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Suomenmaassa työhaluinen pärjää. Toimeentuloedellytys on oikeudenmukainen ja välttämätön. Kansalaisuutta ei voi enää rakentaa sosiaaliturvan varaan. Se on ennen kaikkea reilua suomalaisia veronmaksajia kohtaan, jotka pitävät tätä maata pystyssä joka ikinen päivä. Nuhteettomuus on vaatimus, ei suositus. Jos joku ei noudata lakejamme, hän ei myöskään ansaitse Suomen kansalaisuutta. Rikosrekisterillä ei edetä kansalaisuuteen, ei nyt eikä tulevaisuudessa. Turvallisuus on aina etusijalla. Jos kansalaisuuden myöntäminen vaarantaa kansallisen turvallisuuden, se on voitava estää. Meillä ei ole varaa jakaa kansalaisuutta niille, jotka halveksuvat yhteiskuntamme sääntöjä tai toimivat sen arvoja vastaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on myös vahva viesti suomalaisille. Me pidämme huolta omasta turvallisuudestamme ja yhteiskuntamme eheydestä. Samalla se on viesti maailmalle: Suomessa kansalaisuus täytyy ansaita. Maamme kansalaisuus on arvokas asia. Se kertoo kuuluvuudesta, osallisuudesta ja uskollisuudesta Suomea kohtaan. Meidän velvollisuutemme on varmistaa, että tämä arvo säilyy ja että Suomen passi todella tarkoittaa suomalaisuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on askel kohti vastuullisempaa, turvallisempaa ja reilumpaa Suomea. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

17.23 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on laki kansalaisuuslain muuttamisesta ja hallintovaliokunnan erinomainen mietintö aiheesta. Suomen kansalaisuus ei ole automaatio, vaan se on etuoikeus. Se on tunnustus siitä, että ihminen on kotoutunut tähän yhteiskuntaan, kunnioittaa lakejamme ja kantaa vastuunsa yhteisestä turvallisuudestamme.

Arvoisa puhemies! Tällä kansalaisuuslain toisella osalla kiristetään nuhteettomuusvaatimuksia, koska ei ole oikein, että rikollinen toiminta Suomessa palkitaan kansalaisuudella. Jos henkilön epäillään vaarantavan maamme kansallista turvallisuutta, ei todellakaan tule antaa kansalaisuutta vaan pikemminkin karkottaa Suomesta.

Laissa kiristetään myös toimeentulovaatimuksia, koska ei ole oikein, että Suomen verovaroilla ja sosiaaliturvalla kustannettu asuminen palkitaan kansalaisuudella.

Oppositio on jättänyt tähän esitykseen kaksi vastalausetta, ja erityisesti vihreiden ja vasemmistoliiton yhteinen vastalause oli hämmentävä. Siellä sanottiin esitystä muun muassa ulkomaalaisvihamieliseksi ja kohtuuttomaksi. Mielestäni ei ole millään tapaa kohtuutonta tai vihamielistä vaatia nuhteettomuutta tai toimeentuloa, jos haluaa saada Suomen kansalaisuuden.

Arvoisa puhemies! Suomi ei enää jatkossa jaa kansalaisuutta kevyin perustein. Tämä on linjassa hallitusohjelman ja perussuomalaisten maahanmuuttopoliittisen ohjelman kanssa. Kansalaisuus kuuluu vain niille, jotka ovat osoittaneet halua ja kykyä sitoutua suomalaiseen yhteiskuntaan, ihmisille, jotka tekevät työtä, elättävät itsensä ja noudattavat lakia.

Kiitos vielä sisäministeri Rantaselle tämän hallituksen esityksen valmistelusta, hallintovaliokunnalle hyvästä mietinnöstä sekä valiokunnan puheenjohtaja Peltokankaalle esittelystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

17.25 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta. Kiitän hallintovaliokunnan puheenjohtaja Peltokangasta mietinnön esittelystä.

Hallituksen esityksen tavoitteena on uudistaa kansalaisuuslakia hallitusohjelman mukaisesti tiukentamalla kansalaistamisen edellytyksiä. Muutoksia siis tulee henkilöllisyyttä, nuhteettomuutta ja toimeentuloa koskeviin kansalaistamisen edellytyksiin. Hakijan velvollisuutta selvittää omaa henkilöllisyyttään lisättäisiin. Nuhteettomuusedellytystä muutettaisiin siten, että rikokseen syyllistymisestä johtuvat seuraukset olisivat entistä tuntuvammat. Toimeentulon osalta edellytettäisiin jatkossa turvattua toimeentuloa. Lisäksi korostettaisiin kansallisen turvallisuuden arvioinnin merkitystä kansalaisuuden saamisen kannalta. Kansalaisuuden menettämiseen ehdotetaan muutoksia tilanteissa, joissa kansalaisuuden voi menettää joko väärien tietojen antamisen perusteella tai syyllistymällä tiettyihin Suomen elintärkeitä etuja loukkaaviin rikoksiin.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys toteuttaa sellaista politiikkaa, jota perussuomalaiset ovat pitkään ajaneet ja joka linjattiin maahanmuuttopoliittisessa ohjelmassamme vuonna 2023 ennen eduskuntavaaleja. Me perussuomalaiset puhuimme paljon vaalien alla maahanmuuttopolitiikan kiristämisestä, ja juuri näin olemme tehneet ja tulemme jatkossakin tekemään, koska kansallinen turvallisuus on meille tärkeää. Syy, miksi kansalaisuuslakia kiristetään, on siinä, että Suomen kansalaisuus on arvokas ja tavoittelemisen arvoinen asia. Se ei saa olla ilmaista jakotavaraa, vaan se pitää ansaita palkinnoksi onnistuneesta kotoutumisesta. Siksi tahdomme, että vaatimuksia muutetaan vastaamaan tätä ajatusta. Mielestäni vaatimukset ovat sangen kohtuulliset, koska Suomen kansalaisuus tuo mukanaan myös oikeuksia.

Arvoisa puhemies! Kansalaisuuden saaminen ei tule olemaan jatkossakaan ongelmallista niille maahanmuuttajille, jotka sopeutuvat kulttuuriimme ja ennen kaikkea työllistyvät rakentamaan tätä yhteiskuntaa eli integroitumaan. Toimeentuloedellytys tarkoittaa sitä, että maahanmuuttajan on huolehdittava itse toimeentulostaan eikä hänelle jää vaihtoehdoksi kotona makoilu, ellei se sitten tapahdu omaan piikkiin. Suomalaisilla veronmaksajilla ei ole tällaiseen hyväntekeväisyyteen euroakaan ylimääräistä. Myöskään ulkomaalaistaustaisten rikollisten hyysääminen ja sijoittaminen meidän viiden tähden vankiloihimme ei ole kestävää. On aivan oikein, että sellainen henkilö, joka ei kykene elämään ihmisiksi Suomessa, ei myöskään kansalaisuutta saa. Tämähän on aivan looginen ja maalaisjärkinen ratkaisu.

Kiitos sisäministeri Rantaselle ja koko hallitukselle tästä tarpeellisesta maahanmuuttopolitiikan uudistuksesta. On hienoa nähdä, miten tämä sektori menee ryminällä eteenpäin vastuullisempaan ja yhteiskunnallisesti turvallisempaan suuntaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

17.28 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt kansalaisuuslain kiristyksiä, joita tämä hallitus on tuonut eduskuntaan ja joita perussuomalaiset ovat pitkään ajaneet. On hienoa, että jo toinen erä kiristyksiä on nyt eduskunnan viimeisillä vaiheilla ja pääsemme pian äänestämään ne läpi osaksi suomalaista lainsäädäntöä.

Kuitenkin kun tämä toinen kiristyspaketti tuotiin tänne eduskuntaan tuolloin kevään puolella, niin huomasin, että lähetekeskustelussa edustaja Timo Harakka oli pitänyt väkevän puheenvuoron. Siteeraan nyt Harakan tuolloin kertomaa koskien nimenomaisesti kansalaisuuslain kiristyksiä toimeentuloedellytykseen ja toisaalta nuhteettomuusedellytykseen, jotka ovat osa tätä kiristyssarjaa. Harakka kertoi lähetekeskustelussa 8. huhtikuuta 2025 seuraavasti: ”Se, että muualla syntyneiltä vaaditaan sellaista nuhteettomuutta ja sellaisia toimeentuloedellytyksiä, joita Suomeen onnekkaasti syntyneiltä ei vaadita, osoittaa melkoista eettistä valikoivuutta. Ei olekaan ihme, että useimmat lausunnonantajat ovat suhtautuneet tähän penseästi ja jopa vaatineet näiden ehtojen joko lieventämistä tai poistamista, enkä voi olla kuin samaa mieltä.” Tässä edellä edustaja Harakka siis kertoo, että hän haluaisi lieventää kansalaisuuden saamisen ehtoja siitä, mitä perussuomalaiset ja tämä hallitus ovat nyt esittämässä.

Ajattelinkin, että käydäänpä nyt läpi, mitä Suomi vaatii jatkossa ihmiseltä, joka haluaa Suomen kansalaisuuden saada. Jotta ulkomaalainen voi saada Suomen kansalaisuuden, on hänen täytettävä riittävät ehdot. Näitä ehtoja ovat asumisaikavaatimus eli se, että ulkomaalainen on laillisesti asunut ja oleskellut useampia vuosia Suomessa ennen kansalaisuuden hakemista. Kielitaitovaatimus eli se, että ulkomaalainen on oppinut ja osaa puhua Suomessa suomen kieltä. Toimeentulovaatimus eli se, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu ja että hän ei jatkossa olisi turvannut sitä Kelan luukulta, siis sosiaalietuuksina. Nuhteettomuusvaatimus eli se, että ulkomaalainen ei ole syyllistynyt erilaisiin, jopa vakaviin henkija seksuaalirikoksiin tai kansallista turvallisuutta vaarantaviin rikoksiin. Sekä vaatimus siitä, että kansalaisuutta hakevan ulkomaalaisen toimittamat tiedot ovat oikeita, aitoja, eli että Suomen kansalaisuutta ei myönnetä hänelle väärin tai virheellisin perustein. Lisäksi Suomen kansalaisuuden myönnettyämmekin me Suomessa edellytämme, ettei kansalaistettu ulkomaalainen syyllistyisi valtiopetos-, maanpetos- tai terrorismirikoksiin Suomea ja suomalaisia vastaan.

Kun nyt luettelin näitä kansalaisuuden ehtoja, joita me ulkomaalaisilta edellytämme, niin kysyn ihan vakavissani, edustaja Harakka: Mitkä näistä ehdoista te olisitte valmiit purkamaan? Mistä näistä ehdoista pitäisi luopua? Asumisaikavaatimus, toimeentulovaatimus, nuhteettomuusvaatimus tai vaatimus siitä, että hakemus ja sen tiedot perustuisivat aitoon tietoon, ei väärenneltyyn tai valheelliseen tietoon? Mistä näistä ehdoista pitäisi Suomen luopua? Kuulisin tämän mielelläni sosiaalidemokraateilta, ehkä edustaja Harakalta itseltään, mutta minä tai perussuomalaiset emme ole valmiita luopumaan yhdestäkään näistä ehdoista. Me olemme puolueena esittäneet jo pitkän pitkän aikaa, että Suomen kansalaisuuden ehtoja tulee kiristää, ja nyt me olemme saaneet kiristyksiä läpi asumisaikavaatimukseen, toimeentulovaatimukseen, nuhteettomuusvaatimukseen, myös vaatimuksiin koskien sitä, jos kansalaisuuden on jo saanut ja sen jälkeen syyllistyy Suomen elintärkeitä etuja vastustaviin, niitä loukkaaviin rikoksiin. Näitä kiristyksiä on nyt viety läpi, ja minä kysyn vakavissani jokaiselta näitä vastustavalta: mistä näistä ehdoista te olisitte valmiit luopumaan, ja minkä ihmeen tähden? [Saku Nikkasen välihuuto]

Meille perussuomalaisille Suomen kansalaisuus ei ole jakotavaraa. Se ei ole ensisijaisesti tarkoitettu kannustimeksi ihmiselle kotoutua Suomeen, vaan se on nimenomaan se päätepiste onnistuneelle kotoutumiselle eli sille, kun ihminen on aidosti tullut osaksi suomalaista yhteiskuntaa, hän on täällä työllistynyt, hän tulee työllään toimeen, hän elää nuhteetonta elämää ja hän on aidosti kotoutunut osaksi tätä yhteiskuntaa. Sen matkan päätteeksi hänestä voi tulla Suomen kansalainen, täysivaltainen osa suomalaista yhteiskuntaa, jol-

loin on oikeus äänestää kaikissa vaaleissa, jolloin on oikeus jäädä tänne pysyväluontoisesti ja oikeus palata myös ulkomailta pysyväluonteisesti Suomeen, oli tilanne mikä hyvänsä. Tätä oikeutta ei tule myöntää löperin ehdoin ulkomaalaiselle ihmiselle — vain hyvin tarkoin ja tietyin, tarkoin edellytyksin. Juuri tämän takia säädämme nyt jo toista erää kansalaisuuslain tiukennuksia. Kolmas erä on vielä tulossa. Se koskee kansalaisuuskoetta ja mahdollisuutta edellyttää tulijalta myös ymmärrystä suomalaisen yhteiskunnan perusasioista, kielitaitovaatimuksen lisäksi myös yhteiskunnallista ymmärrystä siitä, miten Suomessa toimitaan, millainen lainsäädäntö meillä on, millainen kulttuuri meillä on. Nämä ovat hienoja tiukennuksia, ja tämä on juuri oikea suunta sekä pohjoismaisittain että eurooppalaisittain pitää huolta, että tänne tulevat ihmiset ja tänne pysyväluonteisesti jäävät ihmiset palvelevat tätä yhteiskuntaa, rakentavat sitä eivätkä rasita sitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

17.35 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Erinomainen puheenvuoro edustaja Vigeliuksella ja varsin tyhjentävä kattaus siitä, mistä tässä laissa on kyse.

Mutta ihan muutama tarkentava asia, jotka täällä vielä eivät ole tulleet esiin:

Ensinnäkin liittyen tähän ilmoitus-/hakemusmenettelyyn, jota voidaan siis käyttää vaikka Pohjoismaiden kansalaisten kesken: Eli nyt kun siihen tehtiin myöskin se muutos, että jatkossa ei puhuta pelkästään valtion turvallisuudesta vaan puhutaan kansallisesta turvallisuudesta, niin se kattaa tämän koko repertuaarin, mitä meillä täällä turvallisuussektorilla on. Toisin sanoen jatkossa ilmoitusmenettelyssä ja hakemusmenettelyssä voi lausua asioista myöskin krp, jolloin me saadaan estettyä se, että Pohjoismaissa nyt jo toimivien kansainvälisten rikollisjärjestöjen jäsenet hakevat Suomen kansalaisuutta, koska poliisin sisäinen lausunto estää sen hakemisen. Tämä oli erittäin tärkeä lisä, joka on tässä myöskin hyvä huomioida. Pieni asia mutta tämän kokonaisuuden sisällä.

Toinen asia, minkä haluan nostaa, on toimeentuloedellytysten osoittaminen. Eli ei riitä se, että sen kaksi vuotta on nostamatta sosiaalitukia, vaan pitää myöskin pystyä osoittamaan, mistä on laillisesti toimeentulon saanut sinä aikana. Tämä jos mikä on merkityksellistä meidän yhteiskunnan kannalta siitä näkökulmasta, että niin kuin me olemme edellyttäneet täällä, että jokaisen suomalaisen työikäisen ja työkykyisen pitää huolehtia enemmän omasta toimeentulostaan, niin tämän saman vaatimuksen pitää koskea meillä myöskin maahanmuuttajia — ei pitäisi olla kohtuuton edellytys vaatia samaa kuin meidän omilta kansalaisilta.

Sitten kolmas asia, minkä haluaisin vielä ehkä nostaa tässä, on tämä lasten etu, joka perustuslakivaliokunnan käsittelyssä nousi esiin. Se on tärkeä asia, että aina kun päätöksiä tehdään ja jos perheessä on myöskin alaikäisiä lapsia, niin sitä lapsen etua huomioidaan, mutta kuten valiokunnan mietinnöstä käy ilmi, niin se lapsen edun arvioiminen ei tarkoita automaatiota siitä, että aina kun perheessä on lapsia, niin toimeentuloedellytyksistä voitaisiin poiketa, vaan se tarkoittaa niitä poikkeuksellisia tilanteita, joissa jopa äkillisestä sairaudesta tai muusta johtuen on jouduttu turvautumaan yhteiskunnan apuun, ja se on aivan inhimillistä, näin pitää toimiakin. Mutta ei ole kyse siis automaatiosta vaan poikkeustapauksista.

Sitten vielä haluan todeta tähän kansalaisuuden menettämiseen liittyen sen, että monesti on käynyt niin, varsinkin vuoden 2015 ruuhkassa, että joko se passi heitettiin mereen tai siitä pyrittiin muuten pääsemään eroon, ja useita vuosia myöhemmin ilmeni, että olikin

muu henkilö kyseessä, jopa vakava rikollinen, joka sitten Suomeen tai muualle Eurooppaan oli tullut. On enemmän kuin tervetullutta, että voidaan jatkossa sitten takautuvasti peruuttaa kansalaisuudet näissä tilanteissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

17.38 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa puhemies! Suomen kansalaisuuden tulee olla ansaittu ja arvokas oikeus, ei pelkkä hallinnollinen toimenpide. Tämä esitys vahvistaa juuri sitä periaatetta. Kansalaisuuden saamisen edellytykset — nuhteettomuus, oma toimeentulo ja selvä henkilöllisyys — ovat oikeudenmukaisia ja kohtuullisia vaatimuksia maassa, jossa vapaus ja vastuu kulkevat yhdessä. On oikein, että rikokset voivat estää kansalaisuuden saamisen tai johtaa sen menettämiseen. Kansalaisuus ei saa olla turvapaikka rikolliselle.

Tämä esitys parantaa myös kansallista turvallisuutta, kun viranomaisille annetaan paremmat välineet arvioida taustoja ja väärinkäytösten riskejä. Turvallinen ja luotettava maahanmuuttopolitiikka luo luottamusta koko yhteiskuntaan. Kannatan linjaa, jossa kansalaisuuden myöntäminen perustuu rehellisyyteen, kotoutumiseen, suomen kielen oppimiseen ja vastuullisuuteen. Mielestäni ne ovat suomalaisen oikeusvaltion tunnusmerkkejä. [Anne Rintamäki: Kyllä!] — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

17.39 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset myös minun puolestani hallintovaliokunnalle ja sen mainiolle puheenjohtajalle, edustaja Peltokankaalle, tästä mietinnöstä ja sen äskeisestä esittelystä.

Kuten muutamassa puheenvuorossa tässä jo aiemminkin on sanottu, tosiaan tämän kansalaisuuden on oltava palkinto kotoutumisesta eikä päinvastoin oletettu kannustin kotoutua. On erinomaisen tärkeää, että nämä kansalaisuuden kriteerit eivät ole liian löysät, jollaisiksi ne viimeisten 30 vuoden aikana tässä maassa valitettavasti ovat muuttuneet. Suomen passi ei voi olla mitään halpatavaraa vaan arvopaperi, jollaisena se vielä vuosikymmeniä sitten aiemmin tunnettiin. Se, että Suomen kansalaisuuden saa vain nuhteeton henkilö, helpottaa meidän ihan kaikkien elämää, jos ulkomailla joudumme matkustamaan ja erityisesti viisumeita anomaan.

Edustaja Vigelius tuossa hetkeä aikaisemmin siteerasi edustaja Harakan hieman kauemmin aikaa sitten, viime huhtikuussa, tässä salissa pitämää puhetta lähetekeskustelussa, jossa Harakka oli jotenkin siihen tapaan sanonut — en muista tarkkaa sitaattia — että nämä vaatimukset Suomen kansalaisuudelle eivät saisi olla kovemmat tänne muualta muuttaneilla kuin meillä kantasuomalaisilla, jotka olemme tänne sattuneet syntymään.

Olen törmännyt tähän kummalliseen ajatusmaailmaan aiemminkin tässä samassa salissa ja muissa keskusteluyhteyksissä, ja ne usein tulevat nimenomaan tuolta ikään kuin vasemmalta puolelta poliittista pelikenttää. Tämä on jotain sellaista, mitä itse en ole koskaan ymmärtänyt, ja äsken sanoin sanan ”pelikenttä” ja otan vertailukohdan urheilusta. Urheiluelämästä minun mielestäni pitäisi muutenkin yhteiskunnassa ottaa paljon enemmän mallia, ja niin myös tässä maahanmuuttopolitiikassa.

Kun koripalloseura, lentopalloseura, jääkiekkoseura tai jalkapalloseura, mikä tahansa tämmöinen, hakee ulkomaalaisvahvistuksen, niin ne hakevat nimenomaan ulkomaalais-

vahvistuksen, sellaisen, joka on parempi pelaaja kuin ne kotiseuran omat kasvatit tai naapuriseurasta lainatut ja ryöstetyt ja ostetut pelaajat — eli sellaisia henkilöitä, jotka sitten viime minuuteilla, viime sekunneilla donkkaavat ne tarvittavat pisteet sisään ja tuovat voiton sille kotijoukkueelle. Kun urheiluseura hankkii ulkomaalaispelaajan, niin eivät ne hanki sellaisia pelaajia, joille joudutaan se pallon käsittely ja pelin säännöt opettamaan täällä Suomessa, ei kaivata mitään vaihtopenkillä istujia. Näitä vaihtopenkillä istujia meillä on omasta takaa. Jos tämmöinen ajattelumalli sahaa laajemmin koko suomalaiseen yhteiskuntaan mutta erityisesti tähän ulkomaalaispolitiikan osa-alueeseen, niin silloin tämä maahanmuutto todellakin tulee olemaan sellaista, että se on niin hyvälaatuista, että se vahvistaa tätä meidän yhteiskuntaa. Minä väitän, että sillä on myöskin vaikutusta tähän välillä vähän tunkkaiseen ilmapiiriin, [Saku Nikkanen pyytää vastauspuheenvuoroa] ja kun puhutaan rasismista ja tämäntyyppisistä asioista, että kuinka rasismi leviää tässä maassa ja näinpäin pois, niin jos kantasuomalaiset ja ihmiset yleensäkin kokisivat, että nämä ulkomaalaiset, jotka täällä ovat, vahvistavat tätä meidän yhteistä Suomi-joukkuetta täällä, niin silloin tämä olisi myöskin positiivinen tekijä tähän tällaiseen rasismiin ja yleiseen ulkomaalaisvastaisuuteen.

Ottakaamme vastaisuudessa Suomen kansalaisiksi siis vain ulkomaalaisvahvistuksia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkasella on varsinainen puheenvuoro, joten siihen varmaan mahtuu se vastauskin. — Olkaa hyvä. [Saku Nikkanen: On mahduttava!]

17.44 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! No, käytetään vastauspuheenvuoro sitten tässä edustaja Eerolan sinänsä ihan ansiokkaaseen puheenvuoroon.

Tämä urheilijoitten tuominen tänne maahan: Ehkä pitää hieman oikaista sitä, että eivät tänne ihan niin heikkoja urheilijoita suomalaiset urheiluseurat tuo, että pitää sääntöjä opettaa tai sitä, miten päin mailasta pidetään kiinni [Juho Eerola: Niin eivät tuokaan!] tai muutakaan. Mutta yksi iso ongelma mielestäni siinä on se, että tavallaan me ollaan poissuljettu se mahdollisuus, että voi tulla lyhytaikaisella viisumilla kokeilemaan ja sitten kun suomalainen urheiluseura toteaa, että nyt tämä pelaaja on riittävän hyvä, niin hän voisi täältä hakea työperäistä oleskelulupaa, kun katsottaisiin, että hän on riittävän hyvä. Nyt hänet lähetetään takaisin, mistä hän sitten ikinä onkaan tulossa. Tietyissä lajeissa pelaaja voi tulla sellaisesta maasta, jossa on hyvinkin vaikea löytää konsulaatti ja mahdollisuus hakea sitä pysyvää oleskelua ja työlupaa, ja se ainakin vaikeuttaa aika paljon näitten urheiluseurojen toimintaa. Tämä on kyllä ihan aito epäkohta. Mutta joo, tämä oli ehkä nyt se osuus tästä vastauspuheenvuorosta. Jatketaan sitten tarvittaessa.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kansalaisuuslakia siten, että kansalaisuuden saamisen edellytyksiä tiukennetaan. Hallituksen esityksen päälinja on kyllä kannatettava — uskokaa pois, kyllä on kannatettava. Ehdotettujen muutosten lähtökohta on, että kansalaisuuden saamisen edellytyksenä on onnistunut kotoutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan, ja niillä korostetaan turvallisuuteen liittyvien riskien huomioimista ja yhteiskunnan sääntöjen noudattamista.

Täällä edustaja Vigeliuskin toivoi, että esitetään sitten, mitä muutoksia. No, te istutte hallintovaliokunnassa ja olette varmasti meidän muutosesityksenkin saaneet siellä, eli meidän vastalauseemme tässä.

Eli esityksessä toimeentuloedellytyksen täyttyminen on sidottu siihen, että hakija antaa luotettavana pidettävän selvityksen toimeentulonsa perusteista ja että hän on viimeksi kuluneiden kahden vuoden aikana turvautunut työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työttömyysetuuteen tai toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettuun toimeentulotukeen enintään kolmen kuukauden ajan.

Kolmen kuukauden aikaraja voi useimmissa tapauksissa olla perusteltu. Joissain tilanteissa se on kuitenkin liian tiukka suhteessa tosiasiallisiin olosuhteisiin. Myös hyvin kotoutunut ja työelämässä oleva henkilö voi kohdata yllättäviä tilanteita, jotka johtavat tilapäiseen työttömyyteen. Maahanmuuttajat työskentelevät muuta väestöä useammin määräaikaisissa tai muulla tavoin epävarmoissa työsuhteissa, ja esimerkiksi maahanmuuttajanaisten työmarkkina-asema on monesti heikko. Esimerkiksi vanhempainvapaalta palattaessa voi olla vaikea työllistyä riittävän nopeasti niin, ettei kolmen kuukauden aikaraja ylity. Erityisesti yksinhuoltajat voivat joutua tilanteisiin, joissa aikarajan ehdoton soveltaminen olisi kohtuutonta.

Tämän vuoksi me SDP:ssä katsomme, että toimeentuloedellytykseen tulisi lisätä joustoa ennakoimattomien ja poikkeuksellisten tilanteiden varalta. Mikäli olosuhteet ovat sellaiset, että tukiin turvautuminen ei osoita heikkoa kotoutumista tai puutteellista työmarkkinavalmiutta, ei tukiin turvautumista yli kolmen kuukauden ajan ole perusteltua pitää ehdottomana esteenä kansalaisuuden saamiselle. Tämän vuoksi ehdotetaan lakiehdotuksen 17 a §:ää muutettavaksi niin, että toimeentuloedellytys voidaan katsoa täyttyneeksi, vaikka hakija olisi turvautunut työttömyysetuuteen tai toimeentulotukeen kahden vuoden aikana yli kolmen kuukauden ajan, jos tukiin ei kuitenkaan ole turvauduttu yli kuuden kuukauden ajan ja tukiin turvautuminen on johtunut poikkeuksellisista olosuhteista tai muuten tilapäisistä syistä, joihin hakija ei ole kohtuudella voinut vaikuttaa. Koska edellytys luotettavasta selvityksestä toimeentulon perusteista säilyisi edelleen voimassa, tällainen jouston lisääminen ei vaarantaisi toimeentuloedellytyksen tarkoitusta.

Voisin vielä nostaa, arvoisa rouva puhemies, esiin ajankohtaisen asian koskien työperäistä riistoa. Helsingin Sanomissa 6.10. Suomen Yrittäjien toimitusjohtaja Pentikäinen lausui, että kolmen kuukauden työllistymissääntö voi lisätä hyväksikäytön riskiä ulkomaalaisten työntekijöiden kohdalla. Myös perussuomalaiset ovat vahvasti tätä työperäistä riistoa tuominneet ja jostain syystä eivät kuitenkaan nyt tässä kohtaa halua tällaista joustoa, joka selvästi nyt sitten ainakin Suomen Yrittäjienkin johdon mielestä mahdollistaa tämän riiston jatkumista.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän vuoksi SDP:n ryhmässä me katsomme, että toimeentuloedellytykseen tulisi lisätä joustoa ennakoimattomien ja poikkeuksellisten tilanteiden varalta, mikäli olosuhteet ovat sellaiset, että tukiin turvautuminen ei osoita heikkoa kotoutumista tai puutteellista työmarkkinavalmiutta. Ei tukiin turvautumista yli kolmen kuukauden ajan ole perusteltua pitää ehdottomana esteenä kansalaisuuden saamiselle.

Arvoisa rouva puhemies! Teen mietinnössä olevan vastalause-esityksen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keskisarja.

17.50 **Teemu Keskisarja ps:** Arvoisa puhemies! ”Kansa” on ikivanha suomalais-ugrilainen sana. Kaksi kaunista tavua: kan-sa. 1800-luvulla joku oppinut, ehkäpä Elias Lönnrot, johti ”kansasta” kirjakieleen kätevän uudissanan ”kansalainen”.

Hyvät kansanedustajat! Ken tahtoo Suomen kansalaisuuden, ensin kuulukoon Suomen kansaan. Samanlainen etymologia selittää sanoja ”muu”, ”muukalainen”, sekä ”ulko-”, ”ulkolainen”. En halveksi minkäänlaisia ihmisiä, mutta Suomen kansalaisuus ansaittakoon ainoastaan kehityskertomuksella: kahdeksan vuoden nuhteeton ja rikokseton elämä, toimeentulo työllä ilman yhteiskunnan almuja, kansalliskielen oppiminen sekä sopeutuminen täkäläisiin tapoihin. Kelpo kansalaistujalle minä sanon ihonväriin ja uskontoon katsomatta: tuohon käteen. Ja toivon, että kättely luonnistuu kaikille sukupuolille syrjimättömästi, siis naisenkin kosketusta kunnioittaen.

Tervetuloa supisuomalaisten maanmieheksi. Tervetuloa kanssamme saunaan aatamin ja eevan asussa — tai ainakin uimahallin sääntöjen mukaisesti. Tervetuloa paistamaan makkaraa, sen ainesosaksi käy eksoottinenkin kasvi tai elukka — kunhan ei laittomasti rituaaliteurastettu. Tätä tavoitetta tähdentää kansalaisuuslain kolmivaiheinen uudistus, jota sisäministeri Rantanen äsken viisaasti esitteli.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

17.52 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Nyt kun kiristämme Suomen kansalaisuuden saamiseksi edellytettyjä ehtoja, niin näidenkin ehtojen kohdalla olemme nähneet, kun vuosi sitten hyväksyimme ensin asumisaikavaatimuksen tiukentamisen aiemmasta 4—5 vuodesta 5—8 vuoteen, että sitä vastustivat kaikki puolueet vasemmalla, mukaan lukien keskusta.

Nyt kun meillä on toinen kiristyssarja, jossa esitetään toimeentulo- ja nuhteettomuusedellytyksiin tiukennuksia, siihen ovat esittäneet vastalauseensa vihreät ja vasemmistoliitto yhdessä ja toisaalta vielä SDP. Kuulimme SDP:ltä äsken, mistä syystä he vastustavat erityisesti tätä toimeentuloedellytystä siinä muodossa kuin hallitus on sitä esittänyt. SDP haluaisi lieventää ulkomaalaiselta kansalaistettavalta edellytettyä toimeentuloedellytystä.

Mielenkiintoinen kysymys on se, että kun me emme tule siihen taipumaan vaan hallitus erityisesti perussuomalaisten tahdosta tulee viemään tämän hallituksen esityksen toimeentuloedellytykset ja nuhteettomuusedellytykset juuri tässä muodossa, kuin on esitetty, eteenpäin eduskunnassa ja SDP:n vastalause ja vastaesitys tullaan äänestämään kumoon, niin jos oletetaan, että näin käy, niin miten SDP tulee toimimaan tilanteessa, jossa se joutuu valitsemaan joko nykyisen kansalaisuuslain, varsin löperön sellaisen, voimassa pitämisen versus tämän hallituksen esittämät toimeentulon ja nuhteettomuuden edellytysten tiukennukset. Mikä tulee olemaan SDP:n kanta? Mennäänkö vanhalla löperöllä lainsäädännöllä vai tehdäänkö näitä tiukennuksia, joita perussuomalaisittain ja tämän hallituksen toimesta esitetään?

Kun ensimmäisessä vaiheessa asumisaikaa tiukennettiin, SDP äänesti vastaan. Nyt, kun tulee toinen vaihe, äänestääkö SDP edelleen vastaan? Tai kun tulee kolmas vaihe, äänestättekö silloinkin vastaan? Nyt se kantti punnitaan, SDP, lähdettekö te kiristämään Suomen kansalaisuuden saamiseksi edellytettyjä ehtoja vai menettekö omien vastalauseidenne taakse ja liitytte aina vihreiden ja vasemmistoliiton kelkkaan, jotka vastustavat lopulta aina lain muuttamista tiukemmaksi. Se jää nähtäväksi.

Mutta palaan vielä tähän vihreiden ja vasemmistoliiton vastalauseeseen. Eli vihreät ja vasemmistoliitto — yllätys yllätys — eivät kannata toimeentuloedellytyksen tai nuhteettomuusedellytyksen kiristämistä, mitä tulee Suomen kansalaisuuden saamisen ehtoihin. Teidän vastalauseessanne, vihreät ja vasemmisto, olette kirjoittaneet seuraavasti: ”Kansalai-

suuslain muuttamista koskeva esitys jatkaa hallituksen ulkomaalaisvihamielisten uudistusten sarjaa. Ehdotetut säännökset ovat eriarvoistavia ja toteutuessaan merkitsisivät kansalaisuuden muuttumista palkinnoksi harvoille ja valituille sen sijaan, että se toimisi keinona kotoutumisen tukemiseksi.”

Toivoisin, että kun monesti arvostellaan perussuomalaisia populismista ja tarpeettomasta vastakkainasettelusta, niin järki- ja tiedepuolueet, vasemmistoliitto ja vihreät, joskus perustelisivat ulkomaalaisvihamielisyydestä meitä arvostelevia puheitaan. Mitä ulkomaalaisvihamielistä on siis siinä, että ulkomaalaiselta, jonka Suomi harkitsee kansalaistavansa, edellytetään, että hän tulee Suomessa toimeen — siis toimeen ilman Kelan tukia? Onko siinä jotakin ulkomaalaisvihamielistä? Onko ulkomaalaisvihamielistä se, että me edellytämme tiukemmalla seulalla nuhteettomuutta, siis rikoksettomuutta, ulkomaalaiselta, joka haluaa Suomen kansalaisuuden? Ei ole. Tai onko jotakin ulkomaalaisvihamielistä siinä, että jos me olemmekin antaneet löperöin ehdoin Suomen kansalaisuuden tähän asti, niin me voisimme myös poistaa sen helpommin, jos ihminen syyllistyy meidän elintärkeitä etujamme loukkaaviin rikoksiin: valtiopetos, maanpetos, terrorismirikokset? Onko se ulkomaalaisvihamielistä? Ei ole.

Sen sijaan mitä tulee tähän toiseen sitaattiin, mitä siteerasin teiltä — ”ehdotetut säännökset ovat eriarvoistavia ja toteutuessaan merkitsisivät kansalaisuuden muuttumista palkinnoksi harvoille ja valituille sen sijaan, että se toimisi keinona kotoutumisen tukemiseksi” — minä olen, vihreät ja vasemmistoliitto, juuri sitä mieltä, että Suomen kansalaisuuden kuuluu olla harvoille ja valituille. Sen ei kuulu olla jokaiselle. Jokainen ei täytä Suomen kansalaisuuden saavuttamiseksi edellytettyjä ehtoja, eikä kuulukaan. Meillä tuleekin olla tiukka seula. Ei ajatus voi olla se, että tulkaa kaikki maailman kansat Suomeen, mitä nähtiin erityisesti Marinin hallituskaudella, ja sen jälkeen annetaan teille vielä löperöin ehdoin Suomen kansalaisuus, niin ehkä te sitten kotoudutte. Ei maahanmuuttopolitiikka voi perustua tällaiseen ajattelumalliin: kaikki tänne, mahdollisimman löperöin ehdoin, kansalaisuus käteen, jotta teitä ei voida koskaan poistaakaan tästä maasta, ja sitten toivotaan parasta. Ei, ei, ei!

Suomen kansalaisuuden saamiseksi edellytettyjen ehtojen on oltava niin tiukat, että sen saavat harvat valitut Suomen rakentajat, suomalaisiksi tulleet ihmiset. Suomen kansa ja sen jäsenyys, Suomen kansalaisuus — niiden osaksi tullaan suomalaistumalla, asumalla Suomessa, puhumalla suomea, rakentamalla työllä Suomea, elämällä suomalaisittain suomalaisessa Suomessa. Siten tullaan Suomen kansalaiseksi, ja sen edistämiseksi, tämän toteuttamiseksi, näitä kansalaisuuslain tiukennuksia nyt viedään eteenpäin. Nähtäväksi jää, mitkä puolueet tässä eduskunnan salissa tulevat antamaan sille hyväksyntänsä. Perussuomalaiset ovat näiden takana, perussuomalaiset ovat näitä vieneet eteenpäin, ja nyt ne tulevat osaksi suomalaista lainsäädäntöä. Kiitos siitä, sisäministeri Mari Rantanen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

17.59 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä lievennys, mitä SDP ajaa tähän työttömyyden osalta, liittyy aika paljon myös tähän nykyiseen tilanteeseen. Kun katsotaan sitä, kuinka nopeasti työpaikan voi löytää nykyisiltä työmarkkinoilta, niin kolmessa kuukaudessa uuden työpaikan löytäminen suomalaiselle on aika vaikeata, mutta varmasti myöskin maahanmuuttajataustaiselle ihmiselle se on tosi vaikeata. Me esitämme tähän sellaista joustavuutta, että kuusi kuukautta olisi se katto.

Siinä mielessä, jos kyseinen henkilö on tässä hyvin kotoutunut ja osoittanut nuhteettomuutta ja muuta, niin nyt tämmöisessä tilanteessa tuntuu aika kohtuuttomalta, että hän ei sitten pääsisi toteuttamaan kansalaisuuttaan. Siinä mielessä tämä on kuitenkin aika pieni jousto tähän. Kun katsotaan tosiasiassa nykyistä työllisyystilannetta, niin niitä tilanteita on tosi hankala toteuttaa, että kolmessa kuukaudessa uusi työpaikka löytyisi.

Sen vuoksi, arvoisa rouva puhemies, kannatan edustaja Nikkasen tekemää vastalauseen 1 mukaista ehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

18.00 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen kansalaisuus on arvokas asia, jonka eteen on tässä maassa taisteltu. Se ei ole automaattinen oikeus vaan etuoikeus, merkki kotoutumisesta, vastuunkannosta ja kunnioituksesta Suomen lakeja ja arvoja kohtaan. Maahanmuutto voi olla voimavara, mutta vain silloin, kun kotoutuminen — tai voisinko sanoa ”kotiutuminen” — onnistuu. Se tarkoittaa työtä, kielen oppimista ja halua olla osa suomalaista yhteiskuntaa. Suomen kieli on avain tähän maahan. Ilman sitä ei voi aidosti osallistua, ymmärtää yhteisiä pelisääntöjä tai kantaa vastuuta. Nuhteettomuus on vaatimus, ei suositus. Rikosrekisterillä ei edetä kansalaisuuteen, eikä Suomen passia tule myöntää, jos se vaarantaa kansallisen turvallisuuden.

Tämä esitys palauttaa kansalaisuuden, suomalaisuuden, sen ansaitsemaan arvoon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas.

18.02 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kävin esittelemässä mietinnön hallintovaliokunnan puheenjohtajan ominaisuudessa, nyt käyn muutaman asian läpi kansanedustaja Peltokankaan ominaisuudessa.

On hienoa, että kansalaisuuden saamisen edellytyksiä tiukennetaan tällä vaalikaudella kolmessa vaiheessa. Tässä esityksessähän ehdotetaan muutoksia nimenomaan henkilöllisyyttä, nuhteettomuutta ja toimeentuloa koskeviin kansalaistamisen edellytyksiin. Aiemmin tehtiin siis jo tämä asumisaikaa koskeva esitys, ja myöhemmin annetaan vielä esitys kansalaisuuskokeen käyttöön ottamisesta, joka on erinomainen idea sinällään — odotan sitä kuin kuuta nousevaa.

Se, että hakijan velvollisuutta selvittää oma henkilöllisyys ehdotetaan lisättäväksi, onhan se nyt oikeus ja kohtuus. Mutta miten Suomessa on ylipäätään voinut olla sellainen tilanne, että joku hakija hakee Suomen kansalaisuutta, mutta häneltä ei ole velvoitettu sitä, että hän oikeasti todistaa, kuka hän on? Eli annetaan kansalaisuus anonyymille, joka voi olla kuka tahansa. On aika kohtuullista, että hallitus on ottanut tällaisen turvallisuuspointin tähän mukaan, että me tiedämme, keitä tässä maassa pyörii, eikä niin, että tänne tullaan kuin hollitupaan sanomalla joku nimi — millaista me esimerkiksi kuulimme aikoinaan vuosina 15—17, kun Torniosta tuli linja-autolasteittain porukkaa. Sata henkeä tuli sisään, ja aika usein suurimmalla osalla oli sama etunimi ja sama syntymäaika. Tästä voimme päätellä jotain. Mutta hienoa, että hallitus puuttuu nyt näihin asioihin.

Nuhteettomuusedellytystä muutetaan siten, että rikokseen syyllistymisestä johtuvat seuraukset ovat entistä tuntuvammat. Onko jonkun Suomen kansalaisen mielestä tilanne niin, että rikokseen syyllistymisestä johtuvien seurauksien pitäisi olla jotain muuta kuin tuntu-

via, jos haetaan Suomen kansalaisuutta? Tähän hienoon yhteiskuntaan — pieni kansa, suuri maa, meillä on aivan loistava yhteiskunta — ei tarvita tällaisia nuhteita ansaitsevia ihmisiä, jotka tulevat tänne ja syyllistyvät kenties rikoksiin. Erinomainen uudistus.

No sitten jos me ajatellaan näitä rikoksista seuraavia odotusaikoja yleensä, niin onhan se mahtavaa, että tästä eteenpäin tulee bumerangi eikä odotusaikaa määrätä laisinkaan, jos hakija on tuomittu syyllistymisestä erittäin vakavaan rikokseen. Ajatelkaa, että tässä maassa on ollut sellainenkin tilanne, että vaikka olet syyllistynyt vakavaan rikokseen, niin olet siltikin saanut täällä odottaa kansalaisuutta. Täysin käsittämätön paikka. Kertokaa minulle yksi muu maa maapallolla, jossa näin on ollut. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] — Tällä hetkellä on. — Mennäänpä sinne, esimerkiksi niihin maihin, mistä meille paljon tulee tällä hetkellä, kolmansista maista — no, onneksi ei enää tänä päivänä niin paljon, mutta yhteen aikaan tuli — mennäänpä niihin maihin katsomaan, että jos haet sieltä kansalaisuutta, syyllistyt siellä rikokseen, mikä on kohtalosi. No ei ainakaan kansalaisuus ja loppuelämän sosiaaliturva. Se on päivänselvä asia.

Kansalaisuuden hakijalta edellytetään jatkossa turvattua toimeentuloa. No, minä lainaan nyt tässä keskustan edustaja Kaikkosta, joka sanoi, että me emme tänne pummeja kaipaa — tämä oli häneltä sitaatti. No emme todellakaan kaipaa, mutta kaipaisin sitä keskustaa, joka olisi meidän kanssamme yhdessä viemässä eteenpäin sitä politiikkaa, että tämä toteutuisi, eikä niin kuin keskusta haluaa, 40 000 uutta maahantulijaa. Huom.! Tässä kohtaa korostan, että meillä on noin 40 000 yliopistokoulutettua tai toisen asteen koulutettua ulkomaalaistaustaista työttömänä työnhakijana. Ihan vain kansalle vertailukelpoisena tietona.

No jos me ajatellaan sitten kokonaisuutta tästä toimeentulosta, niin onhan se nyt täysin selvä, että jos tämän maan passi annetaan henkilölle, jolla ei ole aikomustakaan turvata omaa toimeentuloaan, niin kyllä kansan syvissä riveissä herää kysymys: Ollaanko me silloin tehty oikeanlaista politiikkaa, jos henkilö tulee tähän maahan kuin hollitupaan, ei ole kertonut edes nimeään, ei mitään väliä, ei sen jälkeen saa toimeentuloa mistään ja sinä maksat viulut? Onko se oikeudenmukaista? Ei. Tästä syystä tämä hallitus on muuttanut näitä asioita roimasti, ja me edellytämme jatkossa myös turvattua toimeentuloa.

No jos aikaisemmin voi antaa vääriä tietoja mutta nykyään ei, nimittäin kansalaisuuden voi menettää väärien tietojen antamisen perusteella, niin tämähän on aivan täydellinen juttu. Jos ihminen tulee rajalta, valehtelee meidän virkamiehille silmät ja suut täyteen ja hänet päästetään maahan, onko se oikeus ja kohtuus? No ei ole. Minä ottaisin pohjalaisittain isällisen otteen ja saattaisin tällaisen henkilön ulos tästä maasta ja toteaisin, että tähän maahan ei tulla muunneltua totuutta — tai sanon sen suoraan, no en sano — käyttämällä vaan ainoastaan rehellisin keinoin. Kansalaistamisen edellytyksiä siis tiukennetaan.

No jos me vaadimme, että Suomen kansalaisuuden saaminen edellyttää nykyistä vahvemmin sitä, että hakija osoittaa kotoutuneensa suomalaiseen yhteiskuntaan, se on mielestäni hyvin pieni vaatimus: edellytetään tulijalta, että hän sopeutuu tähän hienoon, rauhalliseen, maailman onnellisimmaksikin nimettyyn yhteiskuntaan, missä tällainen onnellinen kansa asuu. Minun mielestäni tällaisen henkilön, joka tulee ja saa tänne ylipäätään tulla, tulisi kyllä osoittaa, että hän kotoutuu. Onko se kotoutumista yhteiskuntaan, kun huudellaan Allahu akbaria tai huudellaan šarialakia, nojaillaan sadevesijärjestelmiin sen sijaan, että tehtäisiin töitä, ja pyritään siihen, että Suomen kansalaiset maksavat elantosi koko elämäsi ajan? Ei se ole. Myös kulttuurinen kotoutuminen on mielestäni hyvin tärkeää.

Arvoisa puhemies! Olisi asiaa tästä vaikka kuinka paljon, mutta kunnioitan myöskin muiden puhujien aikaa. Olen ylittämässä juuri puheaikaani, joten lopetan tähän. — Kiitoksia. Jatkan hetken kuluttua, mikäli tarpeellista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

18.09 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Tuolla työhuoneessa kuuntelin tätä keskustelua, ja olisiko ollut edustaja Vigelius, joka sanoi, että kukaan ei puolusta näitä... tai jotenkin kuvaili sitä, että perussuomalaisia hyvin usein syytetään jostakin, että me emme puolusta maahanmuuttajia tai jotain sinnepäin. Mutta minä nyt tulen puolustamaan tänne maahanmuuttajia. Minun mielestäni on hieno asia, että tätä kansalaisuuslakia tiukennetaan. Pitää olla nuhteeton, ja pitäisi olla toimeentulo, ja kansalaisuuskoekin olisi varmaan ihan hyvä.

Yksi asia tässä minun mielestäni on tavallansa vähän huono juttu. Sitä ei voi ehkä pitää yleispätevänä asiana, mutta meillä tuolla Koskenkorvalla on pitsanpaistaja, joka on ollut siellä 15 vuotta, ja hän on tullut tänne jostakin ulkomailta. Hän on siellä paistanut pitsaa ja yrittänyt ja myynyt pitsaa ja hoitanut kaikki asiat säntillisesti, mutta hän ei täytä kielitaitovaatimusta, kun hän on vain ollut töissä, hän on ollut yrittäjä. Hän ei ole ollenkaan päässyt mihinkään kotoutumiskurssille. Täällä on kyllä sellaisia ihmeellisiä ihmisiä kotoutettu ja annettu passi kouraan, jotka niin kuin... En minä tiedä, millä he ovat sen kielitaitokokeen päässeet läpi, mutta tämä ei nyt pääse, kun hän on 15 vuotta vain myynyt pitsoja — ne hän saa kyllä myytyä suomen kielellä.

En minä nyt tätä asiaa niin kovasti kritisoi, mutta se nostaa kyllä siinä esille sen mielenkiintoisen eron, että tänne on hamuttu maahanmuuttajia ympäri maailmaa, houkuteltu eri oppilaitoksiin ympäri Suomea. On pidetty ehkä jotakin oppilaitosta hengissä niin, että heitä on houkuteltu tänne, että tule Suomeen jollakin ja hae turvapaikkaa ja ilmoita sitten seuraavana päivänä heti, että sinulla on opiskelupaikka jossakin koulussa. Tällainen kaistanvaihto siinä on sujunut kivuttomasti.

Mutta miten tämä on mahdollista, että tämmöiset ihmiset sitten, jotka ovat tulleet tuolta pitkien matkojen takaa, vaeltaneet läpi Baltian... Taisi joku edustaja sanoa, että siellä niin kuin akavalaisten joukko vaeltaa Baltian maanteillä kohti Suomea. Millä sitten nämä niin sanotut akavalaiset, jotka tänne Suomeen pääsevät, joilla ei ole mitään koulutusta, ei mitään opettajankoulutusta eikä mitään, ovat saaneet sen kansalaisuuden siitä vain niin kuin suitsait pokkaamalla ja kiittämällä, kun he ovat olleet jossakin koulussa? He ovat suorittaneet kenties suomalaisen peruskoulututkinnon, päässeet sitten sillä ehkä opiskelemaan johonkin ammattikouluun, ja siellä ammattikoulussa kuitenkin opettaja sanoo, että ei se mitään kieltä osaa, vaikka sillä on kiitettävä numero siitä.

Monet maahanmuuttajat ovat saaneet semmoisen säälitodistuksen hyvillä numeroilla ja ohittaneet sitten suomalaisia nuoria vielä yhteishaussa niin, että eräskin opettaja kertoi, että kun hän pyysi sellaista maahanmuuttajaa, jolla oli kiitettävä äidinkielen numero, irrottamaan autopuolella ammattikoulussa autosta takaiskunvaimentimen — ”ymmärrätkö?”, vastaus oli ”kyllä, kyllä” — niin sitten kun hän meni katsomaan puolen tunnin päästä, niin tämä oli purkanut auton moottorista venttiilikoneiston. Että tällaisia maahanmuuttajia meille on tänne tullut, ja he ovat sitten vieneet vielä meidän nuorilta näillä kiitettävillä äidinkielen taidoillaan opiskelupaikat, sellaisilta tavallisilta pojilta, jotka eivät sitten sitä äidinkieltä ole niin hyvin osanneet, vaikka ovat koko ikänsä sitä puhuneet.

Sitten tuli mieleen tuossa, näitä uutisia kun katselee, tämmöinen uutinen — tämä ei ole edes kauhean vanha, 29.9.: ”Hirmutekoihin syyllistynyt murhaajapastori, 74 vuotta, esittää oikeudelle pyynnön ja haluaa pois Suomen vankilasta.” Hän on tehnyt jonkinlaisen rikoksen Ruandassa, oliko se peräti 80-luvulla. Onhan tämä aika omituista, että mitenkä Suomen vankilassa on tällainen ruandalainen maahanmuuttaja. Minä en oikein muuta osaa ajatella kuin että hänellä on pakko olla Suomen kansalaisuus. Ei minulla siitä mitään varmuutta ole, mutta on aika käsittämätöntä, jos hän on Suomessa 18,5 vuotta istunut siellä. Tämä on tullut aika paljon maksamaan meidän yhteiskunnalle. Kyllä näkisin näin, että tällainen nuhteettomuusvaatimus olisi ehkä hänellekin tullut esittää silloin, kun hän on Suomeen tullut, ja hiukan ehkä perehtyä siihen, kuka tämä henkilö on, joka tänne tulee.

Minä näen hyvänä, että nämä kiristykset tulevat voimaan ja ehkä sitten näitä ruandalaisia maallikkosaarnaajia tulee vähemmän jatkossa meidän kansalaisuuden piiriin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

18.16 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Nyt kun kansalaisuuden ehtoja ollaan Suomessa kiristämässä, niin haluaisin muistuttaa siitä, että kaikkialla se ei ole ollut yhtä helppoa mutta suunta on hyvin samanlainen. Nimittäin tuossa länsinaapurissamme Ruotsissakin ollaan juuri kiristämässä kansalaisuuden ehtoja. Pohjoismaista Suomi ja Ruotsi ovat olleet tällä hetkellä kaikista löperöimpiä kansalaisuuksien myöntäjiä ulkomaalaisille, mutta nyt molemmissa maissa suunta on toinen, se on muuttumassa. Suomi on kiristänyt jo kertaalleen kansalaisuuslakiaan tämän hallituksen toimesta. Nyt ollaan kiristämässä toista kertaa, ja vielä kolmas on tulossa, ehkä jo tämän tai ensi vuoden puolella.

Ruotsissa tämä prosessi on vasta aluillaan, ja nyt kun Ruotsissa ollaan itse asiassa tekemässä hyvin samanlaisia kiristyksiä kuin Suomessa, siellä ollaan kiristämässä asumisaikavaatimusta nykyisestä neljästä viidestä vuodesta sinne kahdeksan vuoden tienoille tietyin kevennyksin, jos tietyt ehdot täyttyvät. Sen lisäksi Ruotsikin on esittämässä aitoa toimeentuloedellytystä näille ihmisille, jotka Ruotsin kansalaisuutta hamuavat. Siellä toisaalta ollaan kiristämässä myös kielitaitoa ja yhteiskuntatietämystä koskevia ehtoja ja edellytyksiä.

Lisäksi — mikä oli mielenkiintoinen yksityiskohta — Ruotsissa ehdotetaan nyt muutosta siihen, että kansalaisuus voitaisiin peruuttaa tapauksissa, joissa se on myönnetty virheellisin tai valheellisin perustein, esimerkiksi jos hakija, kansalaisuutta hakeva taho, valehtelee osana hakemusprosessia. Ruotsissa esitetään nyt muutettavaksi tätä, mutta hyvin absurdi piirre tässä on se, että se vaatii Ruotsissa perustuslain muutoksen. Ruotsissa vaatii perustuslain muuttamisen se, että virheellisin tiedoin kansalaisuuden saaneen ihmisen kansalaisuus voidaan peruuttaa. Jokainen, joka ymmärtää, miten vaikea lainsäädäntöprosessi voi olla jo yksinkertaisen enemmistön saamiseksi, ymmärtää, miten vaikeaa se on erityisesti silloin, kun pitää saada perustuslaillista säätämisjärjestystä vaativat lait läpi. Se voi vaatia joko kiireellisenä hyvin, hyvin mittavan enemmistön maan parlamenttiin valtiopäiville tai vaihtoehtoisesti sen, että kaksi peräkkäistä valtiopäivää tämän muutoksen hyväksyy. Ruotsissa on aito riski siitä, että esimerkiksi seuraavien vaalien jälkeen uusi parlamentti ei hyväksyisikään tällaisia muutoksia kansalaisuuslakiin. Siellä niiden asioiden muuttamiseen, niiden kansalaisuuden löperien ehtojen muuttamiseen tiukemmiksi, joita Suomessa on jo osana meidän kansalaisuuslakia ja joita koko ajan vahvistetaan tällä hetkellä, on näinkin voimakkaita esteitä.

Luojan kiitos, Suomessa ei kansalaisuuslain ehtoja ole kirjattu osaksi perustuslakia eikä perustuslain uudistusta, koska muuten olisi riskinä, että meilläkin olisi sementoitu löperöt ehdot osaksi perustuslakia sen sijaan, että ne ovat erillisenä lakina, jolloin niitä voi yksinkertainen enemmistö eduskunnassa tahtoessaan muuttaa nopeammalla aikataululla ja poliittisen ilmapiirin muuttuessa sitä vaativaksi.

Tämän lisäksi haluaisin vielä kerrata, että Suomen kansalaisuutta hakiessaan ulkomaalaisen on täytettävä jatkossa nämä edellytykset: asumisaikavaatimus eli se, että ulkomaalainen on laillisesti asunut ja oleskellut Suomessa ennen hakemuksen sisään laittamista; kielitaitovaatimus eli se, että hän puhuu Suomessa suomen kieltä ja osaa sitä; toimeentulovaatimus eli se, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu ja että hän ei nojaisi täällä sosiaaliturvaan; nuhteettomuusedellytys eli se, että hän ei ole syyllistynyt täällä rikoksiin, erityisesti niihin kaikista vakavimpiin, jopa kansallista turvallisuutta vaarantaviin rikoksiin; vaatimus, että ne hakemuksen tiedot perustuvat oikeisiin, aitoihin tietoihin, eivät vääristeltyihin, väärenneltyihin tietoihin; vaatimus siitä, että vaikka kansalaisuus olisi myönnetty, se voidaan peruuttaa, jos on loukattu Suomen valtion elintärkeitä etuja terrorismi-, valtionpetos-, maanpetosrikoksin.

Lisäksi olemme säätämässä kansalaisuuskoetta vielä myöhemmin osaksi tätä Suomen kansalaistamisprosessia, ja siinä on tarkoituksena mitata ihmisen aitoa kotoutumista, yhteiskunnallista ymmärrystä, osin myös kielitaitoa. Jää nähtäväksi, mikä kaikki tulee osaksi tätä Suomen kansalaisuuskoetta, mutta esimerkiksi Tanskassa kansalaisuuskokeen tai kansalaistamisseremonian yksi vaihe on esimerkiksi kätellä naispuolista henkilöä. Pitäisin itse erittäin hyvänä lisänä osaksi suomalaista kansalaistamisprosessia, että viimeistään siinä viimeisessä vaiheessa, joko osana kansalaisuuskoetta tai erillistä kansalaistamisseremoniaa, henkilö, joka tulee osaksi Suomen kansaa, saa Suomen kansalaisuuden, velvoitettaisiin kättelemään sekä miespuolista että naispuolista Suomen kansalaista, koska me emme välttämättä halua osaksi Suomen kansaa ja Suomen kansalaiseksi henkilöä, joka ei ole kotoutunut tähän maahan senkään vertaa, että voisi kätellä kumpaakin sukupuolta. Se on hyvin olennainen osa suomalaista tasa-arvokäsitystä, yhdenvertaisuuskäsitystä, että me kunnioitamme kumpaakin sukupuolta ja että me pyrimme ja pystymme toimimaan osana yhteiskuntaa yhdessä. Jos tämä edellytys ei täyty, ei tällaisen ihmisen minun puolestani eikä ehkäpä perussuomalaistenkaan puolesta tulisi Suomen kansalaisuutta saada.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen.

18.23 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä edustaja Vigeliuksen mainitsema kättely kuulosti ihan kannatettavaltakin ajatukselta. Saattaa olla, että tanskalaiset sosiaalidemokraatit ovat tämän ajatuksen takana olleet, [Juho Eerola: Fiksut demarit!] ja siinäkin mielessä varmaan voi olla ihan samalla linjalla.

Näissä aikaisemmissa puheenvuoroissa myös hieman nostettiin taas tuttuun tapaan... Sieltä hallituspuolueitten suunnasta jotenkin tykätään aina muistella menneitä ja viitattiin Marinin hallitukseen ja sen aikaiseen maahanmuuttoon, [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] mutta kannattaisi verrata ehkä siihen edelliseen, jossa perussuomalaiset olivat hallitusvastuussa ja jolloin taisi ihan ennätysmäärä turvapaikanhakijoita tulla meidän rajojemme läpi. Voi tietysti aina kysyä, miksi ette sitten silloin reagoineet tähän tilanteeseen. Mutta en nyt näe kovin hedelmällisenä tällaista vertailua, kenen vahtivuorolla on mitäkin maailman myllerryksiä tapahtunut, koska selvähän on se, että silloin, kun maailmalla

myllertää ja tapahtuu, me olemme aika voimattomia sen asian edessä, jos ihmiset lähtevät maailmalla liikkeelle ja kriisejä ja konflikteja syttyy. [Juho Eerolan välihuuto] — Vai onko edustaja Eerola eri mieltä siitä?

Kuten aikaisemmassa puheenvuorossa totesin, niin meidän muutosesitys tähän käsittelyssä olevan kansalaisuuslakiin oli hyvin pieni mutta ehkä sitäkin kannatettavampi, erityisesti kun ajatellaan tätä tämänhetkistä tilannetta, juuri nyt ajankohtaista, ilmi tullutta maahanmuuttajiin kohdistuvaa riistoa, [Juho Eerola pyytää vastauspuheenvuoroa] mitä on rakennuksilla, telakoilla ja ravintoloissa ja vähän eri puolilla. Tiedetään, että ilmiö ei ole kuitenkaan sinänsä uusi, mutta nyt on asia esille tuotu, ja siksikin vetoan erityisesti perussuomalaisiin, että kannattaisi nyt tarttua tähän, minkä Suomen Yrittäjätkin Mikael Pentikäisen suulla ihan todistivat: että tämä kolme kuukautta on hieman liian lyhyt ja altistaa ehkä tällaiselle työperäisen riiston lisääntymiselle. Kun mekään emme sitä kuutta kuukautta ihan automaationa ole tarjoamassa, vaan tiettyjen ehtojen täytyttyä, niin se voisi olla hieman pitempi. Kyllä tässä työllisyystilanteessa kuusi kuukautta ei ole mikään valtavan pitkä aika kuitenkaan, niin että en katso, että tämä meidän esitys olisi ihan kohtuuton. Samalla kun voisitte hyväksyä tämän jouston, joka estää maahanmuuttajien riistoa työmailla ja harmaata talouttakin, niin voisitte myöskin sitten ajaa läpi tämän ay-liikkeen kanneoikeuden, niin että saisimme sitten kunnolla torpattua tätä valitettavaa ilmiötä, jota tekin kyllä selkeästi vastustatte, mutta nyt vähän puheet ja teot eivät kohtaa näissä esityksissä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten vastauspuheenvuoro, edustaja Eerola.

18.26 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Eihän tätä kanneoikeutta toki viime kaudellakaan säädetty.

Sen verran sanon kuitenkin, että kun maailmalla myllertää — kuten te, edustaja Nikkanen, sanoitte — niin me emme sille myllerrykselle täällä Suomessa voi mitään, mutta sille, miten ne myllerryksen laineet sitten tuntuvat täällä meillä, me voimme jotain. Tässä on iso ero, mikä oli silloin Juha Sipilän hallitukseen 2015: Ensinnäkin senkin hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma sinänsä oli hyvä, ei niin hyvä kuin nyt, mutta verraten hyvä, mutta mitään niistä laeista, mitä silloin oli suunniteltu tehtäväksi, ei syksyllä 2015 oltu vielä saatu voimaan, kun se myllerrys alkoi. Silti ei ollut edes päättäväisyyttä silloin pistää poikki sitä liikennettä, mikä sieltä Tornion rajan yli tuli. Toisin on tehnyt tämä hallitus. Kun Venäjällä alkoi tämä hybridivaikuttaminen, meillä oli silloin niin sanotusti — ja ihan konkreettisestikin, eikä mitään niin sanotusti, vaan ihan konkreettisesti — raja meni kiinni, ja se tuleminen loppui siihen. [Saku Nikkanen: Meidän tuella!] Siihen se loppui. — Ja siihen loppui tämä puheenvuoro.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. Sitten puhujalistaan. — Edustaja Lehtinen.

18.27 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Arvostamani edustaja Nikkasen puheenvuoro kirvoitti minut tähän uuteen puheenvuoroon, ja piti oikein tulla tänne pönttöön asti hämmästelemään asiaa.

Nimittäin kun korostitte sitä, miten vaikeaa on naisten työllistyä tässä maassa, siis maahanmuuttajanaisten työllistyä, niin mikä voisi olla sen parempi kannustin pois sieltä hellan

välistä, lastenhoidosta, kuin se, että kansalaisuuden saamiseksi pitää lähteä sinne töihin. Sitä se mieskään ei voi estää, eikä se voi hallita sitä naista. Mikä on parempaa tasa-arvopolitiikkaa, mikä on parempaa kotouttamista kuin se, että naiset pääsevät töihin? Ei mikään.

No, sitten toinen asia. Kun esititte tätä kuuden kuukauden aikaa, jota sitten pidennettäisiin kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen, niin väistämättä tulee mieleen, että mikä se teidän aito tarkoitusperä on. Nimittäin jo nykyisellään täällä lukee näin: ”Valiokunta toteaa, että ehdotetun lain mukaan hakijalle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus, vaikka toimeentuloedellytys ei täyty, jos hänen terveydentilansa tai vammansa pitkäaikaisesti estää sen täyttämisen tai hän ei muusta erittäin painavasta syystä pysty täyttämään sitä.” Eli siellä on nyt jo ikään kuin kaatopykälä näitä tilanteita kohtaan. Siksi herää väistämättä mieleen se, että mikä teidän aito tarkoitusperänne on: Miksi te olette olleet ykköskansalaisuuslakia vastaan, miksi te olette tätä vastaan, miksi te tulette olemaan varmaan kolmattakin vastaan. Minä en voi olla kuin ajattelematta sitä, että tämä johtuu väestönva... — perhana, meinasi tulla kielletty sana — sanotaan väestön tilastollisesta muutoksesta, jos se jatkuu nykyisellään. Ja jos tehty tutkimus pitää paikkansa siitä, että maahanmuuttajista 50 prosenttia äänestää SDP:tä, niin vuonna 2050 SDP on aina suurin puolue. Minä toivon syvästi, että tämä ei ole syy sille, että te haluatte kaikin keinoin lisää Suomen kansalaisia riippumatta siitä, mikä vaikutus sillä on yhteiskuntaan.

Joo, tässä oikeastaan se minulle tärkein. Me jatkamme edustaja Nikkasen kanssa keskustelua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Edustaja Strandman.

18.30 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kotoutuminen on keskeinen osa hallittua maahanmuuttoa. Kansalaisuuden on perustuttava siihen, että hakija osoittaa aidosti kotoutuneensa suomalaiseen yhteiskuntaan, tapoihin, kieleen, lakeihin, kulttuuriin, suomalaiseen elämänmuotoon, johon kuuluvat historiamme, perinteemme, juhlamme ja ruokamme.

Uusi toimeentuloedellytys korostaa omaa vastuuta ja työnhalua. Kansalaisuutta ei tule rakentaa sosiaaliturvan varaan, vaan sen on perustuttava omaan työhön ja osallistumiseen. Nuhteettomuusedellytyksen tiukennukset vahvistavat viestiä, että yhteiskunnan sääntöjen noudattaminen on kansalaisuuden edellytys. Myös turvallisuuteen liittyvät riskit on syytä ottaa aiempaa vakavammin huomioon. Suomen ja ruotsin kielen osaaminen on avain työllistymiseen ja yhteiskuntaan kiinnittymiseen. Kotoutumispalveluiden kielikoulutusta on vahvistettava, ja maahanmuuttajilta on voitava edellyttää aktiivisuutta, omaa vastuuta ja suomalaisten arvojen tuntemusta sekä niiden kunnioittamista ihan arjessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas.

18.32 **Mauri Peltokangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Jatkan hiukan tuota edellistä puheenvuoroani. Ihan sen takia avaan tässä muutamia ajatuksiani näiden hallituksen erinomaisten esityksien kohdalla, että aikoinaan 2019, kun tähän taloon tulin, lupasin pohjalaisille, että kerron täältä niitä asioita, mitä täällä tehdään, ja nyt on tullut se päivä, että hieman avaan omia mielipiteitäni lakien kohdalla.

Puhutaan nuhteettomuusedellytyksestä. Siihen tehtävillä muutoksilla korostetaan yhteiskunnan sääntöjen noudattamisen merkitystä. Tulee tässä kohtaa mieleen, että eikö tässä sadan vuoden aikana ole kenelläkään tullut tämmöistä mieleen tässä salissa, mutta nyt tällä hallituksella tuli: olisiko yhteiskunnan sääntöjä noudatettava, jos haetaan Suomen kansalaisuutta. Uskon, että ei hirveän paljon ole suomalaisia, jotka ovat tästä ajatuksesta eri mieltä tuolla arjessa, kun ajatellaan ylipäätään näitä kuvioita. Jos kansalaisuutta haetaan, niin tämä on ihan ok kohta.

No, sitten erittäin hieno juttu on se, että tähän kansalaisuuslakiin ehdotetaan lisättäväksi tämä uusi 6 a § kansalaisuuden myöntämättä jättämisestä kansallisen turvallisuuden perusteella, jos on perusteltua syytä siis epäillä, että kansalaisuuden myöntäminen vaarantaa kansallista turvallisuutta. Tässäkin tulee mieleen, että aika itsestäänselvä kuvio on jäänyt esimerkiksi edelliseltä hallitukselta säätämättä, mutta kenties Marinin hallituksen sisäisen turvallisuuden politiikka oli sitä, että kansalaisuus pitää myöntää myöskin silloin, jos on perusteltua syytä epäillä, että kansalaisuuden myöntäminen vaarantaa kansallista turvallisuutta, ja tästähän meillä on esimerkkejä vaikka ja kuinka tässä maassa.

No, mennään eteenpäin. Kansalaisuuden saaminen hakemuksesta edellyttää jatkossa myös sitä, että hakijan toimeentulo on turvattu. No, Suomen kansalaisen toimeentulo on turvattu siltä osin. Meillä on sosiaalietuudet niille vähempiosaisille, jotka eivät muuten pärjää, mutta pitääkö tämän kuulua myöskin kansalaisuutta hakevalle henkilölle? Eli jos kaveri tulee tänne, anonyymi, on täällä, pyörii määrätyt vuodet, pitääkö hänen saada se kansalaisuus, kun todetaan, että hänellä ei ole minkäännäköistä toimeentuloa? Ei mielestäni.

Siis uusi toimeentuloedellytys ei pääsääntöisesti täyty, jos hakijan toimeentulo perustuu pelkästään viimesijaiseen yhteiskunnan myöntämään tukeen. Tämä on nyt tämä uusi kuvio tässä ja aivan loistava sellainen. Perustelen omaa mielipidettäni sillä, että eivät yhteiskunnan sosiaaliset tulonsiirrot voi olla laskennan peruste toimeentulolle. Jos me ajatellaan sitä, että kuitenkin Suomessa kaikille kuuluu jonkinlainen sosiaaliturva, eikö niin, niin jos se riittää — siis jos se riittää toimeentuloedellytykseen kansalaisuutta [Juho Eerola: Haettaessa!] — haettaessa, aivan näin — niin onhan tilanne aika erikoinen ja huolestuttava. Siis jos jokainen ihminen, joka tulee tänne, saa jonkunlaisen sosiaaliturvan ja jos tämä sosiaaliturva riittää toimeentuloedellytykseksi, niin sehän tarkoittaa sitä, että joka ikinen tänne hiihtävä henkilö on oikeutettu Suomen kansalaisuuteen. On todella hienoa, että hallitus on tarttunut tähän, ja siksipä tässä kohtaa otankin esille sen, että oma mielipiteeni ja puolueeni, perussuomalaisten, mielipide on se, että sosiaaliturvan pitäisi olla kansalaisuusperusteinen, ei muille kuin Suomen kansalaisille, piste. [Anne Rintamäki: Juuri näin!]

Katsotaan vielä tästä sitten muutama kohta, arvoisa puhemies. Hallintovaliokunta piti tärkeänä ja tarpeellisena sitä muutosta, jonka mukaan kansalaisuuden voi jatkossa menettää sellaisen maanpetos-, valtionpetos- tai terrorismirikokseen syyllistymisen perusteella, josta voi lain mukaan seurata kuuden vuoden vankeusrangaistus, ja teosta tuomitun rangaistuksen raja lasketaan viidestä vuodesta kahteen vuoteen vankeutta. Tämähän on aivan loistavaa. Erikoista on, että aikaisemmin ei näin ole ollut — aikaisemmin ei näin ole ollut. On aivan upeaa, että nyt pidetään tarpeellisena, että voidaan menettää kansalaisuus, maanpetos-, valtionpetos- tai terrorismirikoksen syyllistymällä. Aivan selkeä juttu.

Eli tämä hallitus tekee siis itsestään selviä lakeja, joiden olisi pitänyt olla Suomen laissa minun mielestäni jo niin kauan kuin lakikirjat ovat olleet olemassa. Nyt ne sinne tulevat tämän uuden hallituksen toimenpiteistä. Ja tämä tarkoittaa, rakkaat ystävät ja kansalaiset

sekä kollegat, sitä, että tällä tehdään turvallisempaa Suomea. [Jaana Strandman: juuri näin!]

Meidän puolue on turvallisuuspuolue, joka katsoo näitä asioita hyvin pragmaattisesti, tehokkaasti ja niin, että ne arjessa toimivat parhaalla mahdollisella tavalla siten, että virkamiehet, virkaa tekevät, voivat tehdä työnsä siellä siten, että ne johtavat tuloksiin. Rikolliset kiinni, turhaan pyörivät ulos — perusperiaatteet, mitä kansallisvaltion tulisi noudattaa. Meidän täytyy olla itsekkäitäkin joskus oman turvallisuutemme takia. Olisi ollut jo aikaisemmin oikeutettua, että Suomen elintärkeitä etuja loukkaava teko voi johtaa kansalaisuuden menettämiseen. Tämä on erittäin hyvä toteamus, ja näin nyt tulee olemaan.

Nopeasti tartun vielä yhteen kokonaisuuteen. Itse katsoin, että valiokunnan mietinnöstä löytyy tällainen kohta kansalaisuuslakiin ehdotetussa 6 a §:ssä: ”tai jos kansalaisuuden myöntäminen muusta painavasta syystä hakijan kokonaisvaltaisen tarkastelun perusteella on vastoin yhteiskunnan tai valtion etua”. Tällöin voitaisiin olla myöntämättä kansalaisuutta. Eikö se ole aika selvää, että jos kansalaisuuden myöntäminen mistä tahansa painavasta syystä hakijan kokonaisvaltaisen tarkastelun perusteella on vastoin yhteiskunnan tai valtion etua, siitä pitää säätää? Näistä kaikista edellä mainitsemistani asioista kaikki täällä, edustaja Vigelius, edustaja Eerola, kaikki edustajat, ovat puhuneet. Ne kaikki ovat juurikin näitä asioita, joidenka perusteella ei kansalaisuutta mielestäni tulisi myöntää. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

18.39 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattien edustaja, suuresti arvostamani edustaja Nikkanen, esitti pienen kritiikinpoikasen siitä, että täällä muistellaan aiempien hallitusten maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaa. Marinin hallituksen suhteen: Siellähän ei juuri minkäänlaisia maahanmuuton kiristyksiä tehty, erilaisia löysennyksiä senkin edestä esimerkiksi liittyen opiskelijoiden maahanmuuttoon, heidän perheenyhdistämisiinsä, heidän toimeentulovaatimuksiinsa. Sen johdosta meillä tällä hetkellä onkin ennätysmäärät ulkomaalaisia, vieraskielisiä opiskelijoita käytännössä suomalaisissa leipäjonoissa, koska heidän toimeentulonsa ei ole turvattu, heidän perheenjäsentensä toimeentuloa ei ole turvattu, sitä ei valvota riittävästi. Se aiheuttaa sekä ongelmia suomalaiselle yhteiskunnalle että tietysti inhimillistä kärsimystä itse näille henkilöille, jotka kärvistelevät Suomessa tällä hetkellä, kun heiltä ei ole tajuttu vaatia tarpeeksi ja koska heille on luvattu liikoja joko Suomen toimesta tai rekrytoijien toimesta.

No, edustaja Nikkanen esitti kritiikkiä sitä kohtaan, että Sipilän hallitus vuonna 2015 turvapaikkakriisin keskellä, kyllä, päästi rajojen yli noin kolmisenkymmentätuhatta turvapaikanhakijaa. Näin tosiaan on käynyt, ja se on omanlaisensa jälkensä suomalaiseenkin yhteiskuntaan jättänyt, hyvin vakavan sellaisen, mutta sen hallituksen puolustukseksi sanottakoon, että tämä oli kuitenkin itse asiassa vähimpiä määriä, mitä Euroopassa nähtiin, vauraissa pohjoisissa, läntisissä Euroopan maissa. Useimmat EU-maathan ottivat vastaan vielä paljon suurempia määriä sekä absoluuttisesti että suhteellisesti turvapaikkahakemuksia kuin mitä Sipilän hallitus Suomessa. Esimerkiksi Ruotsissa, jossa oli tuolloin Löfvenin hallitus, sosiaalidemokraattinen hallitus, vastaanotettiin 160 000 turvapaikanhakijaa ruotsalaisten sosiaalidemokraattien toimesta — sekä absoluuttisesti että suhteellisesti koko Euroopan, EU-maiden, suurimpia määriä, sekä suhteessa moniin suurempiin valtioihin, Saksaan, Ranskaan, nähden valtavia määriä turvapaikanhakijoita mutta erityisesti suhteutettuna sen vastaanottavan ruotsalaisen yhteiskunnan kokoon. Valtava, valtava määrä turvapai-

kanhakijoita. Tuolloinhan pääministeri Löfven esitti Ruotsissa tällaisenkin lausunnon, että ”minun Eurooppani ei rakenna muureja”. Ei siinä kauaa mennyt, kun Ruotsikin otti rajatarkastuksia käyttöön, kuten suurin osa Euroopan unionin maista, koska ymmärrettiin, että ihan rajattomassa maailmassa emme voi elää, kun maailma ja sen ongelmat muuttuvat, kun ihmisvirrat lähtevät liikkeelle Afrikasta, Lähi-idästä, kehittyvistä maista.

Keskeisenä erona mainittakoon myös se, että silloinen hallitus, jolle iskeytyi tuo koko Eurooppaa koskenut ongelma käsiin, siis Sipilän hallitukselle Suomessa, sentään lähti tekemään joitain kiristyksiä turvapaikkapolitiikkaan. Silloinhan muutettiin turvapaikkapolitiikkaa esimerkiksi siltä osin, että jos haluaa uusintahakemuksia tehdä, niin se edellyttää uusia tietoja ja uusia perusteita siitä, miksi tätä uutta hakemusta tulisi käsitellä. Siellä ihan oikeasti tehtiin kiristyksiä, koska nähtiin, että emme halua enää joutua sen ongelman eteen, jos toinen aalto iskee tai jos samat hakijat jäävät tekemään turvapaikkahakemuksia senkin jälkeen. Se hallitus ei ollut täydellinen, mutta se teki paljon enemmän kuin moni muu vasemmistolaisempi hallitus esimerkiksi Ruotsissa tai muualla Euroopassa.

Osin liittyen myös tähän turvapaikkakeskusteluun mainittakoon myös se, että osana tätä kansalaisuuskeskustelua tämä hallitus on tehnyt myös yhden tärkeän muutoksen kansalaistamisprosesseihin ja niissä vaadittuihin ehtoihin. Aiemmin Suomi tarjosi kevennettyä kansalaistamisprosessia käytännössä niille pakolaistaustaisille ihmisille, jotka saavat täällä suojelua. Aiemmin meillä oli viiden vuoden asumisaikaehto lähtökohtaisesti kaikkia koskien, paitsi neljä vuotta koskien ihmisiä, jotka saavat kansainvälistä suojelua Suomessa — siis helpompi Suomen kansalaisuus saatavissa heille, jotka ovat pakolaistaustaisia. Joku voi pitää sitä hyvänä ja kauniina, hyvän tahdon eleenä, mutta itse näen sen erityisen ongelmalliseksi siksi, että pakolaiseltahan ei lähtökohtaisestikaan edellytetä Suomessa sen suojelustatuksen saatuaan juuri mitään. Kun ihminen saa täällä suojelua, hänellä ei ole samanlaista työvelvoitetta kuin työperäisellä maahanmuuttajalla. Hänellä ei ole toimeentulovelvoitetta. Häntä ei potkita maasta, koska täällä oleskelu perustuu nimenomaan suojeluun, humanitääriseen tarpeeseen. Eli ei välttämättä ole mitään syytä, millä ihminen voitaisiin poistaa maasta — ei sitä, että hän ei työllisty, ei sitä, että hän ei tule toimeen, ei edes sitä, että hän syyllistyy täällä rikoksiin, ja sitten hän saa vielä sen jälkeen helpommin Suomen kansalaisuuden.

Tämä oli ehkä seurausta siitä, että ajateltiin, että halutaan tehdä maailman hädänalaisille Suomesta houkuttelevampi, helpompi, vastaanottavaisempi yhteiskunta, mutta kyllähän sen jäljet ovat erityisen rumia, koska Suomi on ihan aidosti myöntänyt tässä viimeisten vuosikymmenien aikana kansalaisuuksia ihmisille, jotka eivät ole koskaan tehneet töitä, jotka eivät ole koskaan tulleet toimeen omillaan, jotka eivät ole koskaan integroituneet suomalaiseen yhteiskuntaan aidosti. Se on ehkä joillekin rumaa kuultavaa, että pakolaistaustaisista ihmisistä puhutaan näin, mutta tämä on aivan todellinen ongelma, johon on herätty ympäri Eurooppaa, ympäri Pohjoismaita, Suomessakin pikkuhiljaa, ja siksi juuri näitä kansalaisuuden ehtoja kiristetään. Suomeen voi tulla. Suomeen voi myös jäädä pysyvämpiluonteisesti ilman, että hänelle myönnetään Suomen kansalaisuutta, minkä pitäisi olla nimenomaisesti se viimeinen vaihe, viimeinen tunnustus, siitä, että ihminen on aidosti kotoutunut osaksi tätä yhteiskuntaa.

Jotkut tekevät sen virheen, että kuvittelevat, että ainoa tapa jäädä Suomeen on se, että saa Suomen kansalaisuuden, vaikka meillä on lukuisia eri oleskelulupaehtoja ja pysyviä oleskelulupia, joilla Suomeen voi jäädä. Mutta kun kansalaisuus on kerran myönnetty, sitä on lähes mahdoton poistaa, joten ei anneta sitä löperöin ehdoin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

18.46 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen kansalaisuuden tulee olla arvokas ja arvostettu palkinto sellaiselle henkilölle, jonka kotoutuminen lähtee hänestä itsestään — sellaiselle henkilölle, joka arvostaa isänmaatamme, oppii ja ymmärtää maamme lainsäädännön sitä kunnioittaen, on aidosti halukas kotoutumaan kielellisesti, kulttuurillisesti sekä arvostaa suomalaista koulua ja työtä ja on valmis osallistumaan suomalaisen yhteiskunnan rakentamiseen omalla työpanoksellaan.

Tämä käsittelyssä oleva kansalaisuuslain muuttaminen on todella tarpeen. Liian kauan Suomessa on ollut erilaisia kannustinloukkuja tänne pyrkiville, eikä ihme, että puskaradio kolmansiin maihin onkin levittänyt sanaa ”Suomi hyvä maa, Suomi maksaa”.

Tähän saakka tänne tulevilla maahanmuuttajilla ei ole ollut riittäviä rajoituksia tänne saapuessaan. Osa tulijoista on saapunut maahamme rajojen takaa ilman minkäänlaista matkustusasiakirjaa ja usein ihmiskaupan uhreina. Suomalaisten viranomaisten on kuitenkin reagoitava ja aloitettava vastaanottotoimet. Tästä lähtee pahimmillaan täysin tuntemattomien henkilöiden täysi ylläpito.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen maahanmuuttopolitiikan kiristykset ovat nyt muuttamassa meidän tähän asti ollutta hallitsematonta ja löperöä maahanmuuttoa. Hyvä niin, sillä emme todellakaan halua jatkaa kohti Ruotsin tilannetta, missä rikollisuus ja väkivalta, huumausainerikollisuus, jengiytyminen ja aseistautunut väkivalta ovat arkipäivää. Tästä lähtien onkin erittäin tervetullut uusi kansalaisuuslaki, jolla kiristetään muun muassa nuhteettomuusvaatimuksia ja toimeentulovaatimuksia, eikä Suomen kansalaisuutta saa jatkossa kevyin perustein. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

18.48 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tähän tärkeään ja arvokkaaseen kansalaisuuslain esitykseen ja hallintovaliokunnan mietintöön on jätetty kaksi vastalausetta, joissa on lakimuutosehdotus ja hylkäysehdotus. Nämä on tehty vasemmiston, vihreiden ja SDP:n toimesta. Miksiköhän?

On syytä todeta, että vasemmisto, vihreät ja SDP ovat johdonmukaisesti vastustaneet näitä kansalaisuuden tiukennuksia. Onko niin, että he eivät tee sitä suomalaisen yhteiskunnan turvallisuuden, talouden, kulttuurin ja maan tapojen tai kotoutumisen vuoksi vaan poliittisista syistä? Nämä puolueet näkevät maahanmuuton ennen kaikkea keinona kasvattaa omaa äänestäjäkuntaansa, ei keinona vahvistaa Suomea ja suomalaisuutta. Mielestäni tämä on vastuutonta toimintaa maamme turvallisuuden ja talouden kustannuksella.

Perussuomalaiset näkevät asiat toisin, niin kuin nimikin jo sanoo. Suomen kansalaisuuden on oltava palkinto onnistuneesta kotoutumisesta, ei poliittinen jakotavara. Meidän linjamme on selkeä. Työ, nuhteettomuus, kielitaito ja halu sitoutua Suomeen ovat kansalaisuuden perusta. Meidän on suojeltava kansalaisuuden arvoa ja suomalaisten turvallisuutta. Kansalaisuus kuuluu niille, jotka tekevät osansa tämän maan hyväksi, ei niille, jotka hakevat hyötyjä ilman vastuuta. Tämä maa on Suomi, suomalaisten kotimaa, ja sellaisena sen tulee pysyä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

18.50 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Halusin vielä palata tähän edustaja Lylyn puheenvuoroon lyhyesti. Lähtökohtahan tässä laissa on siis se, että toimeentuloedellytyksen täyttymisen tarkastelun lähtökohtana olisi se, onko hakija turvautunut keskeisesti työttömyysetuuteen tai toimeentulotukeen. Jos hakija olisi joutunut turvautumaan viimeisen kahden vuoden aikana yli kolmen kuukauden ajan tähän etuuteen, niin häneltä toimeentuloedellytys ei täyttyisi.

Tähän esititte sitä muutosta, että se aika olisi kuusi kuukautta. Perustelitte sitä sillä, että esitys on kohtuuttoman tiukka, ja sillä, että täällä pitkään töissä ollut ei ikään kuin saisi kansalaisuutta, mikäli hän ei kolmen kuukauden aikana löytäisi työtä, mutta näinhän se asia ei ole. Mikäli hän ei kolmen kuukauden aikana työtä löydä, niin hänen kansalaisuutensa myöntäminen menee vain sen vastaavan ajan pidemmälle, mutta ei se poista sitä, etteikö hänen pitäisi juuri sen kahden vuoden aikana osoittaa toimeentuloedellytys. Hän voi osoittaa sen pidemmälläkin ajalla, kun hän sen työpaikan saa. Eli se ei ole mikään automaatio, että se ikään kuin estyisi sillä, että kolmen kuukauden aikana ei sitä työtä saa, eikä sitä kautta kohtuuton. Onko kohtuutonta se, että se sitten viivästyy kaksi tai kolme kuukautta?

Samoin täällä esitettiin väitettä siitä, että he olisivat sitten erityisen alttiita riiston kohteeksi, mikäli tämä aika on näin lyhyt, kolme kuukautta. Mutta sekin on nähdäkseni kyllä varsin hankalasti perusteltavissa, kun toimeentuloedellytys pitää osoittaa laillisella tulolla ja tähän riistoon pääosin kytkeytyy aina se, että palkkoja maksetaan pimeästi tai laillisten toimien ulkopuolella. Siitäkin näkökulmasta tämä ei kyllä oikein ole mielestäni hyvä peruste eikä kestä laillista tarkastelua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

18.52 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Siteeraan vielä lyhyesti paria aiempaa puheenvuoroa, joita on esitetty.

Ensinnäkin lähetekeskustelussa edustaja Harakka sosiaalidemokraateista esitti seuraavaa: ”Se, että muualla syntyneiltä vaaditaan sellaista nuhteettomuutta ja sellaisia toimeentuloedellytyksiä, joita Suomeen onnekkaasti syntyneiltä ei vaadita, osoittaa melkoista eettistä valikoivuutta.” Tämä oli sosiaalidemokraattien Harakan kritiikki hallituksen esitykselle kiristää toimeentulo- ja nuhteettomuusedellytyksiä.

Tämän lisäksi vihreät ja vasemmistoliitto esittävät tämän kiristyspaketin hylkäämistä vetoamalla siihen, että kansalaisuuslain muuttamista koskeva esitys jatkaa hallituksen ulkomaalaisvihamielisten uudistusten sarjaa ja että ”ehdotetut säännökset ovat eriarvoistavia ja toteutuessaan merkitsisivät kansalaisuuden muuttumista palkinnoksi harvoille ja valituille”.

Sekä Harakan sosiaalidemokraateista että vihreiden ja vasemmistoliiton esittämistä puheenvuoroista ja vastustuksesta koskien Suomen kansalaisuuden ehtojen kiristämistä, molemmista niistä, huokuu se, että kansalaisuus nähdään hyvin eri tavalla kuin esimerkiksi täällä perussuomalaisissa. Siinä, missä me perussuomalaisissa ajattelemme, että Suomen kansalaisuus myönnetään ihmiselle, joka tulee työllään toimeen Suomessa, on kotoutunut osaksi yhteiskuntaa, kunnioittaa täällä maan lakeja ja tapoja, elää maassa maan tavalla, niin vasemmalla on omaksuttu käsitys, että valikointi, kansalaisuutta haluavien ihmisten valikointi, olisi muukalaisvihamielistä, että Suomella ei olisi varaa valikoida, että Suomella ei olisi oikeutta valikoida, koska se on jollain tavalla syrjivää, ulossulkevaa ja se voi ehkä tuntua hakijoista pahalta.

Mutta jos mietitään, niin eikö se ole nimenomaisesti maahanmuuttopolitiikan perimmäinen tarkoitus, että me valikoimme? Mitä me teemme maahanmuuttopolitiikalla, jos me emme aseta ehtoja ja jos me emme valikoi tulijoita? Muutenhan me voimme lakkauttaa koko Maahanmuuttoviraston ja vain toivottaa kaikki tervetulleiksi. Mutta me haluamme valikoida, me haluamme vaatia. Me emme voi vaatia samalla tavalla suomalaisilta, eikä se olisi moraalisesti oikeutettuakaan, koska jokainen kansakunta pitää huolta omistaan — tulivat he toimeen, oli heillä vakavia sairauksia, vaikka he syyllistyisivät rikoksiin, me huolehdimme kyllä omistamme — mutta meidän ei tarvitse huolehtia kaikista muiden maiden kansalaisista etenkään, jos he ovat rikollisia, etenkään, jos he eivät työllisty Suomessa, etenkään, jos he eivät tule toimeen Suomessa. Meillä on oikeus valikoida. Minä näen, että meillä, suomalaisilla päätöksentekijöillä, on maahanmuuttopolitiikassa oikeuden lisäksi velvollisuus valikoida tänne sopeutuvimmat, kyvykkäimmät, työteliäimmät, toimeentulevimmat yksilöt, koska vain siten Suomi rakentuu nykyistä paremmaksi maaksi. [Jaana Strandman: Juuri näin!]

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi avioliittolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 51/2025 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 11/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 11/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelua. Edustaja Eerola, valiokunnan puheenjohtaja, olkaapa hyvä.

Keskustelu

18.56 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Esittelen tosiaan siis lakivaliokunnan mietinnön 11/2025 hallituksen esitykseen 51/2025. Tässä kyseisessä hallituksen esityksessä on siis kyse tällaisesta aviovarallisuusjärjestelmään ehdotetuista muutoksista. Aviovarallisuusjärjestelmä määrittää muun muassa sitä, miten puolisoitten omaisuus jaetaan sitten, kun se avioliitto kerran valitettavasti ehkä purkautuu avioeron johdosta. Lisäksi järjestelmällä on merkitystä, kun avioliitto purkautuu siinä ehkä vielä valitettavammassa tilanteessa, kun toinen osapuoli kuolee.

Avioliittoon perustuvista varallisuusoikeudellisista oikeuksista säädetään luonnollisestikin avioliittolaissa. Avioliittolain mukaan kummallakin puolisolla on avio-oikeus toisen puolison omaisuuteen, jollei muuta ole erikseen määrätty tai sovittu. Avioliiton purkautuessa toimitetaan ositus, jossa sitten selvitetään puolisoitten aviovarallisuussuhteet. Tämä ositus voidaan toimittaa avioeron vireillepanon jälkeen taikka sitten toisen puolison menehdyttyä, mutta se voidaan toimittaa pitkänkin ajan kuluttua avioliiton päättymisestä, ja se voi jäädä joissain tapauksissa jopa kokonaan toimittamatta.

Avioliittolaissa, arvoisa rouva puhemies, säädetään siitä, milloin tämä oikeus vaatia avio-oikeudenalaisen omaisuuden osittamista alkaa, mutta sitä, milloin se sitten päättyy, ei ole määritelty aiemmin. Tämä voi aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta sekä myöskin ihan käytännön ongelmia ja viivytyksiä muun muassa kuolinpesissä ja niiden selvittämisessä.

Avioliittolakiin sisältyy nykyisin myöskin säännöksiä, joilla rajoitetaan puolison oikeutta määrätä perheen kannalta tärkeästä omaisuudesta, kuten vaikkapa yhteisenä kotina käytetystä asunnosta. Nämä kyseiset säännökset edellyttävät, että omistava puoliso hankkii tällaisen omaisuuden luovuttamiseen toisen puolison suostumuksen. Nämä vallinnanrajoitukset ovat voimassa aina siihen asti, kunnes ositus tai osituksen sijaan tehtävän omaisuuden erottelu on toimitettu, ja siis saattaneet olla voimassa 10—20 vuottakin. Nämä vallinnanrajoitukset voivat aiheuttaa käytännössä isoja ongelmallisia tilanteita, jos aikaa avioliiton purkautumisesta on kulunut jopa vuosikymmeniä ja ositus tai tämä omaisuuden erottelu on syystä tai toisesta jäänyt sitten tekemättä.

Avioliittolaissa säädetään myöskin irtaimen omaisuuden omistamista koskevasta yhteisomistusolettamasta siltä varalta, ettei irtaimen omaisuuden omistussuhteesta ole ihan täyttä selvyyttä, niin kuin usein tiedätte, että ei aina ole. Tämä olettama on tarkoitettu sovellettavaksi avioliiton purkautumisen jälkeisessä osituksessa ja omaisuuden erottelussa, mutta se voi ulottaa vaikutuksensa vielä pitkään avioliiton päättymisen jälkeenkin.

Tässä hallituksen esityksessä, arvoisa rouva puhemies, ehdotetaan tämän nykytilan selkeyttämistä säätämällä tämän avio-oikeuden vanhentumisesta sekä avioliittolain vallinnanrajoitusten ja yhteisomistusolettaman raukeamisesta. Avio-oikeuden ehdotetaan vanhentuvan kymmenen vuoden kuluttua lainvoiman saaneen avioliiton purkamista koskevan päätöksen antopäivästä. Eli kymmenen vuotta olisi nyt sitten tämä takaraja tästä eteenpäin. Kun tämä avio-oikeus vanhentuu, kumpikaan puoliso ei ole velvollinen luovuttamaan omaisuuttaan avio-oikeuden nojalla enää sille toiselle puolisolle, eksälle. Avio-oikeuden vanhentumisen voi esityksen mukaan katkaista hakemalla tuomioistuimesta pesänjakajaa omaisuuden osituksen toimittamiseksi. Puolisot voivat myös tietyin muoto- ja rekisteröintivaatimuksin sopia myös kymmenen vuotta pidemmästä vanhentumisajasta. Avioliittolain vallinnanrajoitusten ehdotetaan vuorostaan olevan voimassa siihen saakka, kunnes avioliiton purkautumisesta on kulunut myös se kymmenen vuotta. Niin ikään ehdotetaan, ettei yhteisomistusolettamaa enää sovelleta, jos avioliiton purkautumisesta avioeron tai avioliiton kumoamisen johdosta on kulunut se yli kymmenen vuotta.

Lakivaliokunta on antanut yksimielisen mietinnön tästä asiasta, jossa se pitää hallituksen esityksen tavoitteita ja ehdotettuja muutoksia oikeinkin kannatettavina. Lakivaliokunta toteaa tässä mietinnössään, että aviovarallisuusjärjestelmässä on kyse yleislainsäädännöstä, joka koskee erittäin suurta osaa kansalaisia — äsken puhuttiin kansalaisuuden saamisista, ja tämä koskettaa erinomaisen suurta osaa. Siksikin on tärkeää, että oikeustila on mahdollisimman selkeä ja sääntely yksinkertaista. Lisäksi lakivaliokunta korostaa mietinnössään lainsäädäntömuutoksista tiedottamisen merkitystä.

Lakivaliokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä 3. lakiehdotukseen ehdotetuin vähäisin muutoksin. Valiokunta ehdottaa, että 3. lakiehdotuksen 4 a §:n 1 momentin 1 kohtaa muutettaisiin sillä viisiin, että puolisoista tallennetaan syntymäaikojen sijasta henkilötunnukset vastaavalla tavalla kuin avioehtoasioiden rekisteriin. Näin. — Kiitokset, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

19.03 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitän lakivaliokunnan puheenjohtaja Eerolaa tästä esittelystä.

Hallitus esittää kymmenen vuoden määräaikaa, jonka jälkeen entisen aviopuolison omaisuutta kohtaan ei voisi enää esittää vaatimuksia. Tavoitteena on kannustaa puolisoita tekemään ositus ajoissa ja selkeyttää oikeustila. Ositus tarkoittaa puolisoiden avio-oikeuden alaisen omaisuuden jakamista avioliiton päättyessä. Käytännössä moni jättää tämän tekemättä, ja nykyinen lainsäädäntö ei aseta aikarajaa vaatimusten esittämiselle. Tämä on johtanut tilanteisiin, joissa vuosikymmeniä vanhoja asioita joudutaan selvittämään perunkirjoitusten yhteydessä. Ehdotetun määräajan myötä helpottuvat sekä kuolinpesien että pesänselvittäjien tehtävät. Jatkossa ei tarvitse etsiä kadonneita osituskirjoja tai selvittää, mitä omaisuutta entinen puoliso omisti vuosikymmeniä sitten. Uudistus tuo oikeusvarmuutta ja ennakoitavuutta kansalaisille sekä vähentää tarpeetonta hallinnollista työtä.

Arvoisa rouva puhemies! Esitys ei sisällä osituspakkoa. Kukaan ei ole velvoitettu tekemään ositusta, mutta laki asettaa aikarajan sille, kuinka kauan vaatimuksia voidaan esittää. On myös tärkeää, että lakimuutos ei koske avioliittoja, jotka päättyvät kuolemaan. Lesken oikeuksiin ei puututa, eikä niitä heikennetä. Lisäksi valiokunta on ehdottanut pientä muuta merkittävää tarkennusta, kuten että puolisoiden tiedot kirjataan rekisteriin henkilötunnuksella syntymäajan sijasta, mikä parantaa tietoturvaa ja yhdenmukaistaa käytäntöjä.

Lakimuutoksen tarkoitus on vahvistaa oikeusvarmuutta, turvata kansalaisten asemaa ja helpottaa viranomaisten työtä. Tämä on järkevää ja vastuullista lainsäädäntöä, joka vähentää riitoja ja tekee arjesta sujuvampaa.

Kiitän myös oikeusministeri Leena Merta asian hyvästä valmistelusta. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 51/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 55/2025 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 6/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Puhujalistaan. Edustaja Lohikoski, olkaapa hyvä.

Keskustelu

19.05 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää yksityisen varhaiskasvatuksen lupamenettelystä luopumista ja siirtymistä rekisteröintimenettelyyn. Me esitämme esityksen hylkäämistä. Laki yksityisen varhaiskasvatuksen lupamenettelystä tuli voimaan vasta reilu vuosi sitten. Aluehallintovirastolla, Valviralla ja kunnilla on meneillään valtava työ sähköisten järjestelmien ja asiointipalveluiden kehittämisessä. Nyt hallitus ha-

luaa muuttaa sääntelyä kesken siirtymäajan. Kunnissa ja alueilla on tehty suuri työ, jonka hedelmät ollaan aivan turhaan heittämässä roskakoriin.

Arvoisa puhemies! Kunnat tulevat kärsimään tästä eniten. Niillä on varhaiskasvatuksen järjestämisvelvoite, ja siksi niiden täytyy voida luottaa siihen, että lainsäädäntö tarjoaa vakaat puitteet työn suunnitteluun. Jos järjestelmät joudutaan rakentamaan uudelleen muutaman vuoden välein, se syö resursseja, lisää hallinnollista taakkaa ja tekee varhaiskasvatuksen järjestämisestä vaikeampaa. Kuten vastalauseessa toteamme, voimassa olevan lupamenettelyn aikana on havaittu merkittäviä puutteita palveluntuottajien toiminnan edellytysten täyttymisessä. Lupamenettely on ollut keino varmistaa lasten turvallisuus ja toiminnan laatu. Nyt hallitus kuitenkin esittää, että kaikki palveluntuottajat siirretään rekisteriin riippumatta siitä, ovatko heidän edellytyksensä kunnossa vai eivät. Toisin sanoen nyt palkitaan niitä palveluntuottajia, jotka ovat venkoilleet ja viivytelleet lupamenettelyn kanssa.

Arvoisa puhemies! Lapsen etu on varhaiskasvatuksessa asetettava aina ensimmäiseksi. Luvanvaraisuus varmistaa, että toimijalla on taloudelliset ja ammatilliset valmiudet järjestää laadukasta varhaiskasvatusta myös silloin, kun ajat ovat vaikeammat ja lapsimäärät vaihtelevat. Katsotaanpa Ruotsiin: siellä vastaavanlainen luopuminen luvanvaraisuudesta johti siihen, että varhaiskasvatuksen laatu vaihtelee suuresti. Onko tämä se suunta, johon me Suomessa haluamme mennä? Mielestäni ei. Työntekijöiden näkökulmasta lupamenettely puolestaan on ollut tae siitä, että työnantajalla on kyky huolehtia velvoitteistaan ja tarjota asialliset työolot. Jos tämä varmistus nyt puretaan, vaarantuu henkilöstönkin asema.

Arvoisa puhemies! Meidän pitäisi vahvistaa kuntien mahdollisuuksia suunnitella ja järjestää varhaiskasvatusta pitkäjänteisesti. Sen sijaan hallitus tekee nyt lainsäädäntöä, joka lisää epävarmuutta, heikentää valvontaa ja kuormittaa viranomaisia tilanteessa, jossa resurssit ovat muutenkin tiukoilla. Lakimuutos ei kevennä hallinnollista taakkaa kunnissa, aluehallinnossa eikä palveluntuottajilla. Tämä lakimuutos päinvastoin lisää hallinnollista taakkaa, ja se tekee sen lasten edun kustannuksella.

Ehdotan, että lakiehdotus hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

19.09 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Varhaiskasvatus on lapsen tulevaisuuden perusta ja yksi yhteiskunnan parhaista investoinneista. Lain on tuettava varhaista tukea, laadukasta opetusta ja perheiden valinnanvapautta. Tämä esitys keventää hallintoa ja keskittyy olennaiseen: lasten arkeen ja laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.

Lupamenettelystä luopuminen ja siirtyminen rekisteröintimenettelyyn on tervetullut, järkiperäinen uudistus. Kun toiminnan aloittaminen helpottuu, yksityisten palveluntuottajien toimintaedellytykset paranevat ja varhaiskasvatuspalvelujen saatavuus turvataan koko maassa. Se on voitto sekä lapsiperheille että kunnille. Tärkeää on, että laatu ja turvallisuus varmistetaan edelleen ennakollisella valvonnalla, ei paperinpyörityksellä. Byrokratian purkaminen ei tarkoita valvonnan purkamista vaan sitä, että energia käytetään lapsiin eikä lomakkeisiin. Kannatan esitystä, joka vahvistaa yrittäjyyttä, sujuvoittaa hallintoa ja pitää lapsen edun keskiössä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.10 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on vähän poukkoilevaa lainsäädäntöä, kun on tämmöinen ilmoitusmenettelyyn siirtyminen tässä tulossa. Juuri kun meillä on ollut tämä ennakoitu ja selkeyttävä varhaiskasvatuksen, päiväkotitoiminnan, luvanvaraisuus, niin nyt sitä yritetään siirtää ilmoitusmenettelyn piiriin. Kun nyt tässä lupamenettelynkin aikana on havaittu ongelmia näissä päiväkotia järjestävissä yrityksissä ja yhteisöissä, niin voi sanoa, että nyt tämä vielä johtaa siihen, että pelkän ilmoituksen tekemällä pääsisi tämmöiseen rekisteriin. Kun sitten kunnalla pitäisi kuitenkin olla selkeä harkintavalta, kuinka yksityistä varhaiskasvatusta tarpeen mukaan tehdään, niin tämä vain lisää tällaisia toimijoita, jotka eivät välttämättä suoriudu niistä tehtävistä.

Sen vuoksi kannatan edustaja Lohikosken hylkäysehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi.

19.12 **Marko Kilpi kok:** Arvoisa rouva puhemies! Orpon hallituksen hallitusohjelmassa ja siinä ajattelussa, millä tavalla oikeastaan hallitusohjelma rakentuu, on se, että meidän on sujuvoitettava, helpotettava, vähennettävä, byrokratiaa ja keskityttävä olennaiseen. Tämä on äärimmäisen tarpeellista ja tärkeää tällaisena aikana, jolloin tekevistä käsistäkin on puutetta, ja kun myöskin talouden puolella on tarpeita ja vajavaisuuksia, niin sitenkin ajateltuna tämä on täysin perusteltu esitys. Kuten tässä jo edustaja Lahdenperänkin mainiossa puheessa äsken otettiin esille, niin keskitytään enemmänkin lapsiin ja varhaiskasvatukseen, itse tekemiseen, kuin byrokraattisen paperin pyörittämiseen. Tämähän tahtoo olla semmoinen helmasynti, mikä meillä tulee vastaan vähän väliä joka puolella ja varsinkin tuolla lapsien ja nuortenkin sektorilla niin lastensuojelussa kuin varhaiskasvatuksessakin. Joten kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 2 §:n ja liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 67/2025 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 13/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.13 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Petteri Orpon hallitus on ohjelmassaan erittäin biokaasumyönteinen. Ohjelmassa sanotaan näin: ”Edistetään biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistämistä sekä biokaasun monipuolista käyttöä.”

Kuitenkin tämän kuluneen hallituskauden aikana biokaasulaitosten rakentaminen maatiloille on Suomessa loppunut, ja taustalla on useita syitä. Luettelin tämän lain ensimmäisen käsittelyn yhteydessä viisi erilaista toimenpidettä, joilla on lisätty sääntelyä ja kustan-

nuksia ennen muuta siis maatilatason biokaasulaitoksissa. Tässä listalla viidentenä oli tämä juuri käsiteltävä hallituksen esitys 67, jossa on minun mielestäni pielessä kaksi asiaa: Ensinnäkin tämä, minkä jo asiantuntijat toivat esille, että pääkasvin määritelmän pitäisi olla kirjattu selvästi tähän lakiesitykseen. Toinen on se, että vahingoittunut viljelyskasvi ei voi saada uusiutuvan energian tikettiä vasta kuin siinä vaiheessa, kun se on käynyt kaupassa ja siellä todettu teollisuuden jätteeksi, jolloinka se menee tähän parhaimpaan A-luokkaan.

Siksi jätimme keskustan ryhmänä mietintöön vastalauseen, joka sisältää seuraavat lausumaehdotukset:

”1) Eduskunta edellyttää, että hallitus vaikuttaa siihen, että monitulkintaisiin RED II -direktiivin raaka-aineluokitteluihin saadaan komission selkeä ja tarkoituksenmukainen ohjeistus, jossa viljelyskasvien luokittelu tehdään pääkasvin tai kasvien mukaan ja jossa vahingoittunut viljelyskasvi viittaa pellolla viljelyn aikana vahingoittuneeseen kasviin. Lisäksi korjuun jälkeen vahingoittuneen tai pilaantuneen kasvin katsotaan olevan teollisuusjätettä.”

Ja sitten toinen lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee viipymättä uusiutuvien polttoaineiden sääntelyyn ja sen soveltamiseen liittyvien epäkohtien korjaamiseksi ja kehittämiseksi tarvittavat säädösmuutokset, joilla erityisesti ennakkotiedon hakemisen, kestävyysjärjestelmän hyväksymisen ja muuttamisen aiheuttamaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia voidaan keventää.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

19.17 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt tarjotaan suomalaisille astetta tiukempaa lainsäädäntöä kuin mitä EU edellyttäisi. Keskusta katsoo tämän olevan yksiselitteisesti vastoin Suomen etua. Siksi kannatan edustaja Mehtälän tekemää esitystä. Vastalauseen jätämme siksi, että talousvaliokunta ei halunnut mietinnössään täsmentää valiokuntakäsittelyn aikana esiin tullutta uusien raaka-ainekategorioiden monitulkintaisuutta. Se ei ole Suomen etu.

Tässä pitäisi todeta viljelykasvit luokiteltaviksi yksiselitteisesti pääkasvin mukaan sekä täsmentää vahingoittuneen viljelykasvin määritelmää. Tulisi todeta, että korjuun jälkeen pilaantuneen kasvin katsotaan olevan teollisuusjätettä. Tällainen kasvi voi olla vaikka homehtunut heinäpaali. Tämän pitäisi olla ihan maalaisjärkistä touhua.

Pyydän: ei säädellä meidän maataloutta ja biokaasurakentamista hengiltä. Käytännössä jo nyt biokaasurakentaminen on jäissä. Tulkinnalliset epäselvyydet voi ja pitää pyrkiä ratkaisemaan mahdollisimman kattavasti jo lain säätämisvaiheessa, ja tähän olemme sortuneet Suomessa usein lakeja tehtäessä. Me tulkitsemme yli EU:n mahdollisuuksia.

Sitten biokaasusta yleisemmin: Edustaja Mehtälän kanssa ja keskustassa myös aikaisemmin olemme tehneet laadukasta työtä sen eteen, että biokaasua voitaisiin lisätä Suomeen. Biokaasutuotantoa tulee saada kattavasti koko Suomeen koko Suomen investoinneiksi. Nyt biokaasurakentaminen on loppunut, vaikka raaka-ainetta eli biomassaa meillä kyllä riittää ja varsin uusiutuvaa se on. Yli kymmenen prosenttia peltopinta-alasta on kesannolla jo. Sen perusteella voisimme lisätä biokaasun tuotantoa kaikkialla Suomessa. Suomeen on tuotu ennätysmäärä biometaania. Tuontiluvut ovat suuria verrattuna siihen, mitä me itse tuotamme. Kotimaista tuotantoa tulisi siis saada lisää, ja se olisi isänmaallinen teko.

On välttämätöntä tukea biokaasutoimintaa ja investointeja. Biopolttoaineet ovat nimittäin tärkeä osa raskaan kaluston vihreää siirtymää, jota me kovin vahvasti yhdessä tuemme Muun muassa metsäkoneissa sähköistäminen ei ole näköpiirissä, ja tämä biokaasutuotanto on aivan avainasemassa siinä, että me kykenemme tekemään muutosta myös liikenteen osalta. Hyvät ystävät, korjataan tämä virhe.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, poissa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähkömarkkinalain ja maakaasumarkkinalain 12 ja 96 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 45/2025 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 11/2025 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 45/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain ja huoneistotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta sekä positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 22 §:n 2 momentin 12 kohdan kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 43/2025 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 12/2025 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 43/2025 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 49/2025 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 3/2025 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 49/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 63/2025 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 18/2025 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 63/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain 2 ja 11 §:n, työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 48 §:n sekä työturvallisuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 68/2025 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 5/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Lyly.

Keskustelu

19.22 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kun on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan asioista kysymys, niin on syytä tähän käyttää lyhyt puheenvuoro.

Toteaisin, että tämä esitys asbestityöstä, jota tämä lakiesitys koskee, on erittäin hyvä ja kannatettava. Tässä valmistelussa on tullut paljon kiitosta siitä, että tässä on osapuolia kuultu ja tämä on tehty sillä tavalla hyvässä valmistelussa. Meillä vielä tehdään ennakkoilmoituksia työsuojeluviranomaisille noin 10 000 vuodessa ja noin 4 000 altistuu työssään asbestille, eli puhutaan aika isoista määristä. Asbestissa on vielä se huono puoli, että sille ei pysty osoittamaan turvallista altistumistasoa, ja siinä mielessä puhutaan erittäin tärkeästä laista ja työturvallisuusmielessä isosta jutusta.

Tällä esityksellä ammattipätevyyksistä halutaan varmistaa niitten pätevyyksiä, jotka purkavat asbestia, että heillä on riittävä osaaminen. Tämä lakiesitys antaa siihen hyviä työkaluja ja myöskin takaa sen, että töitä tehdään asianmukaisesti, ja tämä osa on tässä erittäin hyvä. Toinen asia, jota tässä on myös tärkeätä korostaa, on se, että tässä lakiesityksessä myöskin näitä suojavälineitä pitää testata sillä tavalla, että niissä on päivämäärät ja niiden tiiveydet ovat kunnossa ja niin poispäin, että ne pidetään sellaisina, että ihmiset eivät altistu niissä töissä.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä on myös valiokunta kiinnittänyt siihen asiaan huomiota, että nyt kun tehdään näitä testauksia, onko asbestitöitä, niin ne laboratoriot ovat vähän sellaisia, että aina kaikki eivät anna ihan tasalaatuisia tuloksia. Siinä mielessä on tärkeätä, että ne mittaustulokset saadaan asianmukaisesti hoidettua ja varmistetaan, että tiedetään, onko asbestialtistumisia ollut. Toinen asia on tässä se, että tätä työtä valvotaan. Toivoisin,

että tulevalla lupa- ja valvontaviranomaisella olisi sitten riittävästi resursseja myöskin tämän osan valvomiseen.

Tämä lakiesitys on ollut yksimielinen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

19.24 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys, mitä tässä nyt käsitellään, on hyvä esimerkki siitä, että silloin kun politiikka ei sotke asioita, mennään asia edellä. Tämä on tärkeää, elikkä tässä nimenomaan työsuojelua vahvistetaan ja työntekijöitten työturvallisuutta parannetaan. Äärimmäisen hyvä, tärkeä tavoite ja lähtökohta.

Sen haluan vielä todeta, että kun se asbesti kuitenkin on äärimmäisen myrkyllinen aine, niin kuin on todettu tässä asiayhteydessä, niin lähinnä haluan korostaa työntekijöitten turvallisuutta ja terveydentilan seuraamista ja tärkeyttä vielä sillä, että työterveyshuollossa ja samoin sitten myös julkisissa terveys- ja sosiaalipalveluissa olisi hyvä tällä alalla työskentelevien työntekijöitten osalta olla herkkänä tekemään tarvittavia toimenpiteitä ja selvittää terveydentilaa tarvittaessa mieluummin ennemmin kuin myöhemmin. Elikkä sitten kun ja jos oireita tulee asbestialalla työskenteleville työntekijöille, niin pahimmillaan voi olla, että silloin on jo vähän niin kuin myöhäistä.

Elikkä ennakoiva sairauden- ja terveydenhoito ja tutkimuksiin meneminen työntekijöitten osalta on äärimmäisen kannatettavaa vielä sen lisäksi, että tässä lakiesityksessä todellakin työsuojelua ja työntekijöitten turvaa kuitenkin parannetaan, mikä siis on äärimmäisen hyvä asia. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 68/2025 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteistoiminnasta evankelis-luterilaisessa kirkossa ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 60/2025 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 6/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.26 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin tuossa äsken oli työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan käsittelyssä olleesta mietinnöstä kyse, niin tässä on myös tämä kirkon yhteistoimintalaki, joka on lähtenyt tämän talon toimesta liikkeelle eduskunnassa. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta vuonna 21 totesi, että olisi hyvä, että kirkolla olisi myös

yhteistoimintalaki, ja siitä tämä säädöstyö lähti liikkeelle. Tämä pohja on tehty niin sanotun vanhan lain mukaan, joka silloin 2021 hyväksyttiin, ja tämä laki pohjautuu ehdoiltaan siihen.

Erittäin paljon keskustelua aiheutti se, että soveltamisraja on tässä 20. Julkisella puolella yhteistoimintalaissa ei ole soveltamisrajaa, ei kunnilla eikä valtiolla, ja tässä se on 20, ja yksityisellä puolella se on 50 — se nostettiin viime vuonna 50:een. Tässä on tilanne se, että kirkko keskuudessaan on sopinut tämän 20:n rajan, sillä työntekijäpuoli halusi vähän pienempää rajaa eli nollaa. He ovat siellä sitten katsoneet keskenään, Kirkon työmarkkinalaitos ja osapuolet, että näissä alle 20 henkilön työpaikoissa sovelletaan sitä aikaisempaa kirkon yhteistoimintasopimusta, ja sillä tavalla yhteistoimintamenettelyt ovat kokonaisuudessaan näitten piirissä. Laki kattaa 86 prosenttia kirkon palveluksessa olevista työntekijöistä ja henkilöstöstä.

Perustuslakivaliokunnan toivomus oli, että täällä ei puututa hirveän paljon siihen sisältöön, mitä osapuolet ovat tuolla kirkon puolella keskenään tarkastelleet. Tästä lakiesityksestä tuolla työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa todettiin, että mennään tällä pohjalla, ja pieniä tarkennuksia tehtiin siihen, mutta ei mitään merkittäviä.

Tämä hyväksyttiin yksimielisesti myös valiokunnassa. [Mikko Lundén: Erinomaista!] Nämä ovat harvoja työelämälakeja, jotka täällä on hyväksytty yksimielisesti, ja senkin takia tästä kannattaa käyttää puheenvuoro. Tämä on hyvä viedä eteenpäin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 60/2025 vp sisältyvät 1.—11. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

18. Valtioneuvoston selonteko teollisuuspolitiikasta

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2025 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 9/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.10.2025 pidettävään täysistuntoon.

19. Oulaskankaan sairaalassa tulee mahdollistaa ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys

Kansalaisaloite KAA 2/2025 vp
Valiokunnan mietintö StVM 13/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 8.10.2025 pidettävään täysistuntoon.

20. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 8.10.2025 klo 14.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tämä täysistunto on päättynyt. — Näkemiin, hyvää yötä!

Täysistunto lopetettiin klo 20.15.

Pöytäkirjan vakuudeksi: